

Årsrapport 2021 från Tåkerns Fältstation

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt delta i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen:

Ordförande: Bengt Andersson 070-549 06 09
Åkerstigen 6 byn.andersson@gmail.com
599 32 ÖDESHÖG

Vice ordf: Tommy Tyrberg tel 011-532 30
Kimstadvägen 37 tommy.tyrberg@gmail.com
610 20 KIMSTAD

Sekreterare: Adam Bergner 073-926 00 57
Djurgårdsgatan 89 adam.bergner@gmail.com
582 29 LINKÖPING

Kassör: Lars Gezelius 070-325 12 88
S. Krångevägen 16 gezelius.lars@gmail.com
585 99 LINKÖPING

Ledamöter:

Ellen Hultman	Konny Hörberg	Christer Elderud	Peter Berglin
Stora Broby 1	Vretgatan 11	Älgsjö Smedja	Fortunagatan 33
599 93 ÖDESHÖG	573 61 BOXHOLM	596 91 Skänninge	553 23 JÖNKÖPING
070-942 39 03	070-545 40 98	073-443 07 03	0723-50 90 90
ellenhultman@yahoo.se	konnyh@hotmail.se	christer@elderud.se	peter.berglin.birder@gmail.com

Suppleanter:

Lotta Johansson	Malin Granlund	Kim Arrio	Bo Håkansson
Vårbackavägen 3	Bäckfors 135	Hagahallsvägen 8	Karpstigen 2
573 97 Tranås	592 94 VADSTENA	617 34 SKÄRBLACKA	587 91 TRANÅS
073-382 99 60	070-820 29 27	070-145 66 07	070-365 42 24
lotta_svensson_8@hotmail.com	malin.granlund@lansstyrelsen.se	swespy_kim@hotmail.com	bo.thomas.hakansson@telia.com

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Renstad Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Fältstation: Renstad, Åsen 2, 596 95 VÄDERSTAD

Plusgiro: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften för 2023 är 100 kr - inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Årsrapport 2021 från Tåkerns Fältstation

Redaktörer: Lars Gezelius, Karl-Martin Axelsson & Adam Bergner

Vadstena 2022. ISSN 1650-3058

Meddelande nr. 114 från Tåkerns Fältstation.

Rapport till Tåkernfonden.

Upplaga: 80 ex.

Omslag/Cover: Bounge ägretthäger/Great White Egret, at nest.

Foto: Lars Gezelius

Annual report 2021 from Tåkern Field Station, Sweden

*Contribution No. 114 from Tåkern Field Station.
Report to the Tåkern Fund.*

De årliga rapporterna som publicerats sedan 1990 har haft lite olika namn. Till en början hette de "Fältarbete" (1990-1997). Sedan kom namnet "Fåglar i Tåkern. Fältarbete" (1998-1999) och rapporten registrerades med ett ISSN nummer hos Kungliga biblioteket. Eftersom det inte alltid bara handlar om fåglar kändes benämningen Fåglar i Tåkern inte helt korrekt. Från och med 2000 heter den kort och gott "Årsrapport från Tåkerns Fältstation".

Arter på rödlistan anges med hotkategori i rubriken. (CE - akut hotad, EN - Starkt hotad, VU- sårbar, NT - nära hotad).

Innehåll	Sida
Verksamheten 2021.....	4
Väder.....	5
Skäggdopping.....	6
Rördrom.....	7
Knölsvan.....	8
Gåsräkningar.....	9
Sädgås.....	10
Kanadagås.....	10
Grågås.....	11
Årta.....	12
Skedand.....	13
Snatterand.....	14
Simfågelräkningar.....	15
Brun kärrhök.....	18
Småfläckig sumphöna.....	19
Trana.....	20
Skrattmå.....	21
Fisktärna.....	22
Svarttärna.....	23
Trastsångare.....	24
Vassångare.....	25
Skäggmes.....	26
Pungmes.....	27
Ringmärkning.....	28
Punktrutt Tåkern runt.....	29
Inventering av strandängar.....	30
Övriga obsar 2021.....	48
Dagfjärilsinventering 2021.....	50
Botaniska noteringar 2021.....	51
Förteckning över meddelanden.....	52

Tåkerns Fältstation stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Tåkern Field Station is financially supported by the Tåkern Fund.

Verksamheten 2021

2021 var stationens 58:e verksamhetsår. Inventeringarna följde till största delen de standardiserade rutinerna för övervakning av häckande och rastande våtmarksfåglar i Tåkern. Specialprojekt för dokumentation av Tåkerns flora och fjärilar genomfördes också. Den publika verksamheten påverkades stort av Coronapandemin och många evenemang fick ställas in eller skjutas på framtiden. Några smärre guidningar, studiecirklar, aktiviteter för synsvaga, visningar av ringmärkning m.m. i samarbete med naturum Tåkern kunde dock genomföras. Arbetet har till största delen utförts av våra många lokala trotjänare. Pandemin med dess restriktioner bidrog till att relativt mycket tid kunde läggas på inventeringsarbete och stationen var bemannad 177 dagar, vilket är förhållandevis mycket. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner och Lars Gezelius. Inventerings- och ringmärkningsinsatser samt en del publika insatser har också gjorts av Tintin Almqvist, Bengt Andersson, Kjell Antonsson, Kim Arrio, Göran Axelsson, Peter Berglin, Göran Bergengren, Ingrid Bergengren, Torbjörn Blixt, Victor Bridal, Mimmi Davidsson, Linus Donn, Benny Ekberg, Christer Elderud, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Jan Henriksson, Linnea Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Lotta Johansson, Athena Johansson, Morgan Johansson, Olle Jonsson, Malte Jonsson, Ylva Jonsson, Staffan Kvist, Martin Larsson, Alessandra Munari, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Lars Nilsson, Maria Nilsson, Alexander Nordstrand, Jan-Erik Nordqvist, Gabriella Rinaldo, Serina Salovaara, Göran Sanfridsson, Marlijn Sterenborg, Magnus Swenson, Ogun Turkey, Tommy Tyrberg och Claud Youssif.

Januari - mars

Stationen var bemannad 31 dagar. Vinterfågelrutten "Tåkern Runt" genomfördes i början av januari. I mitten av januari räknade vi simfåglar i Tåkern, Vättern och Svartån. Matning av småfåglar vid Glänås ombesörjdes och därstädes bedrevs småfågelfångst under 12 morgnar. Vintermärkning av skäggmes bedrevs vid Svanshalsgömslet vid fem tillfällen. Vid evenemanget "Vinterfåglar inpå knuten" visades ringmärkning. Gåsräkningar genomfördes 6 och 13 mars. Ett 20-tal småfågelholkar byttes ut vid Glänås. Isvintern inbjöd till tre skridskoturer och fyra skidturer i Tåkerns vassområden. En nattfågelrutt kördes söder om Tåkern. Personal var bl.a. Bengt Andersson, Karl-Martin Axelsson, Ingrid Bergengren, Adam Bergner, Lars Gezelius, Ellen Hultman, Bosse Håkansson, Konny Hörberg, Lotta Johansson och Athena Johansson.

April-maj

Under april var stationen bemannad 19 dagar. Huvudfokus i april är inventeringar av strandängarna, liksom kartering av brun kärrhök, rördrom och trana. En paddeltur i Renstad yttre, en nattfågelrutt samt en gås/tranräkning genomfördes. I maj var stationen bemannad 21 dagar. Strandängar inventerades, grågåskullar räknades och kartering av doppingar, skedand, årtar, snatterand, skrattnås, tärnor, trastsångare och vassångare bedrevs. 15 maj deltog vi i nationella sjöfågelräkningen. Ringmärkning bedrevs vid elva tillfällen vid Västra vallen och Glänås. Holkarna vid Åsen, Kvarnstugan och Glänås kollades. Fem paddlingsturer gjordes; tre i Renstad yttre, en i östra sjön och en vid Tovören. Dokumentation av dagfjärilar i Tåkerns strandmiljöer påbörjades. Stationspersonal under månaderna var bl.a. Karl-Martin Axelsson, Ingrid Bergengren, Adam Bergner, Lars Gezelius, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Ellen Hultman, Athena & Lotta Johansson, Olle Jonsson samt Elke & Gunnar Myrhede.

Juni-juli

Under juni var stationen bemannad 17 dagar. Arbetet under perioden dominerades av inventeringar av häckande fåglar på strandängarna samt trastsångare, vassångare, rördrom, måsar, tärnor, doppingar och trana. Punktruttsinventeringarna "Tåkern runt" och Omberg genomfördes. Inventeringarna ute i sjön omfattade totalt tio paddelturer fördelat på Källstadviken 1, västra vassarna 2, Renstad yttre 2, Tovören 1, Storudden 1, Glänås 1, Lorbydelat 1 samt östra vassarna 1. Ringmärkning av boungar av skrattnås, fisktärna, svarttärna, pilgrimsfalk (inom ramen för Projekt pilgrimsfalk) och holkhäckande fåglar bedrevs. Den traditionella nattsångarinventeringen genomfördes 4 juni. I juli var

stationen bemannad 29 dagar. Den standardiserade ringmärkningen vid Glänås och Renstad kanal startade. Fångst bedrevs under totalt 23 morgnar (Glänås 17 och Renstad kanal 6). En paddeltur till Renstad yttre gjordes. Inventeringar av flora och dagfjärilar genomfördes på flera strandängar under hela perioden. Stationspersonal var Tintin Almquist, Karl-Martin Axelsson, Ingrid Bergengren, Adam Bergner, Linus Donn, Lars Gezelius, Sofie Hellman, Ellen Hultman, Athena & Lotta Johansson, Morgan Johansson, Olle Jonsson, Elke & Gunnar Myrhede, Serina Salovaara, Marlijn Sterenberg och Ogun Turkey.

Augusti-september

I augusti var stationen bemannad 23 dagar och i september 13. Två simfågelräkningar och tre gås- och tranräkningar genomfördes. Ringmärkning bedrevs 20 morgnar (Glänås 14 och Renstad kanal 6). Vi medverkade i P1 Naturmorgon i september. Stationspersonal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Ingrid Bergengren, Lars Gezelius, Hanna Hederberg, Sofie Hellman, Linnea Henriksson, Ellen Hultman, Lotta & Athena Johansson, Olle Jonsson, Gabriella Rinaldo, Maria Nilsson och Claud Youssif.

Oktober-december

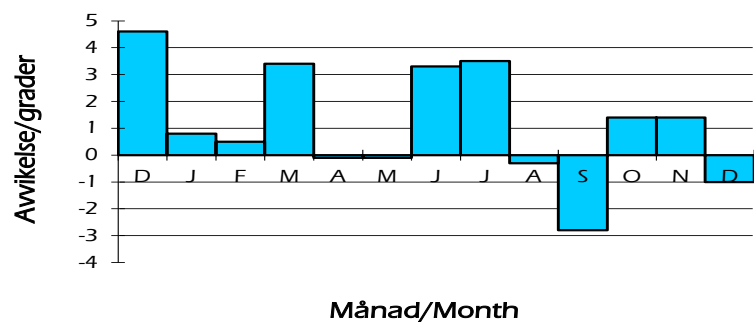
Under perioden var stationen bemannad 24 dagar. Fyra gåsräkningar och en simfågelräkning genomfördes. Ringmärkning bedrevs vid Glänås vid 19 tillfällen. I november deltog vi för Ödeshög i det årliga kommunrallyt samt visade ringmärkning under höstlovet. Ett par skidturer på vasskanalerna gjordes i december. Fågelmatningen vid Glänås påbörjades. Ett varmt tack till alla som bidragit!

Väder (data från SMHI, stationen Härsnäs (temp) och Omberg (nederbörd))

2021 blev ett vädermässigt ganska svängigt år. Som ovanliga väderbetingelser kan nämnas en kall och blöt vår samt en kall december 2021. Vintern blev ganska ”normal”, vilket nuförtiden innebär visst vinterväder och sjön var isbelagd från ca 10 januari till ca 1 mars. Det blev en viss vårflod och strandängarna var i stora delar översvämmade under våren. April och maj upplevdes som kalla särskilt som maj blev nederbördsrik, med 2,5 gånger mer nederbörd än normalt. Sedan blev sommaren generellt varm och sannolikt gynnsam för häckande fågel. Därefter följde en tämligen kall och lite blöt september, men mildare och torrare senhöst. December bjöd på rejäl kyla (11 år sen sist) och sjön var isbelagd hela månaden.

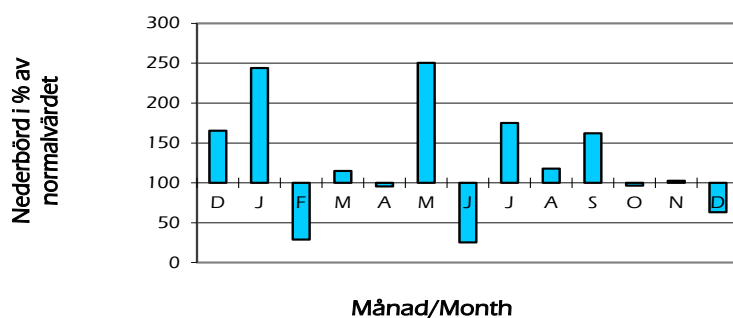
Figur 1. Temperaturavvikelse från normalvärdet under dec. 2020 - dec. 2021.

Deviation (degrees) from normal temperature from December 2020 to December 2021.

Figur 2. Nederbörden i procent av normalvärdet under dec. 2020 - dec. 2021 (Normalvärdet = 100 %).

Precipitation expressed as percentage of normal amount. December 2020 to December 2021. (Normal precipitation = 100 %).

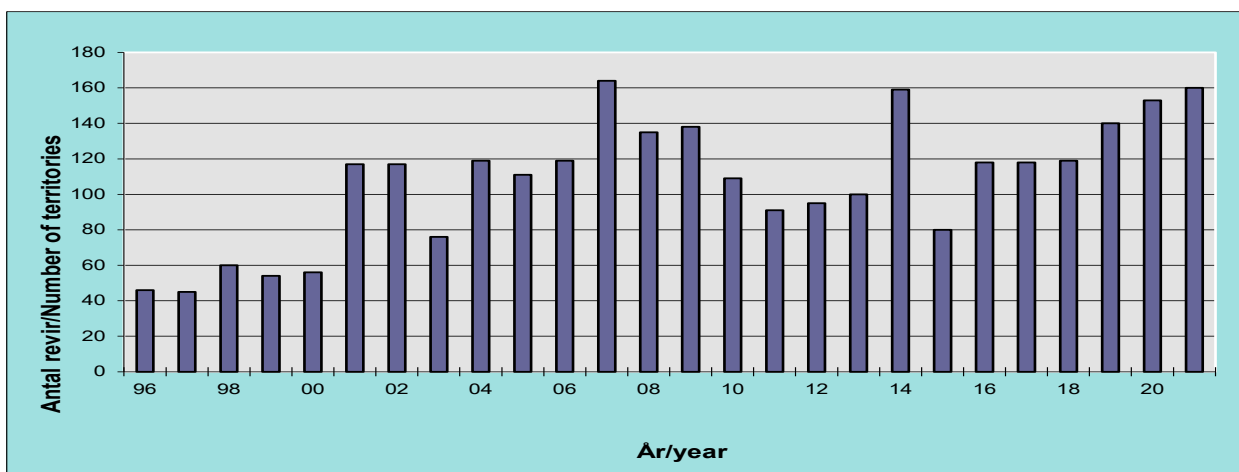

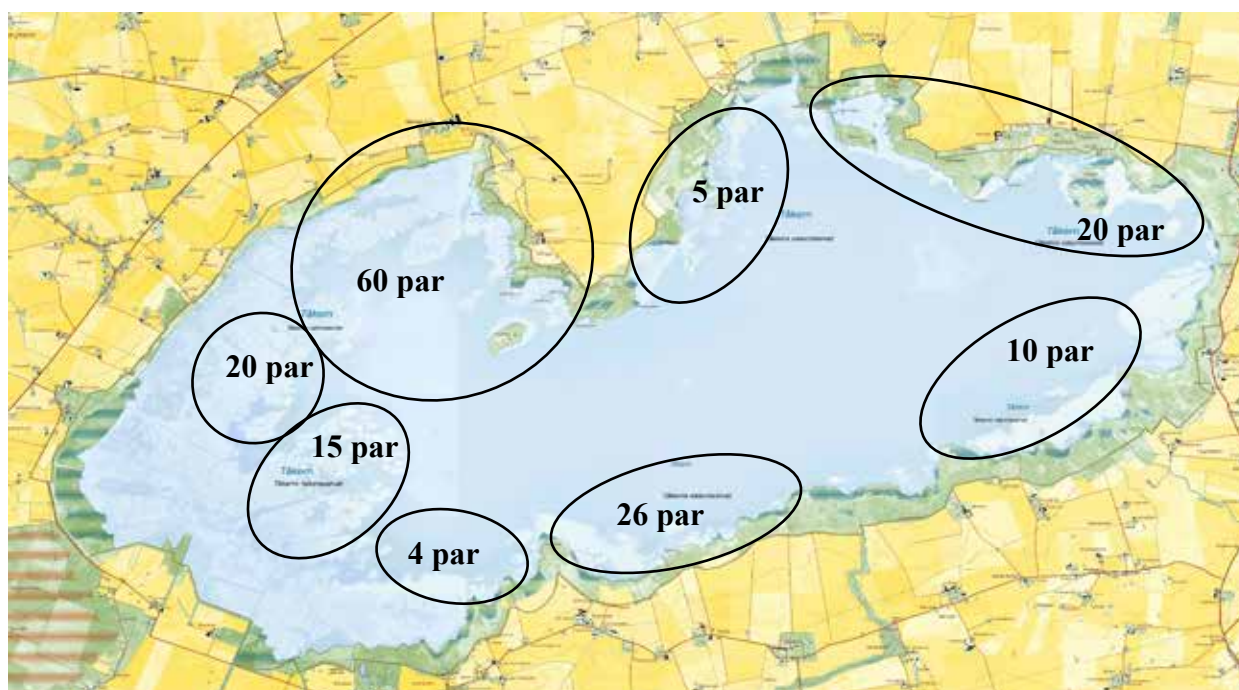
Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Karl-Martin Axelsson

Inventeringen av skäggdopping sker främst genom räkning av par under juni-juli samt av totalantalet skäggdoppingar under sensommar och höst. Räkningen av par sker dels genom observationer från land, men i stor utsträckning även genom paddelturer längsmed stränderna och sjöns vassområden. På detta sätt erhålls en god täckning av de områden som bedöms vara aktuella för häckande/revirhållande par. Totalt bedöms antalet par (revir) ha uppgått till cirka 160 under 2021, vilket är en förhållandevis hög siffra. Den ökning som noterades 2019 och 2020 verkar därmed fortsätta. Räkning av det totalantalet individer, efter häckning, sker i samband med de simfågelräkningar som genomförs under sensommar och höst, där så gott som hela sjöns yta täcks in vid varje räkningstillfälle. Vid simfågelräkningarna under hösten noterades skäggdopping med som mest 700 exemplar, den 19 september, vilket är något lägre än fjolårets siffror (som mest 960 exemplar). Första rapporterade observationen av skäggdopping gjordes redan den 1 januari, vid Glänås, och sista rapporten för året gällde en observation från Hovtornet, den 24 november.

Figur 3. Antalet häckande par av skäggdopping i Tåkern 1996-2021. *Number of pairs of Crested Grebe 1996-2021.*

Figur 4. Skäggdoppingrevir, totalt 160 par. *Territories of Great Crested Grebe, in total 160 pairs.*

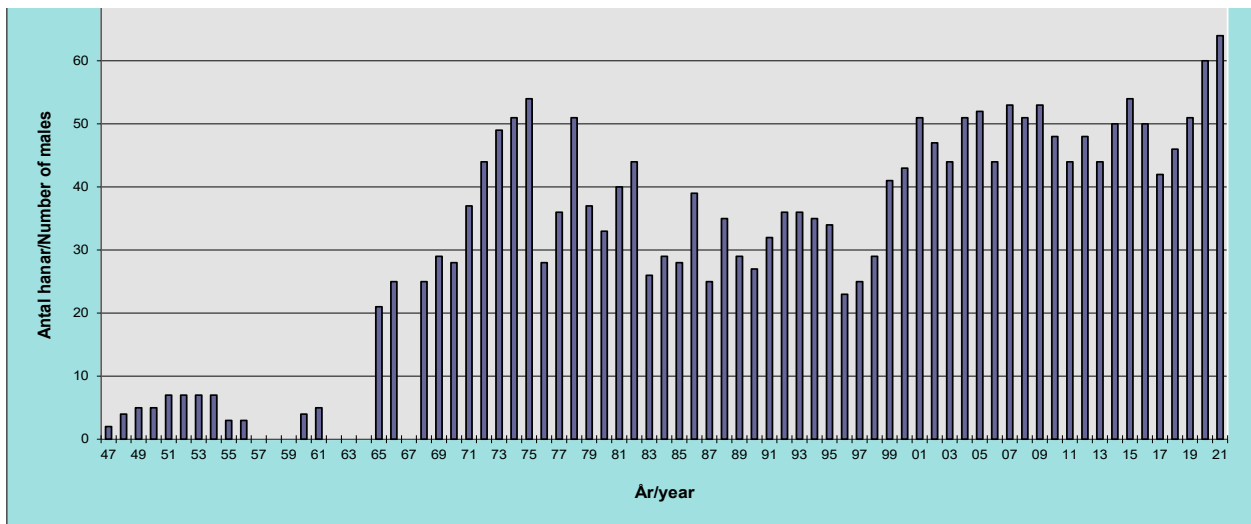

Rördrom *Botaurus stellaris* (NT)

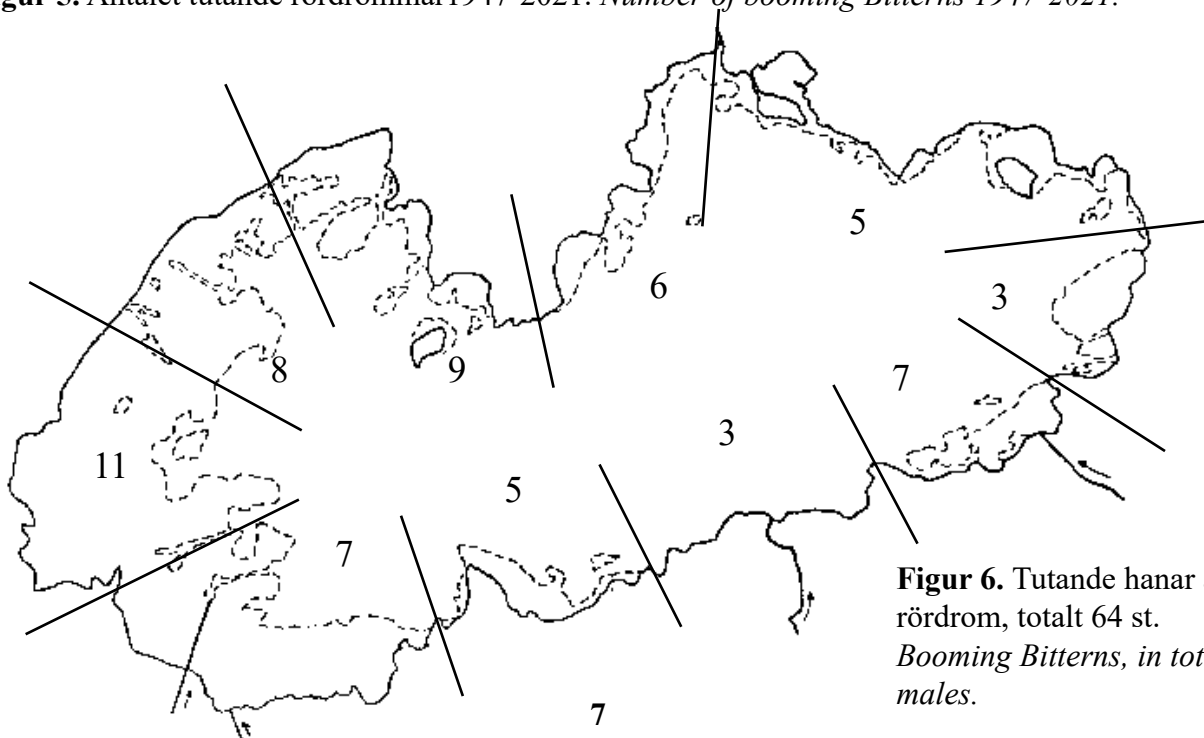
Lars Gezelius

Två vinterfynd gjordes, dels en fågel vid Tåkerns kanal 14.2 - 2.3 och en vid Renstad kanal 21.2. Den första rördrommen hördes tuta 19 mars, men det var ju en rätt vintrig/isig vårvinter detta år. Inventeringen pågick från april fram till midsommar. Avlyssning har skett från stränderna och vid paddelturer i kanaler och vid vassens ytterkant, parallellt med inventering av övriga vassarter såsom brun kärrhök och trastsångare. Vassbesök är ett måste för att lokalisera reviren, då avståndsbedömningen är mycket svår att göra. Rördrommen är ju fågelsjöns doldis och ses enstaka gånger vid spelflykten under tidig vår. Större är chansen i början av juni, då honorna flyger fram och åter mellan boet och fiskeplatserna.

Reviren ligger som tidigare tätast i de västra vassarna och med glesare täthet i sjöns östra del. Hela 64 tutande hanar registrerades, vilket återigen är ett rekord för Tåkern och trenden är stigande de senaste säsongerna. Årets sista observation gjordes 19 oktober. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) finns ca 780 par i Sverige, d.v.s. Tåkern hyser cirka åtta procent av det svenska beståndet.

Figur 5. Antalet tutande rördrommar 1947-2021. *Number of booming Bitterns 1947-2021.*

Figur 6. Tutande hanar av rördrom, totalt 64 st. *Booming Bitterns, in total 64 males.*

Knölsvan *Cygnus olor*

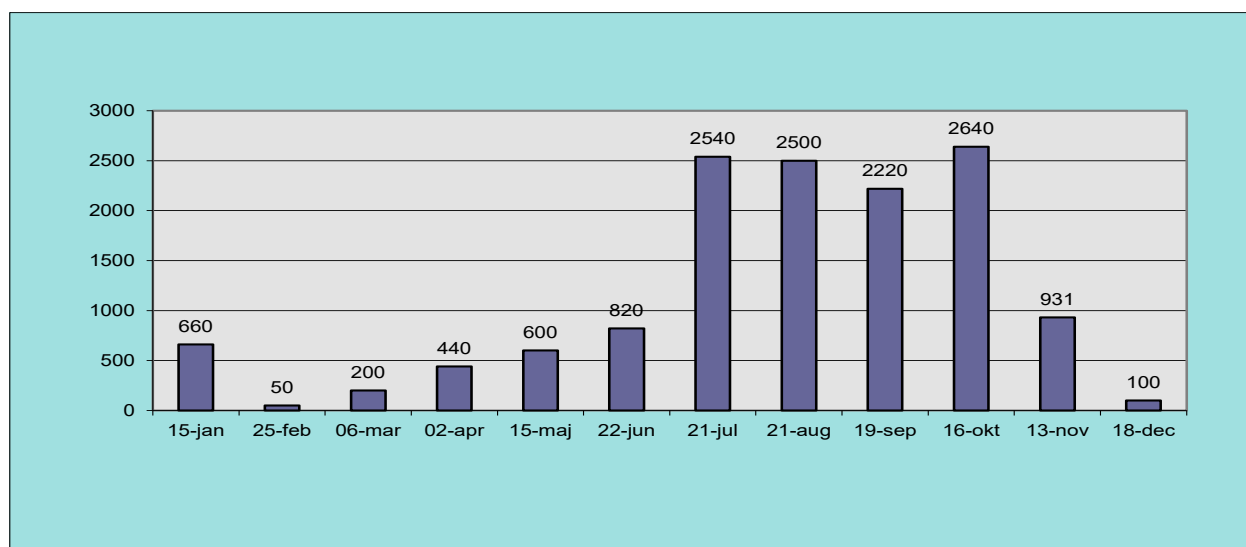
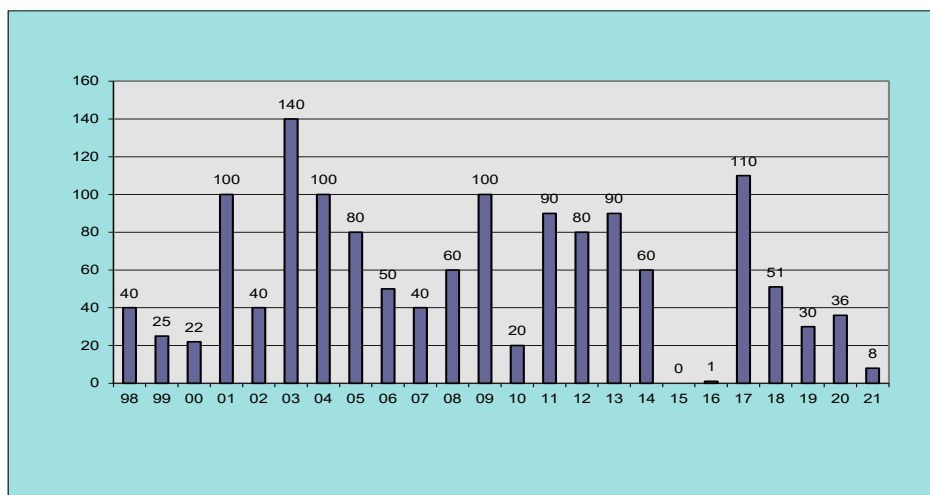
Lars Gezelius

1998 började vi att räkna knölsvanar i Tåkern mer systematiskt. Förutom noteringar om bl.a. häckande svanar som gjorts i samband med annat inventeringsarbete har räkningar av rastande fåglar och ungpullar skett från strategiska platser runt sjön, framförallt från Glänåstornet. Här ser man i juni-juli en stor del av kullarna som har kläckts i sjön under året. Från höstens simfågelräkningar finns också data men här är naturligtvis antalet översomrare och inflyttare stort. Även om simfågelräkningarna inte visar hur många häckningar som genomförts i sjön under året ger de ändå en bra bild av Tåkerns förutsättningar att attrahera knölsvanar.

Denna vinter fanns i stort sett inga öppna rårar under en period i februari och senare i december lade sig sjön fullständigt ovanligt tidigt. Det gör att det blev rätt stora skillnader mellan sommar och vinter detta år. Vi kan även notera att det inte blev någon notering över 3000 detta år. Som jämförelse kan nämnas att fjolårets topp på 3600 kom i januari och den näst högsta 3100 ex. i december. All time high i Tåkern är 5000.

Antalet ungpullar blev mycket lågt. Sex familjer noterades 14 juli från Glänåstornet med bara 1,5 ungar i medelantal. På andra håll sågs ytterligare två familjer. Medelantalet för perioden 2011-2020 är 55 ungpullar.

Figur 7. Max antal knölsvansfamiljer under sommaren i Tåkern 1998-2021. *Maximum number of Mute Swan families during summer 1998-2021.*

Figur 8. Antal knölsvanar i Tåkern 2021 räknade i huvudsak från Glänås fågeltorn (från och med september, inklusive årsungar). *Number of Mute Swans in Lake Tåkern in 2021 counted mainly from Glänås bird tower. From September juveniles are included.*

Gåsräkningar / Goose-counts

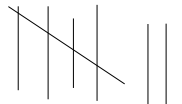
Lars Gezelius

Under vårsäsongen sågs **sädgäss** redan från 25.1. Vårmax blev 2180 ex. 6.3 och 2130 ex. 13.3. 50 **tundrasädgäss** sågs vid Herrestad äng 10.4. Vårens sista noteringar av sädgäss gjordes 14.5. **Grågässen** sågs från dag 1 och sedan årets alla månader utom december som blev osedvanligt kall. Högsta vårnotering blev hela 2880 ex. 13.3, sannolikt icke-häckare. **Bläsgås** rastade relativt frekvent under hela våren med som mest 600 ex. på Hångerlandet 6.3 och 172 ex. vid Åsby 1.5, medan **spetsbergsgås** som mest endast noterades med tiotalet fåglar. Under framförallt första halvan av maj sågs många sträckande **vitkindade gäss**, som mest hela 1320 ex. 8.5. Vårens gåsfynd blev en **rödhalsad gås** som rastade 5-10.4 vid Åsby.

Hösten bjöd delvis på höga toppnoteringar. **Sädgässen** kom i början av september, men toppnoteringen kom vid sista räkningen 13.11 med 13200 ex. Årets sista notering gjordes redan 30.11. Endast tio fåglar bestämdes till rasen **tundrasädgås**. **Grågässen** toppade i början av september med det smått otroliga rekordet 29000 fåglar, vilket är svenskt rekord på en lokal. De tidigare högsta noteringarna ligger på dryga 19000 ex. **Vitkindade gäss** rastade förhållandevis sparsamt med max 250 ex. 5.10 vid Hov. Rapporter finns om att de har varit särskilt drabbade av fågelinfluensa den senaste tiden. **Kanadagåsen** rastar numer i beskedliga antal vid sjön. Maxnotering vid hösträkningarna blev bara 540 ex. 13.11. **Bläs- och spetsbergsgäss** rastade liksom tidigare år i sparsamma antal. Maxantal för **bläsgås** blev 165 ex. vid Ramstad 13.11. För **spetsbergsgås** blev toppen 60 ex. 14.11 vid Ramstadfälten. Två **prutgäss** rastade tillfälligt vid Hov 23 .10. En **fjällgås** rastade i området kring Hov/Strå 27.9 - 9.10.

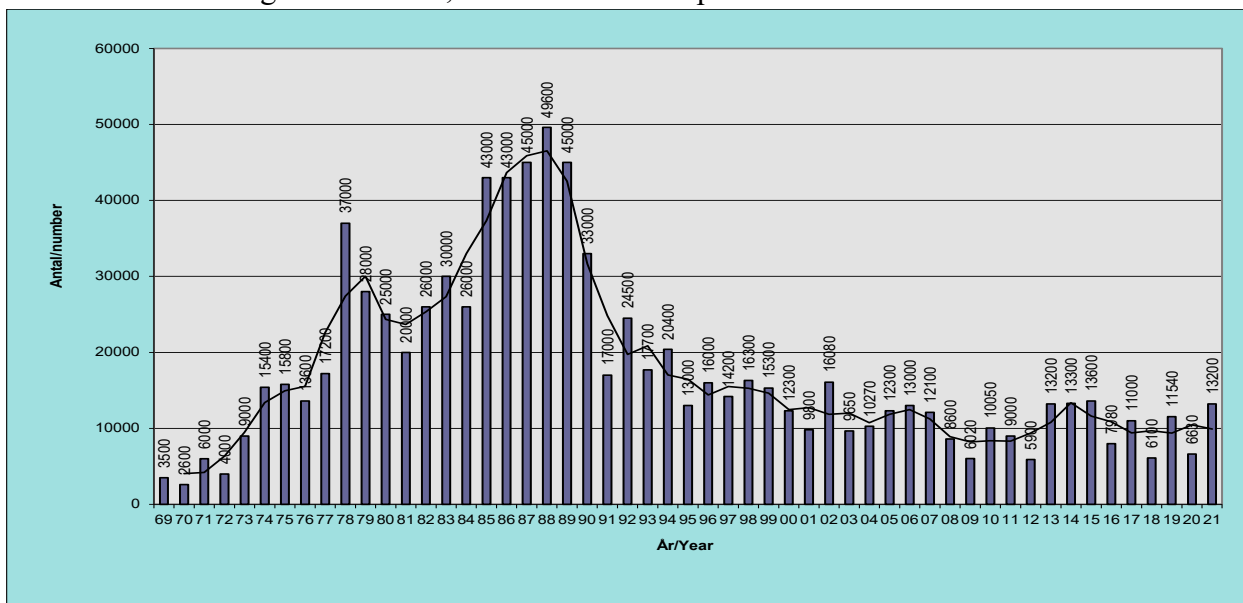
Tabell 1. Antalet individer av olika gåsararter vid höstens räkningar. *Number of Geese counted*

	21/8	4/9	19/9	2/10	16/10	31/10	13-14/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	3	360	1970	3200	7320	13200
Grågås <i>Anser anser</i>	18420	29000	20200	10230	2270	130	30
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	17	30	-	3	165
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	8	22	60
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	200	91	480	40	450	116	540
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	6	96 (250)	75	35	50

Sädgås *Anser fabalis*

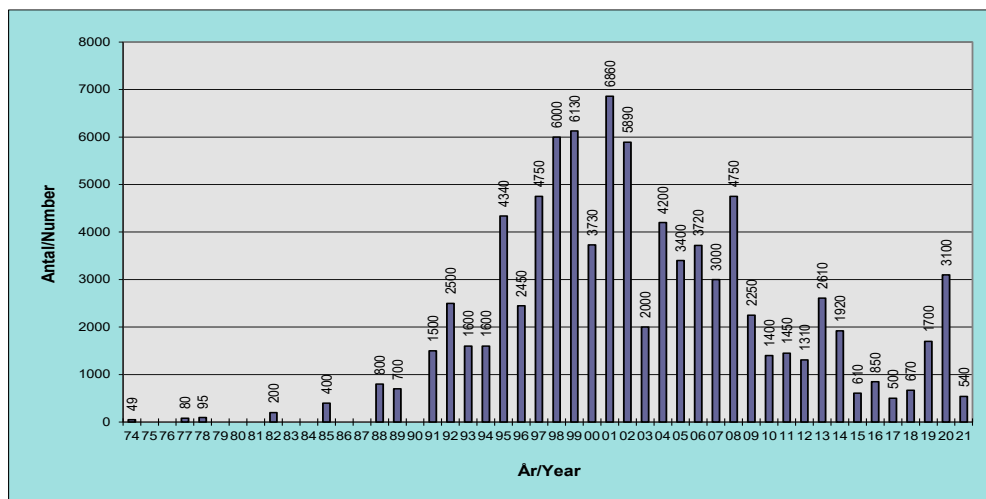
Höstmaximum infaller allt senare på säsongen. Årets topp kom liksom i fjol så sent som 13 november då 13200 ex. räknades. Det är en högre summa än de närmast föregående fem höstarna. De flesta gässen flög liksom tidigare ut i sektorn Säby-Furåsa, samt vid Holmen-Renstad (särskilt under senare delen av hösten). Antalet sädgäss i Sverige i oktober 2015-19 har legat rätt stabilt kring 80000 ex. där 65-70000 är taigasädgäss. Arten ökade som höstrastare i Sverige fram till 2007. Därefter minskade populationen för att återigen öka under de senaste åren. I år noterades endast 50 tundrasädgäss som mest, vid Herrestad 10 april.

Figur 9. Max antal sädgäss vid Tåkern höstarna 1970-2021. Linjen anger rullande treårsmedel. *Maximum number of Bean Geese at Tåkern during the autumns 1970-2021. The line shows running three-year means.*

Kanadagås *Branta canadensis*

Antalet höstrastande kanadagäss ökade i slutet av 1990-talet men efter 2001 finns en klart nedåtgående trend vad gäller höstmaximum. Variationerna under hösten är dock relativt stora och beror bl.a. på att de utnyttjar Vättern som alternativ sovplats. Årets max blev endast 540 ex. i mitten av november. Antalet häckande kanadagäss är fortsatt lågt i Tåkern. I maj-juni sågs inte någon kull i vassarna eller på strandängarna. Inga kullar har noterats de senaste fem åren. I hela Sverige ökade antalet höstrastare fram till 2007, varefter en minskning har skett.

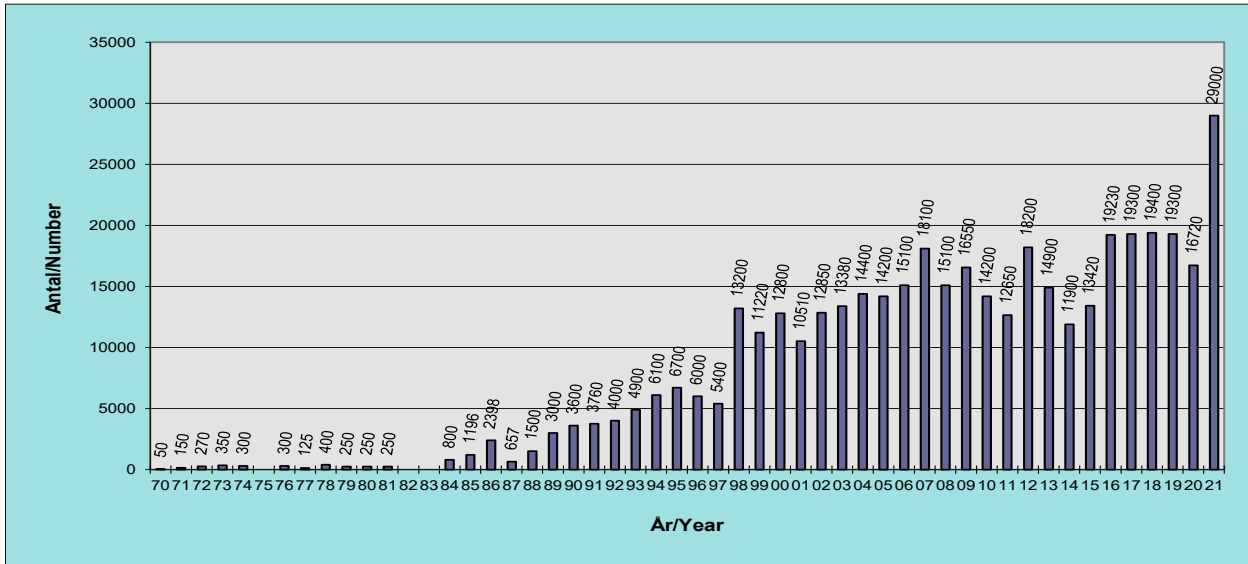

Figur 10. Max antal kanadagäss vid Tåkern höstarna 1974-2021. *Maximum number of Canada Geese at Tåkern during the autumns 1974-2021.*

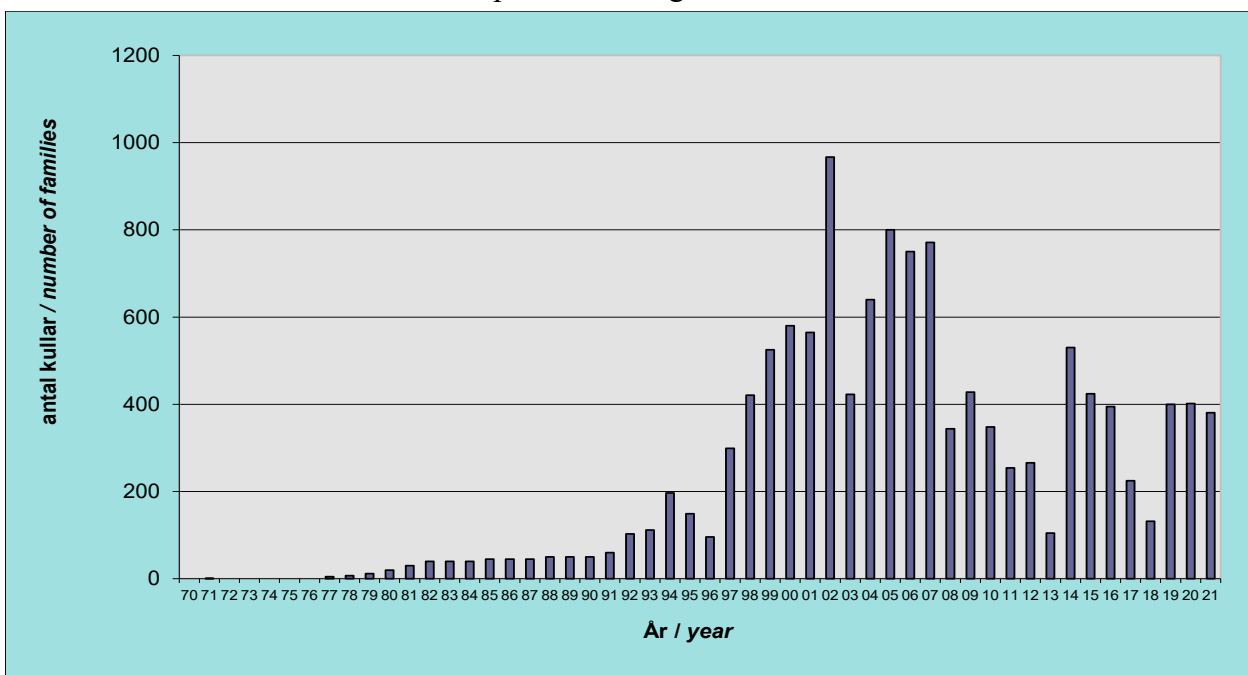
Grågås *Anser anser*

Maxantalet grågäss under hösten, 29000 ex. i början av september, är ett prätigt rekord och det största antalet som setts på en lokal i Sverige. Hornborgasjön hade nästan 27000 ex. 2016. De föregående fyra årens nivåer vid Tåkern har legat kring 19000 ex. Totalsumman har vid de riksomfattande septemberinventeringarna i Sverige ökat kraftigt från 20000 ex. 1984 till omkring 227000 ex. 2010. Därefter följde en liten nedgång kring 2013-14, för att nå en nya toppar de senaste åren. I september 2019 summerades till drygt 233000 ex. i Sverige.

Figur 11. Maxantal grågäss under höstarna 1970-2021. *Maximum number of Greylag Geese during the autumns 1970-2021.*

Årets inventering av grågäsfamiljer var heltäckande och noteringar skedde 24 april - 29 maj på strandängarna. Årets häckning var normaltidig och häckningen gick generellt bra. De första ungarna sågs 20 april. Årets inventering slutade på 381 kullar, vilket är över medeltalet för den närmast föregående 10-årsperioden som är 313 kullar. Flest kullar sågs liksom i fjol på Åsby-Yxstad resp. Svanshals äng, där nästan hälften av årets antal noterades. Antalet sedda kullar är naturligtvis inte samma sak som antalet häckande par som är högre.

Figur 12. Antal grågäskullar 1970-2021. *Number of Greylag Geese families 1970-2021.*

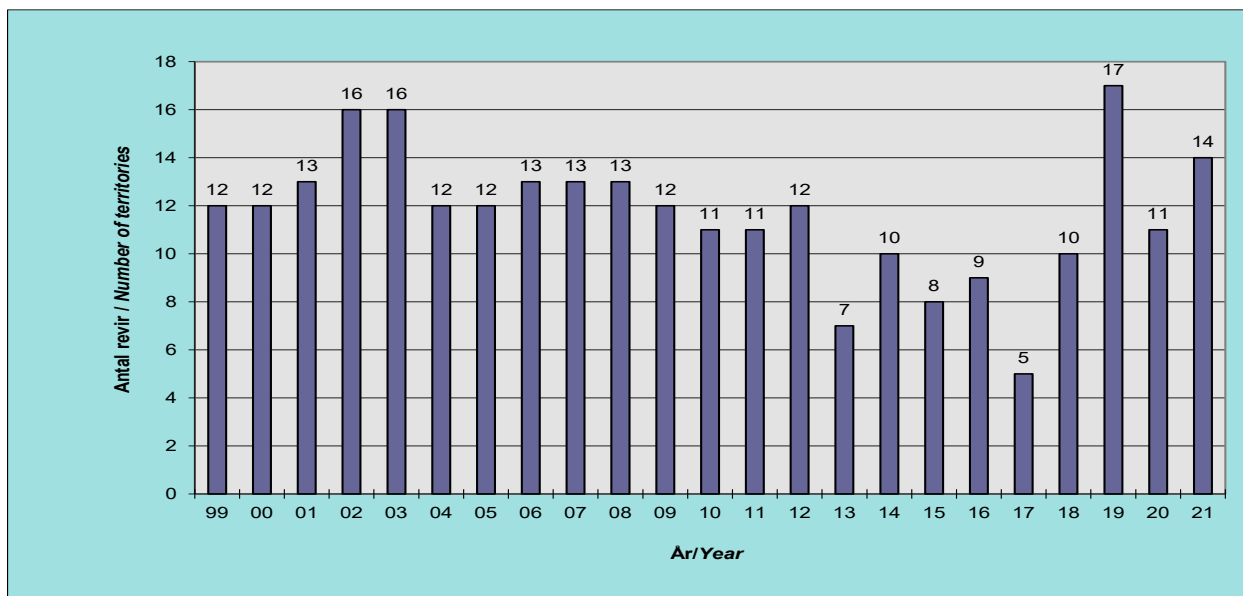
Årta *Spatula querquedula* (EN)

Karl-Martin Axelsson

Den huvudsakliga målsättningen med inventeringen av årta är att bedöma antalet häckande par. De häckande paren är ofta knutna till den blå bården och bedömningen av antalet par baseras i stor utsträckning på observationer som görs vid inventeringen av strandängar under vår och försommar. Observationer görs även i samband med de paddelturer som genomförs under försommaren och som komplement till detta hämtas även uppgifter från Artportalen. Utifrån detta underlag bedöms att arten förekom med 14 par under 2021, vilket är något högre än genomsnittet för den senaste tjugofemårsperioden, som ligger på 12 par.

Under höstens simfågelräkningar noterades arten med som mest 4 ex., 21 augusti. Högsta noterade antalet individer samtidigt, från en lokal, var fem ex., varav tre hanar och två honor, vid Holmenmaden den 4 juni. Utifrån rapporter i Artportalen verkar Holmenmaden också ha varit den plats, tillsammans med Glänås, där flest besökare fick njuta av denna vackra fågel.

Årets första rapporterade observation gjordes vid Glänås, där ett par sågs 2 april. Sista rapporten för året kommer från Holmenmaden den 14 september och avsåg två individer.

Figur 13. Antalet par av årta i Tåkern 1999-2021. *Number of breeding pairs of Garganey in Tåkern 1999-2021.*

Figur 14. Par/revir av årta, 14 st. *Number of pairs of Garganey, 14.*

Skedand *Spatula clypeata* (NT)

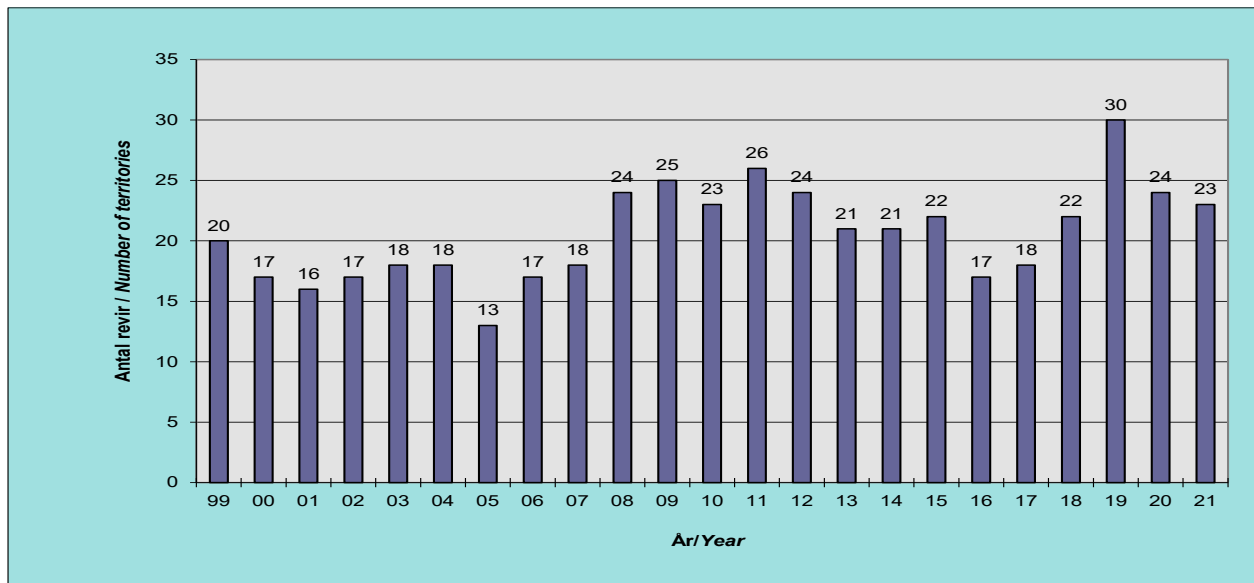

Karl-Martin Axelsson

Antalet häckande par av skedand bedöms i stor utsträckning utifrån de inventeringsinsatser som görs vid sjöns strandängar under vår och försommar. Under våren uppehåller sig skedänderna främst i den blå bården och ses då enklast från land. Som komplement till detta görs även noteringar i samband med de paddelturer som görs, främst i slutet av maj och början av juni. Arten rapporteras också frekvent på ArtPortalen, åtminstone från vissa lokaler. Även dessa uppgifter används vid bedömningen. Under 2021 bedöms åtminstone 23 par ha uppehållit sig vid Tåkern under häckningstid, vilket är i nivå med noteringen från 2020, men något lägre än toppnoteringen från 2019. De största ansamlingarna av häckande par sågs vid Holmenmaden och Glänås.

Högsta antalet skedänder vid höstens simfågelräkningar noterades 19 september, 42 ex., men likartade siffror noterades även 16 oktober, 41 ex., och 21 augusti, 33 ex.

Första rapporterade observationen gjordes 27 mars, då 14 ex. sågs vid Holmen. Från den välbesökta Holmenmaden kommer även årets sista rapport av arten, bestående av fem ex. 13 november.

Figur 15. Antalet par av skedand Tåkern 1999-2021. *Number of breeding pairs of Shoveler in Tåkern 1999-2021.*

Figur 16. Par/revir av skedand, 23 st. *Number of pairs of Shoveler, 23.*

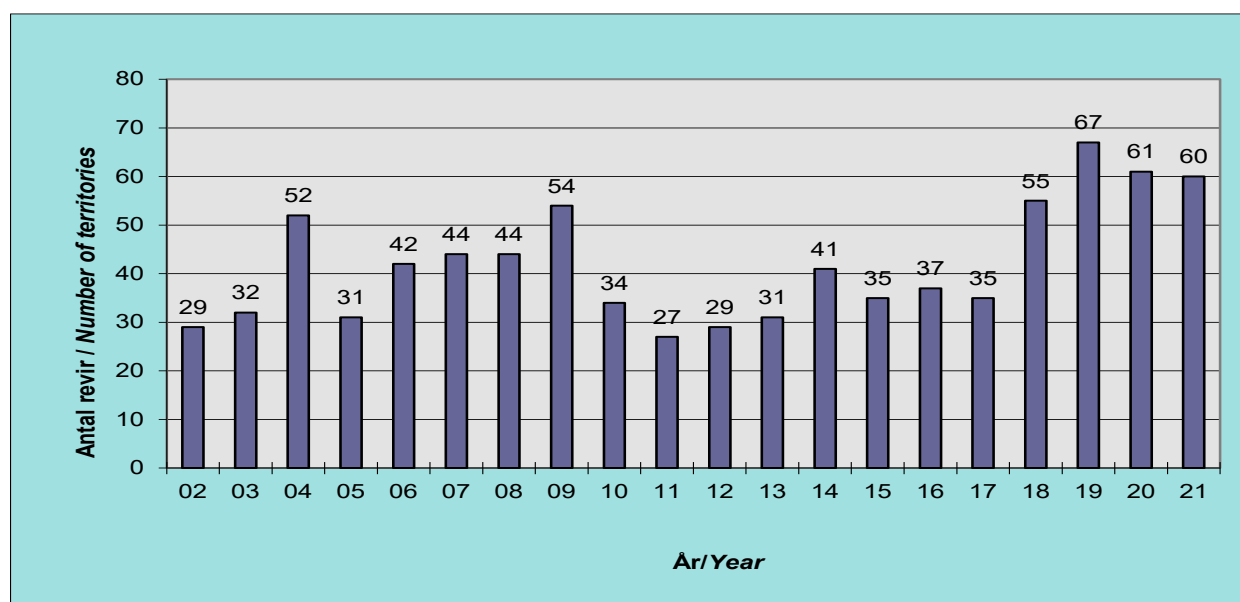
Snatterand *Mareca strepera*

Karl-Martin Axelsson

Snatteranden är svårinventerad vid Tåkern under häckningsperioden och de bedömningar som görs av antalet häckande par innefattar därmed ett betydande mått av osäkerhet. Bedömningen av antalet häckande par baseras dels på de observationer som görs i samband med inventering av strandängarna under vår och försommar, dels observationer i samband med paddelturer under försommaren. Även uppgifter från Artportalen utgör värdefullt underlag för bedömningen. Utifrån detta bedöms cirka 60 par ha häckat vid Tåkern under 2021. Denna siffra tyder fortsatt på att den ökning som skedde under 2017-2019 klingat av.

Snatteranden fångas även upp av simfågelräkningarna under sensommar och höst. Även där är dock arten sannolikt förbisedd i viss utsträckning då räkning i många fall sker på stora avstånd. Under höstens simfågelräkningar gjordes den högsta noteringen den 19 september då 2 360 individer sågs. Första rapporterade observationen för året gjordes redan den 1 januari, då cirka 100 ex. noterades vid Hovtornet. Även årets sista rapport kommer från Hovtornet, där cirka 200 ex noterades den 26 november. Arten förekom därmed vid Tåkern under i stort sett hela året.

Figur 17. Antalet par av snatterand i Tåkern 1999-2021. *Number of breeding pairs of Gadwall in Tåkern 1999-2021.*

Figur 18. Par/revir av snatterand, 60 st. *Number of pairs of Gadwall, 60.*

Simfågelräkningar / *Counts of Waterfowl*

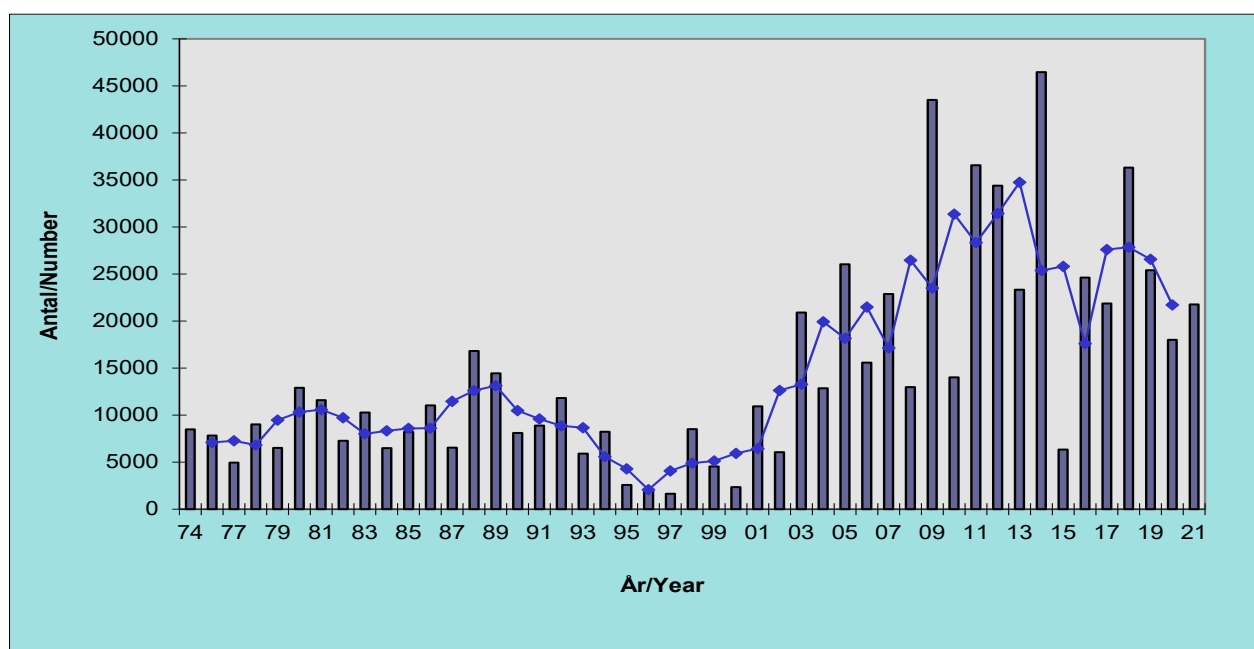

Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands Internationals program. Väderbetingelserna var bra vid augusti- och oktoberräkningen men vid räkningen i september var det frisk vind och sämre sikt. Räkningsplatserna var bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glänås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svålinge och Källstadviken. Nu har även Holmenmaden tillkommit som späder på antalet doppingar och t.ex. skedand. I år räknades t.o.m svarthalsad dopping in, vilket var länge sedan.

Antalet rastande simfåglar har återhämtat sig från bottennoteringen 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödsträfsse *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren. Utbredningen av undervattensvegetation var fortsatt tämligen god under 2021.

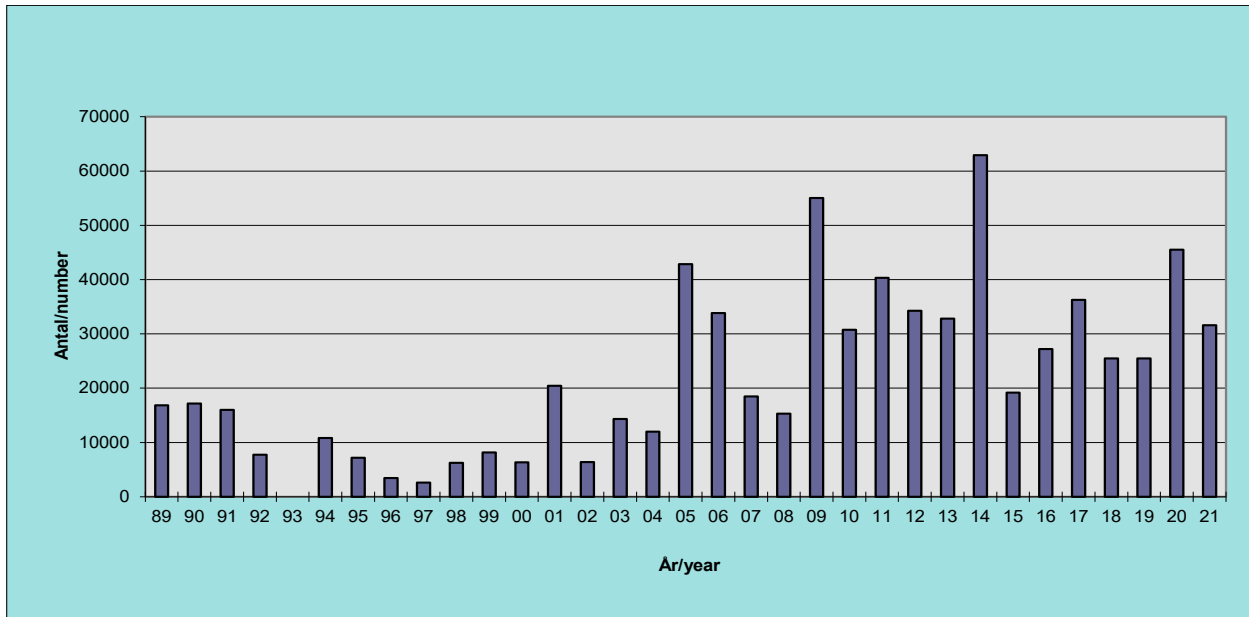
Antalet rastande simfåglar låg denna höst generellt lite under genomsnittet för den senaste 10-års perioden. Det var tämligen höga summor för skäggdopping, snatterand och sothöna. Ägretthägers frammarsch i länet syns nu på allvar i dessa siffror och årets toppnotering på 47 år (såklart) rekord. Denna höst var den t.ex. dubbelt så talrik som sin grå släkting. Knölsvanen låg stabilt kring medelantalet och bläsanden nära medeltalen. Gräsand och kricka låg i vanlig ordning på relativt beskedliga antal. Tåkern är ingen stor magnet för dessa annars vanliga simänder. Antalet brunänder var också lite under medel, dock ganska högt till en början men sjönk påtagligt i oktober. De två bottenfaunaätaarna vigg och knipa låg en bit under medeltalen. Sothönan avvek lite från det generella och låg över medel hela hösten. Utanför räkningarna kan nämnas minst 420 **salskrakar** vid Hov 4.11 och 570 **storskrakar** vid Hov 30.10. En **bergandshona** rastade vid Holmen 8.10 resp. Hov 31.10.

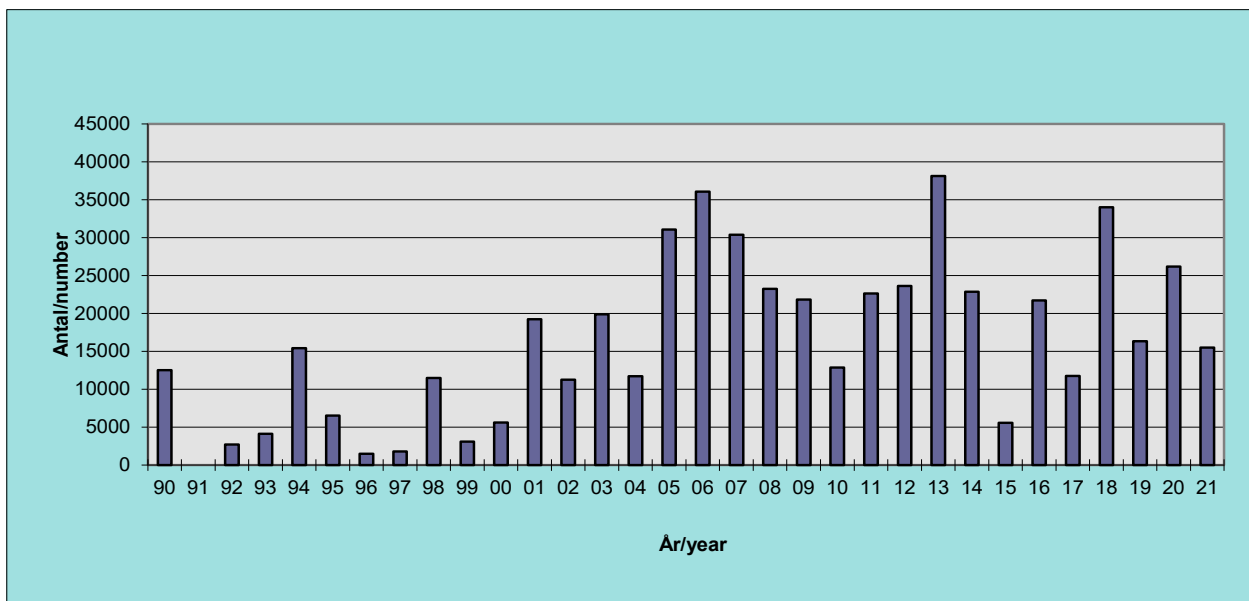
Figur 19. Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2021. Linjen anger rullande treårsmedelvärde. *Total number of waterfowl, exclusive of Coots, in Tåkern in the mid-september counts 1974-2021. The line shows running three-year mean.*

Augusti

Oktober

Figur 20. Totalt antal inräknade simfåglar vid augustiräkningarna (omkring 15 augusti) och oktoberräkningarna (omkring 15 oktober). Ingen räkning genomfördes i augusti 1993 eller i oktober 1991. *Total number of waterfowl counted in Lake Tåkern in August and October.*

Våren och sommaren

6 mars räknades till 1000 rastande **vigg**ar vid Glänås. 15 maj deltog vi i Svensk fågeltaxerings sjöfågelräkning med räkning på fem platser vid sjön, Holmenmaden, Svanshals udde, Glänås, Hov och Svälunge. Bl.a. summerades till 238 **skäggdopping**ar, 409 vigg, 216 **knipor**, 603 **knölsvanar**, 886 **sothöns**. I slutet av maj-början av juni fanns minst 500 **brunandshanar** i sjön, Det är rimligt att tro att minst 200 par häckar i Tåkern. **Småkrake** noterades med tre ex. Holmenmaden 27.6 och två ex. Hov 1.4.

Tabell 2. Antal simfåglar vid höstens räkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. * anges vid månadsrekord för Tåkern.

Number of Waterfowl during the autumn counts. Within brackets the mean for the latest ten years' counts is given. * marks new monthly record for Tåkern.

	21/8 (11-20)	19/9 (11-20)	16/10 (11-20)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	620 (250)	700 (345)	390 (521)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	2 (0)	0 (0)	0 (1)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Svarthalsad dopping <i>Podiceps nigricollis</i>	1 (0)	0 (0)	0 (0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	7 (0)	6 (0)	2 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	138 (223)	200 (374)	63 (117)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	16 (19)	16 (20)	10 (15)
Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	29 (2)	47* (3)	27 (1)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2500 (2688)	2220 (2706)	2640 (2543)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	1 (2)	2 (3)	4 (17)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (0)	2 (1)	3 (0)
Bläsand <i>Mareca penelope</i>	1446 (2068)	5000 (5422)	4080 (6271)
Snatterand <i>Mareca strepera</i>	670 (1463)	2360 (1756)	810 (629)
Kricka <i>Anas crecca</i>	835 (577)	320 (508)	150 (209)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	570 (885)	620 (820)	230 (712)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	12 (11)	85 (81)	13 (33)
Årta <i>Spatula querquedula</i>	2 (1)	0 (0)	0 (0)
Skedand <i>Spatula clypeata</i>	33 (33)	42 (17)	41 (21)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	9030 (12610)	8200 (13000)	250 (3170)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	515 (1857)	1600 (1788)	1310 (2663)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	120 (313)	180 (213)	340 (1888)
Rödhuvas dykand <i>Netta rufina</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Sjööorre <i>Melanitta nigra</i>	0 (0)	0 (3)	0 (0)
Salskrake <i>Mergellus albellus</i>	0 (1)	1 (18)	51 (38)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (0)	0 (3)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	4 (0)	161 (17)	440 (225)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	15050 (12868)	14800 (11652)	4640 (3130)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	31599 (34947)	36652 (38975)	15494 (22290)
% av medelvärdet	90 %	94 %	70 %

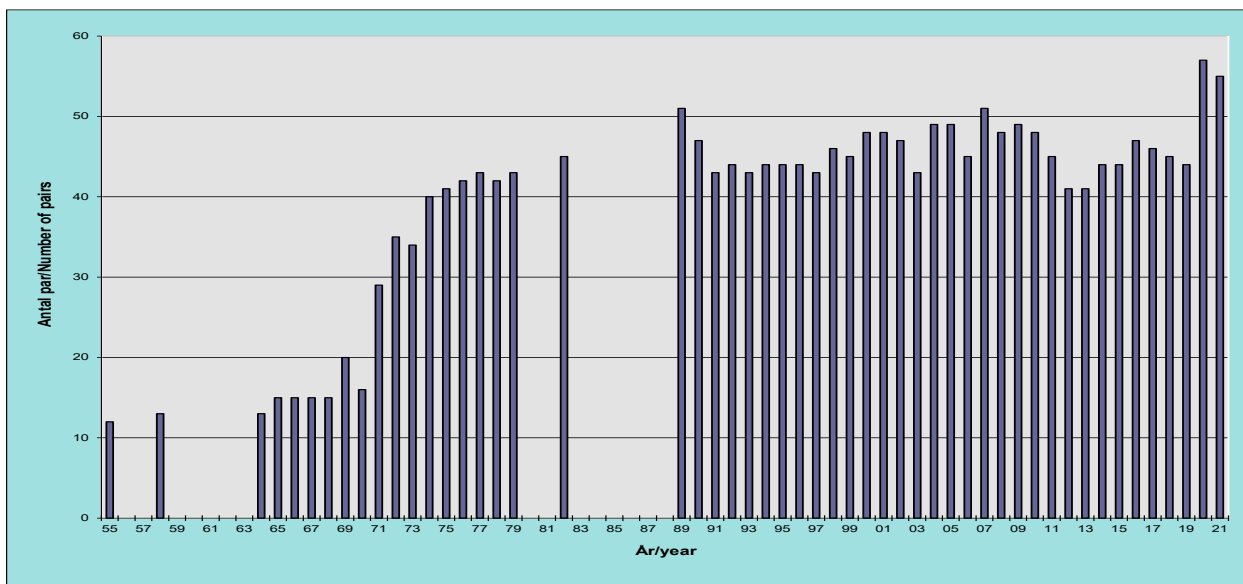
Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Lars Gezelius

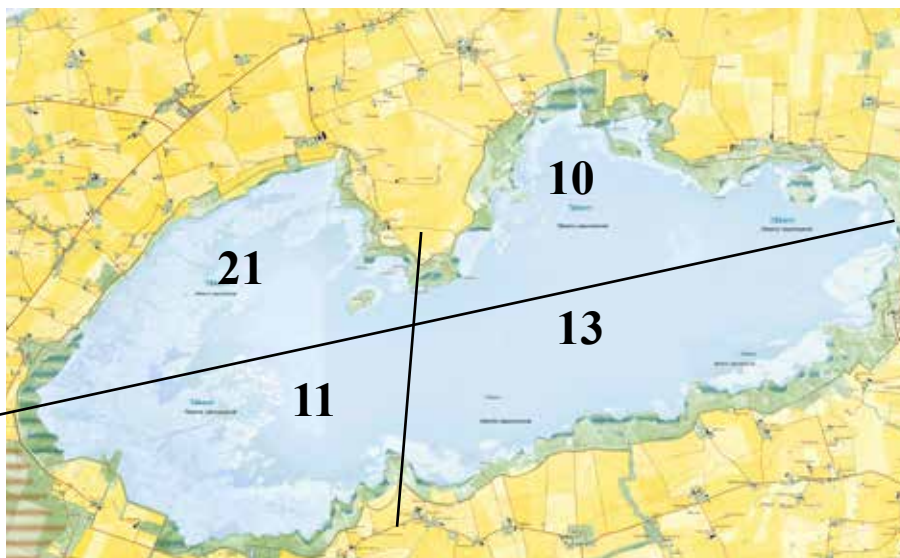

Den första brunhöken sågs 27 mars. Inventeringen pågick fram till midsommar och var som mest intensiv i april, då bobyggnaden pågår. Både honan och hanen bygger med mindre kvistar, vass och starr och fodrar boet med gräs.

Fördelningen av antalet par i sjöns sektorer blev SV 11 par, vilket är ovanligt lågt. Kanske har några par förbisetts här.. I NV noterades 21 par, vilket däremot är en hög siffra. I öster var det ungefär som under 2020 med 13 par i SO och 10 par i NO. Totalt häckade 55 par och det är nära fjolårets rekordnotering på 57 par. En del av förklaringen kan ligga i att ovanligt mycket tid lades på spaning efter bobyggande fåglar i april både under 2020 och -21. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) häckar ca 1500 par i Sverige, d.v.s. Tåkern hyser ca tre procent av det svenska beståndet. Inga ungar har ringmärkts och inga återfynd har rapporterats. Årets sista observation gjordes 17 oktober, vilket är relativt sent.

Figur 21 Antalet par av brun kärrhök i Tåkern 1955-2021. *Number of breeding pairs of Marsh Harriers in Tåkern 1955-2021.*

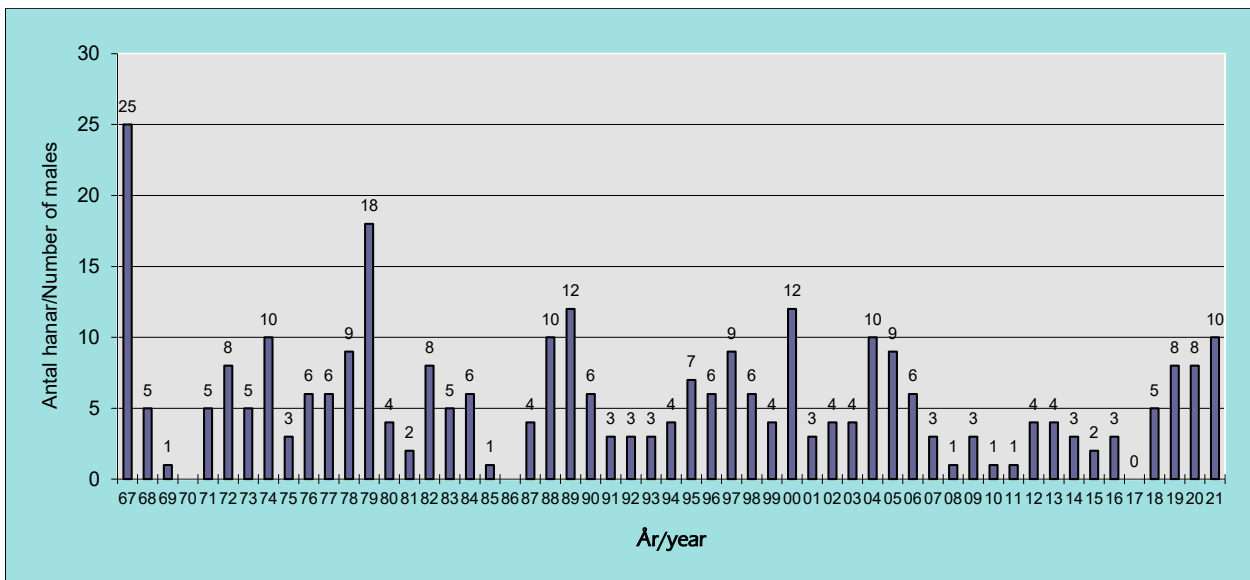
Figur 22. Antal häckande par av brun kärrhök i fyra sektorer, totalt 55 par. *Number of pairs of Marsh Harriers in different parts of the lake, in all 55 pairs.*

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (VU)

Lars Gezelius

Antalet småfläckiga sumphönor har varierat betydligt mellan åren. I figuren nedan visas numerären under de senaste dryga 50 åren. De sista åren på 1960-talet skedde en drastisk minskning då noll till fem individer hördes. 1967 kunde 10-25 exemplar höras på sträckan Väversunda-Renstad. Under 1990-talet kan en svagt uppåtgående trend skönjas. År 2000 var ett toppår med en av de högsta årssummorna under hela perioden. Under 2000-talet har antalet revir fortsatt att variera kraftigt, från ett till tio revir per år. Enligt Fågglarna i Sverige (SOF 2012) fanns 250 par i Sverige (2002-2008). Under 2019 ökade antalet revir vid Tåkern, efter några dåliga år, till åtta. Det var högsta antalet sedan 2005. Såväl Svensk Fågeltaxering (natruttrter) som Fågelåret 2019 (SOF-Birdlife 2020) redovisar rekord för riket under 2019. Tåkerns bestånd ökade ytterligare något till tio revir under 2021. Årets fåglar har noterats under perioden 16 maj till 12 juni. På ett par av platserna har fåglarna bara hörts vid enstaka tillfälle. Första observationen för året gjordes 3 maj vid Bankängen.

Figur 23. Antal revir av småfläckig sumphöna vid Tåkern 1967-2021. *Number of territories of Spotted Cranes at Lake Tåkern 1967-2021*

Figur 24. Spelande småfläckiga sumphönor 2021. *Territories of Spotted Cranes 2021.*

Trana *Grus grus*

Lars Gezelius

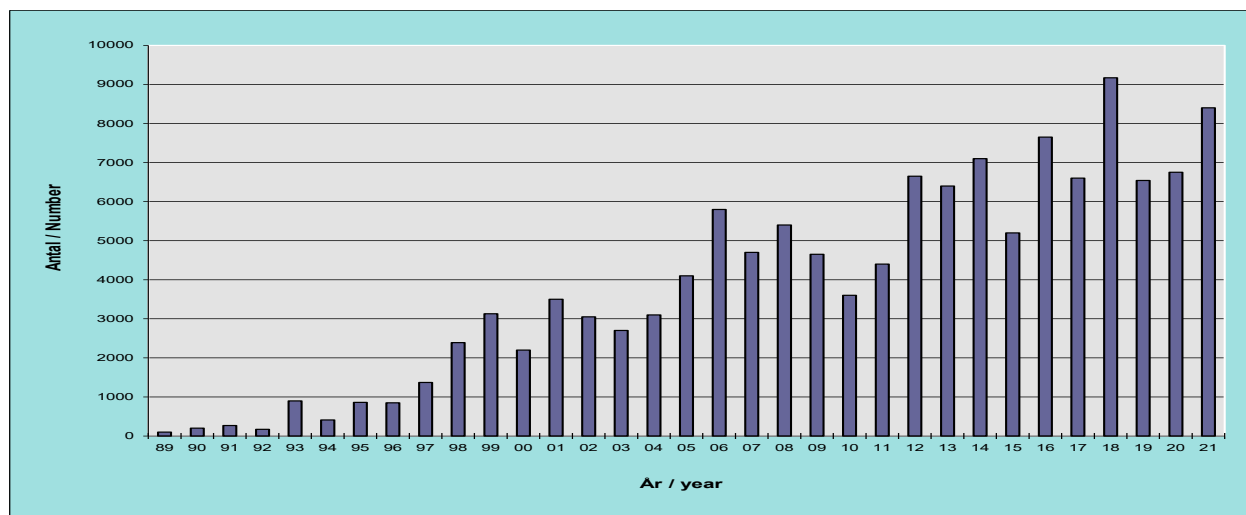
Första tranan siktades redan 28 februari och 1490 tranor räknades 5 april, vilket är en tämligen låg vårsiffra, lite under medeltalet för perioden 2011-20. Vårrekordet är 4000 ex. från 2014. Sammantaget bedöms ca 100 tranor ha översomrat vid sjön, huvudsakligen vid Tovören och Lorbydeltat. Under april till juni markerades ensamma par, varnande fåglar eller par med ungar på karta över Tåkern. I år bedöms att 30 par påbörjat häckning vid sjön, vilket är i paritet med de senaste årens antal. Fem par sågs med 1-2 ungar. Trenden är alltså en svagt ökande häckande population. Kanske har den häckande populationen nått sitt tak. Vid räkningarna under hösten noterades antalet tranor med följande resultat:

	21/8	4/9	19/9	2/10	16/10	30/10	13/11
Trana	5400	8400	7000	3320	8	-	-

Tranorna rastade i höga antal denna höst. Toppen blev 8400 ex redan 4 september. Rekordet är 9170 ex. från 2018. Sista observationen gjordes 16 oktober. Under hösten räknades andelen ungfåglar. Bland 2162 åldersbestämda tranor var 148 årsungar (6,8 %), vilket är relativt lågt. Förmodligen beroende på den kalla våren.

Figur 25. Häckningsplatser för tranor vid Tåkern 2021, 30 par.
Territories of Cranes at Tåkern 2021, 30 pairs.

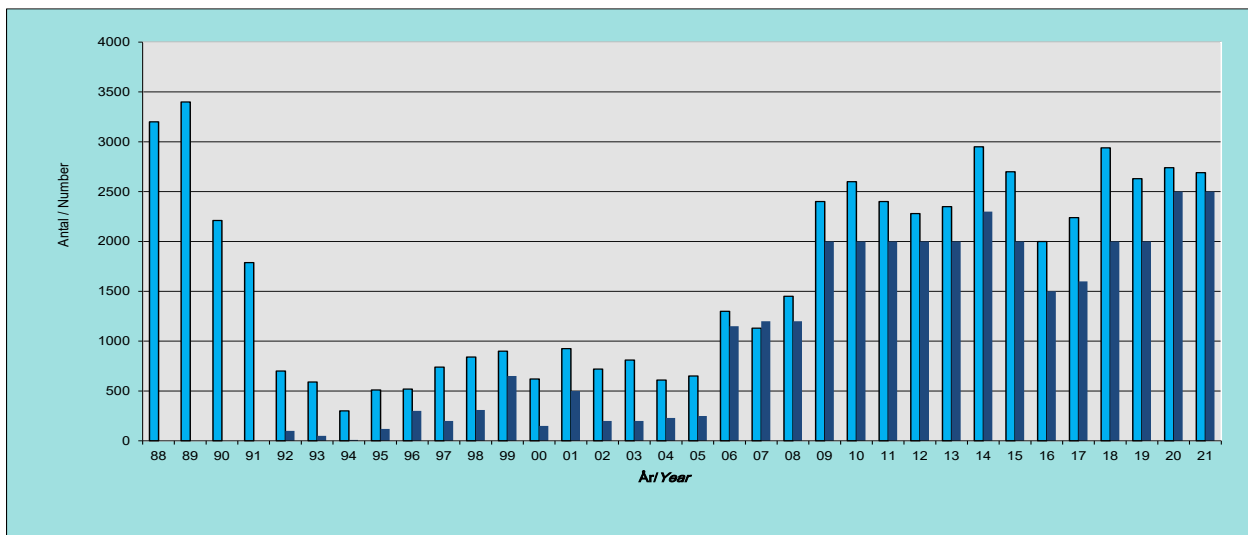
Figur 26. Högsta dagsnotering av tranor vid Tåkern under höstarna 1989-2021.
Highest number of Cranes at Tåkern during the autumn 1989-2021.

Skrattmås *Chroicocephalus ridibundus* (NT)

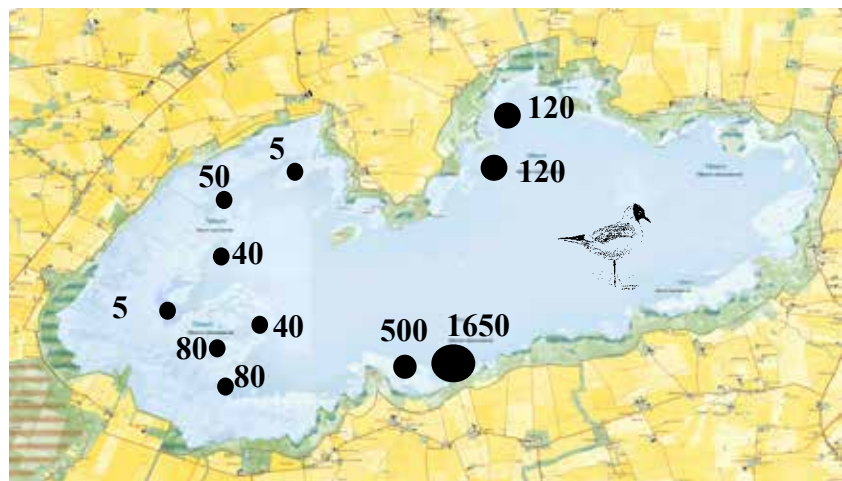
Lars Gezelius

En fågel noterades under januari. Sedan dök enstaka fåglar upp 18 mars. I maj påbörjade 2690 par häckning på flera håll i sjön; Glänås, Renstad yttre, Källstadviken/Åsbyvassen och Tovören. Populationen har legat relativt stabilt kring 2500 par sedan 2009. Liksom de senaste åren häckade alla par på öar ute i sjön. Flest par häckade på de skapade öarna vid Glänås som restaurerades hösten 2016 och innebar ett lyft för de kolonihäckande fåglarna. Skrattmåsens boplatsval i Tåkern genom åren, samt resultat av restaureringen vid Glänås, har presenterats i Vingspegeln nr. 3 2017 och 2018. 1650 par skrattmåsar häckade vid Glänås och de var fördelade på yttre ön 400, träflottarna 110, mellersta öarna 450, västra ön 550 och de östra öarna 140. Vid Tovören fanns 240 par i två större kolonier. 54 kullstorlekar noterades 21 maj till 5 juni med följande fördelning 22 x 3 ägg, 20 x 2 ägg, 10 x 1 ägg, vilket ger 2,47 ägg per par. Detta år bedöms totalt 2500 ungar ha blivit flygga, vilket ger drygt 0,9 ungar per par. Ungfågelproduktionen har legat på denna tämligen goda nivå de senaste 15 åren. 92 boungar ringmärktes. En fågel som märktes 2007 lästes av i Norfolk, England 24 juli, efter 14 år och 47 dagar!

Figur 27. Antal par 1988-2021 och ungproduktion 1992-2021 hos skrattmås. För åren 1988-91 saknas data angående ungproduktionen, men baserat på anteckningar på fältkartor dessa år bedömer vi att antalet ungar då var minst 0,5 ungar per par. *Number of breeding pairs of Black-headed Gulls 1992-2021 and number of fledglings 1992-2021 in Tåkern. During the years 1988-91 we estimate the number of chicks to at least 0,5 per pair.*

Figur 28. Skrattmåsens häckningsplatser i början av juni, 2690 par. *Breeding sites of the Black-headed Gull in early June, 2690 pairs.*

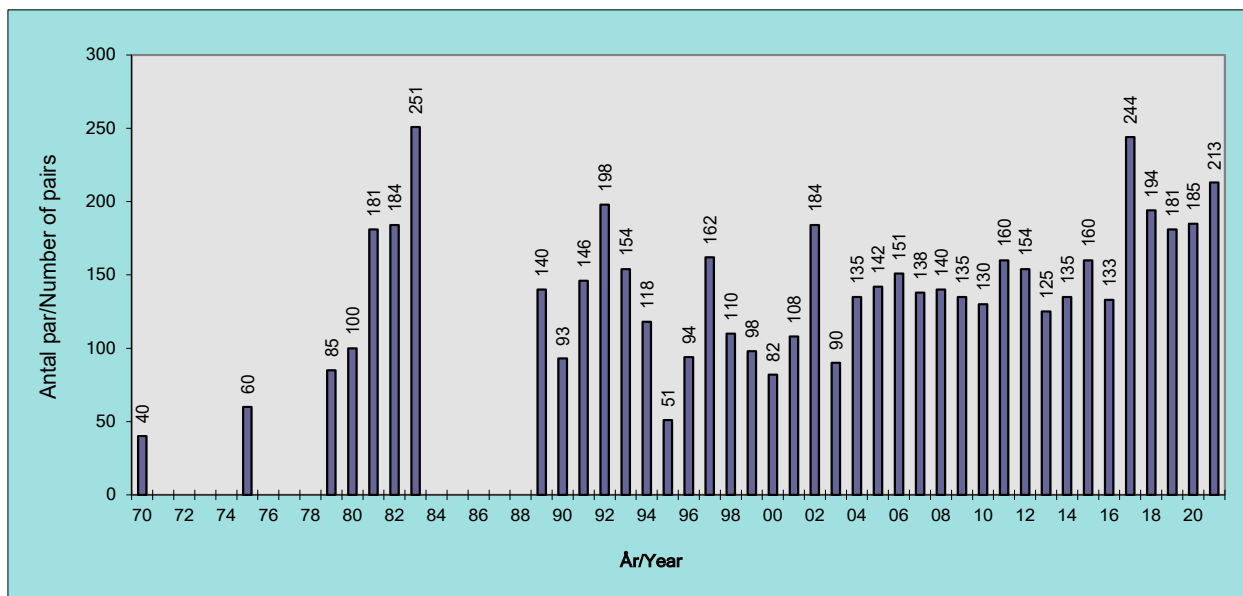

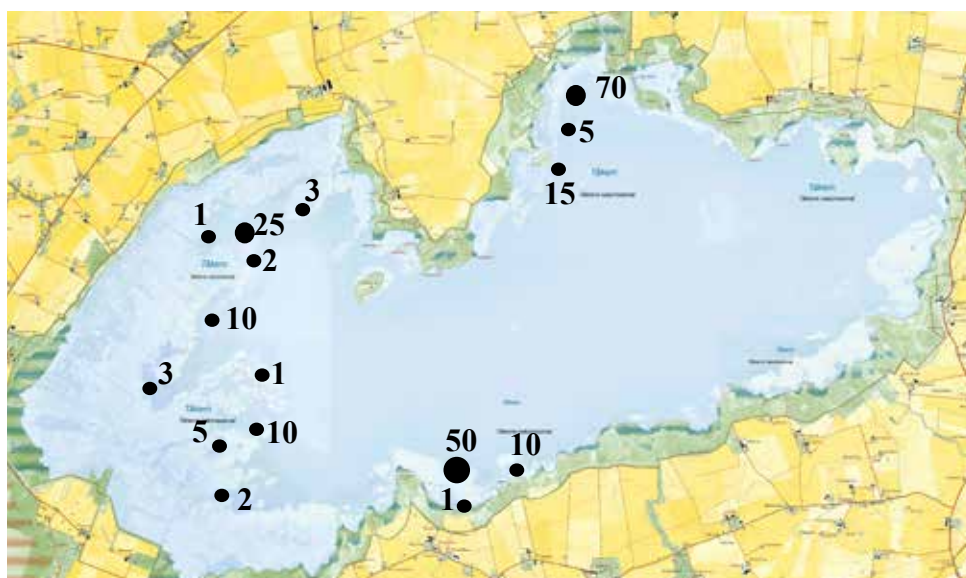
Fisktärna *Sterna hirundo*

Lars Gezelius

Årets första observation gjordes 19 april. I år häckade 213 par fisktärnor i Tåkern, vilket är tredje högsta någonsin. Medelantalet för åren 2011-20 är 167 par. Populationen i Tåkern har varierat med relativt snabba svängningar, men under 2000-talet och 10-talet har populationen legat stabilt kring 130-160 par. De senaste fem åren har dock populationen legat kring 200 par. Spridningen av kolonierna i sjön var även i år relativt stor (fig. 30) och lik de närmast föregående åren. De största kolonierna fanns på anlagda öar vid Svanshals kanal och på naturliga öar av vassrotfält vid Svälunge. Inga fisktärnor häckade på någon av de fem flottarna vid Glänås. Antalet par på dessa har legat i intervallet 26 - 56 under åren 2004-16 och medelandelena par på flottarna har varit 29 %. De senaste åren har flotte-häckarna bara utgjort enstaka procent, vilket är en följd av att många andra attraktiva platser finns att tillgå (särskilt vid Glänås), samt att högre gräs/starr vuxit upp på flottarna, vilket missgynnar tärnorna medan skratmåsarna tagit över. Kullstorleken i 49 bon i början av juni var 29 x 3 ägg och 18 x 2 ägg, 2 x 1 ägg = medel på 2,5 ägg per par. Under året ringmärktes 51 ungar. Uppskattningsvis kom minst 200 ungar på vingarna. Inga återfynd har rapporterats under året.

Figur 29. Antalet häckande par fisktärnor i Tåkern 1970-2021. *Number of breeding pairs of Common Tern in Tåkern 1970-2021.*

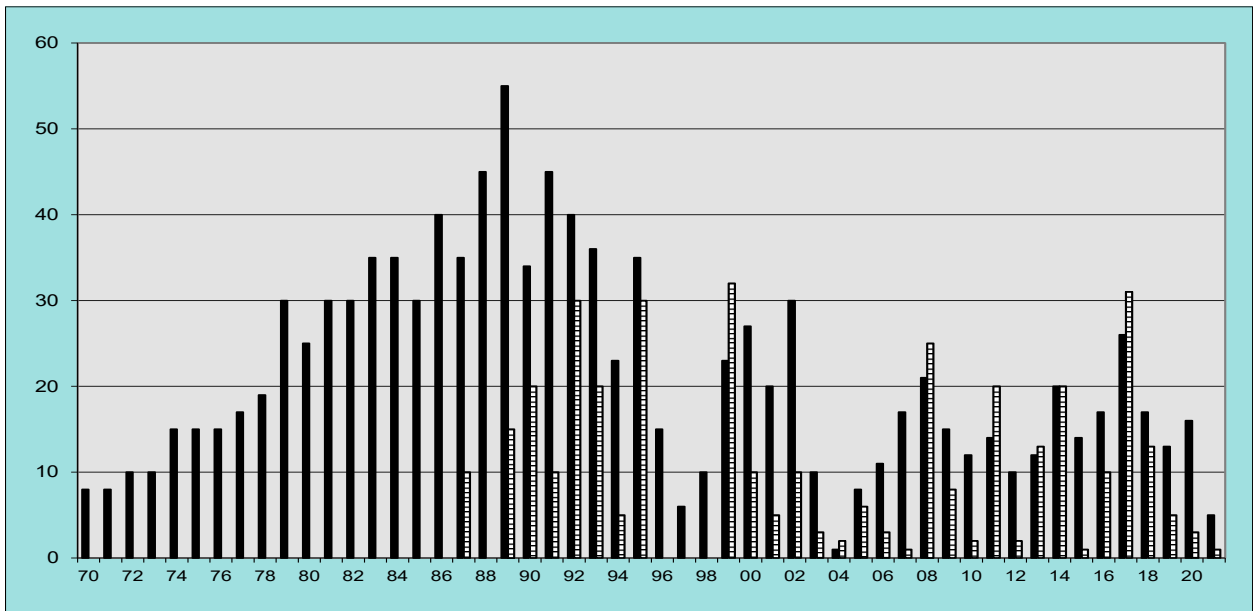
Figur 30. Fisktärnans häckningsplatser (antal par) i Tåkern 2021, totalt 213 par. *Breeding sites (number of pairs) of Common Tern 2021, in all 213.*

Svarttärna *Chlidonias niger* (VU)

Lars Gezelius

Efter toppåren i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet har populationen minskat och fluktuerat ganska kraftigt med en ungfågelproduktion som varierat stort. De senaste åren har populationen legat på ca 10-20 par med undantag för toppåret på 26 par 2017. Årets första svarttärnor sågs 10 maj vid Svälänge. I mitten av maj höll en grupp om 10 - 22 fåglar till vid Svälänge, där de fram till 2019 häckat 17 år i rad sedan 2008 (med endast enstaka par utanför detta område vid ett par säsonger). Vid paddlingsturer där i juni noterades bara en varnande fågel. I mitten av juni och början av juli fanns som mest åtta varnande fåglar vid Renstad Yttre. Två bon med 4 resp. 3 ägg noterades. I slutet av juli noterades en årsunge vid Sjötuna. Summa summarum påbörjade endast fem par häckning i år men bara något par lyckades. Det är det sämsta resultatet på 17 år. Inga ungar kunde ringmärkas. Årets sista observation gjordes redan 21 juli.

Figur 31. Antal par 1970-2021 och ungproduktion (randiga staplar) 1987-2021 hos svarttärna. *Number of breeding pairs of Black Tern 1970-2021 and number of fledglings (striped bars) 1987-2021 in Tåkern.*

Figur 32. Fem par svarttärnor häckade vid Svanshals och i Renstad yttre. *Five pairs of Black Tern started breeding (at the black dots).*

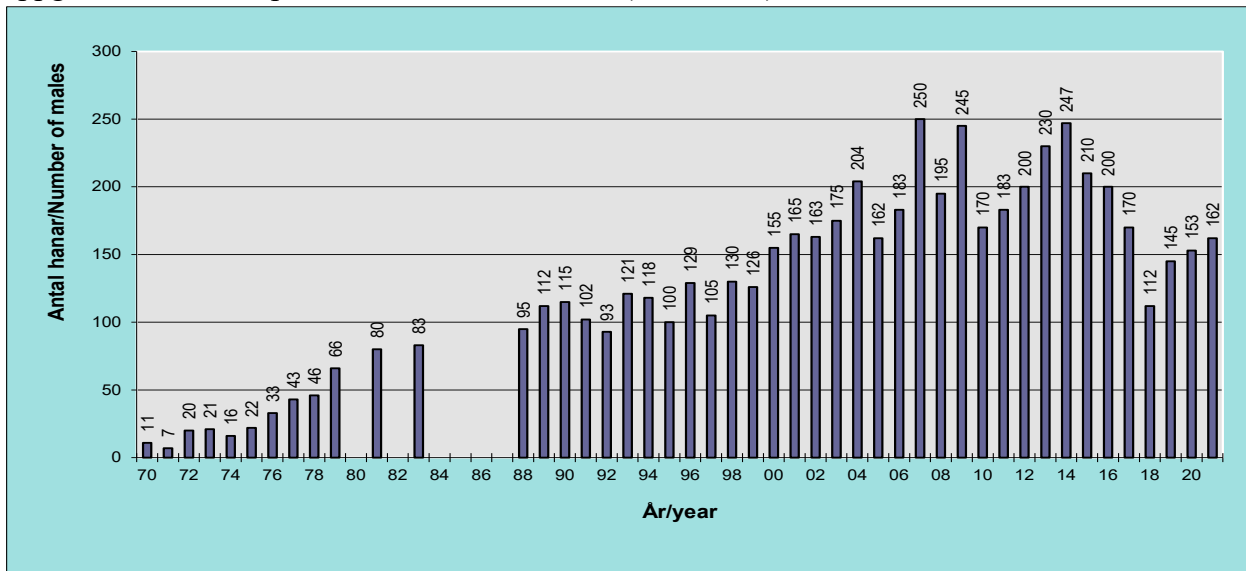

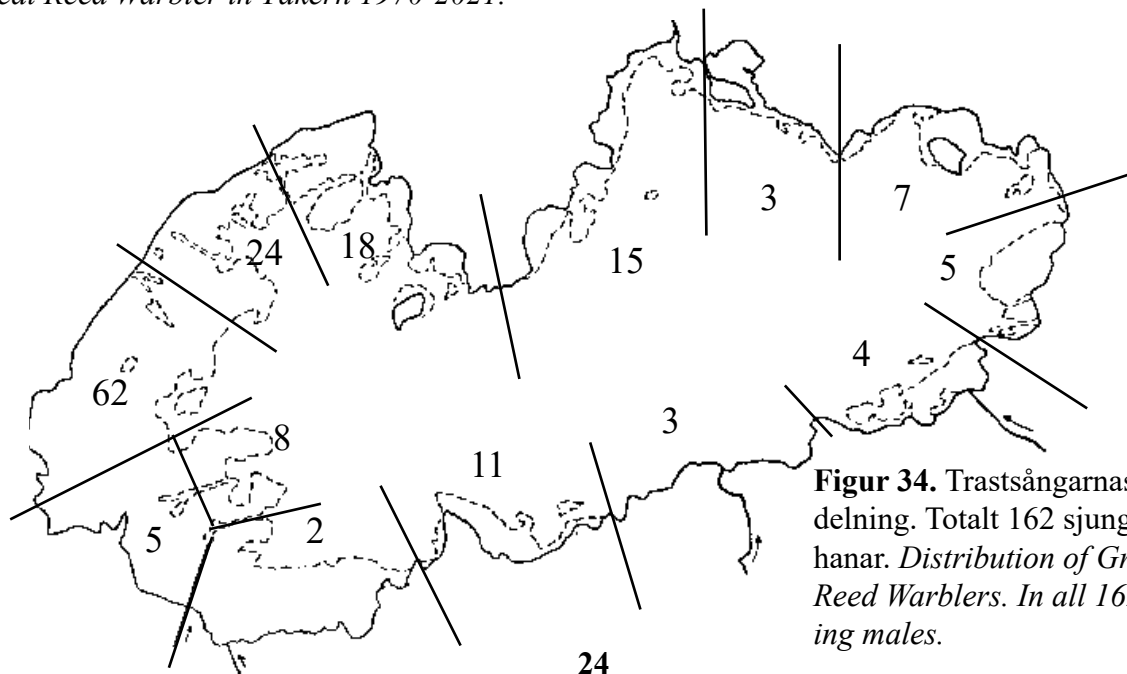
Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (NT)

Lars Gezelius

Årets insats koncentrerades på att inventera antalet sjungande hanar. Första trastsångaren hördes 2 maj. I stort sett alla vassområden blev inventerade och sjungande hanar prickades in på vasskartor från 14 maj till 16 juni. De flesta områden besöktes en gång, men några besöktes två till tre gånger. Årets inventering slutade på 162 sjungande hanar, vilket innebär en fortsatt återhämtning efter 2018 års riktigt låga antal. Antalet ökade särskilt vid Svälinge-Tovören, i de västra vassarna utanför Väversunda-Lundtorp, men även i den östra halvan av sjön. Däremot är det numera färre revir i Renstad yttre. Under den standardiserade märkningen vid Glänås i juli-september fångades hela 22 trastsångare, men ingen vid Renstad kanal. Fångststatistiken vid Renstad kanal har inte varit särskilt väl korrelerad med antalet sjungande hanar de senaste åren. Två tredjedelar av det svenska beståndet förekommer på mindre än tio lokaler, där Tåkern, Hornborgasjön, Kvismaren, norra Vänern och Tämnaren hyser flest. Tåkern har under 2000-talet framstått som allt viktigare för arten då närmare 30 % av den svenska populationen förekommer här. Det svenska beståndet uppgår till cirka 500 par och beståndet är stabilt (artfakta.se).

Figur 33. Antalet revirhävdande trastsångare i Tåkern 1970-2021. *Number of singing males of Great Reed Warbler in Tåkern 1970-2021.*

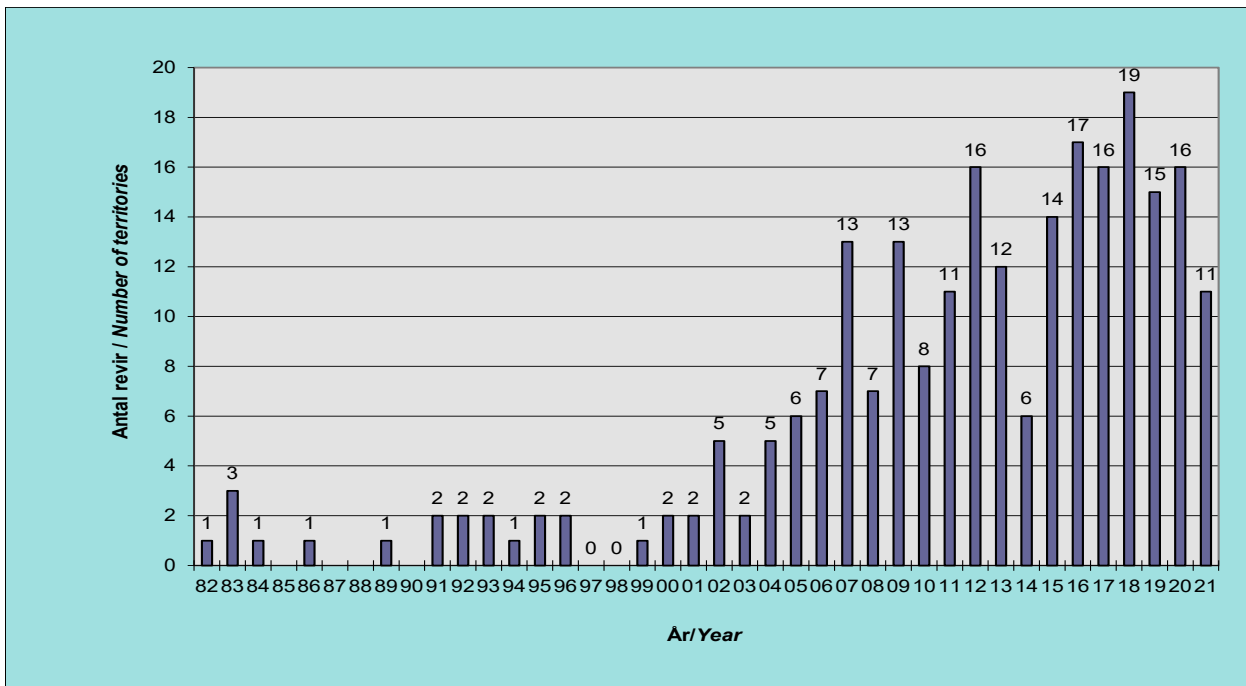
Figur 34. Trastsångarnas fördelning. Totalt 162 sjungande hanar. *Distribution of Great Reed Warblers. In all 162 singing males.*

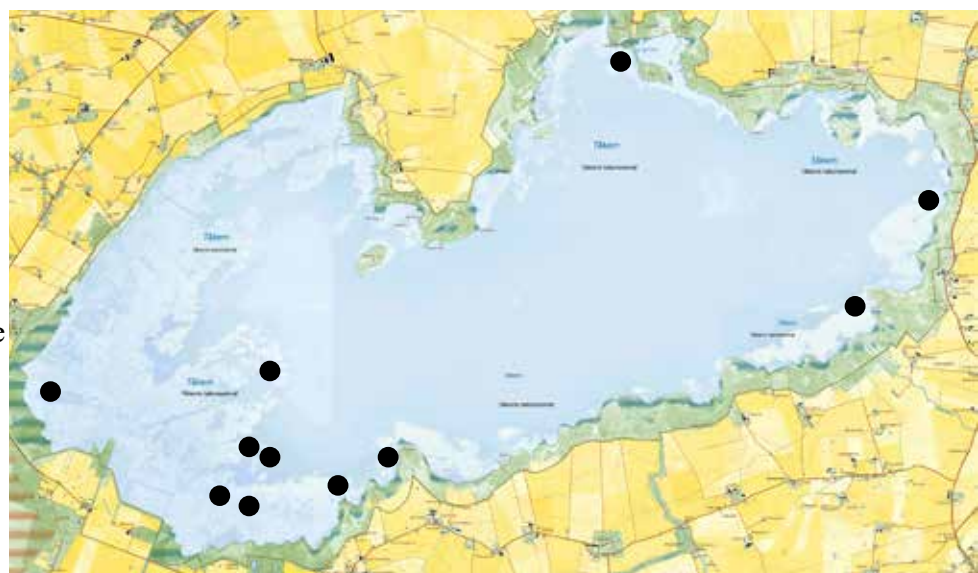
Vassångare *Locustella luscinioides* (VU)

Lars Gezelius

Efter ett förstafynd 1972 och en första konstaterad häckning 1996 har Tåkernbeståndet av vassångare ökat sedan början av 2000-talet. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) finns ca 30 par i Sverige. Artens etablering i Tåkern, såväl som i Sverige, är intressant att följa. Första obsen för året gjordes 28 april vid Renstad yttre. Arten noterades i år med 11 revir, vilket är en tillbakagång från de närmast föregående åren. Arten kommer ju relativt tidigt under april/maj och denna period var synnerligen kall och regning detta år, vilket kan ha påverkat vårflyttningen. Det blev också det första året sedan 2002, som arten helt uteblev i ringmärkningsprotokollen. Totalt har 108 vassångare ringmärkts i Tåkern. Inga återfynd har rapporterats under året.

Figur 35. Antalet revirhävdande vassångare i Tåkern 1992-2021. *Number of singing males of Savi's Warbler in Tåkern 1992-2021.*

Figur 36. Vassångare i Tåkern 2021. Totalt minst 11 revir. *Distribution of territories of Savi's Warbler. In all 11 singing males.*

Skäggmес *Panurus biarmicus*

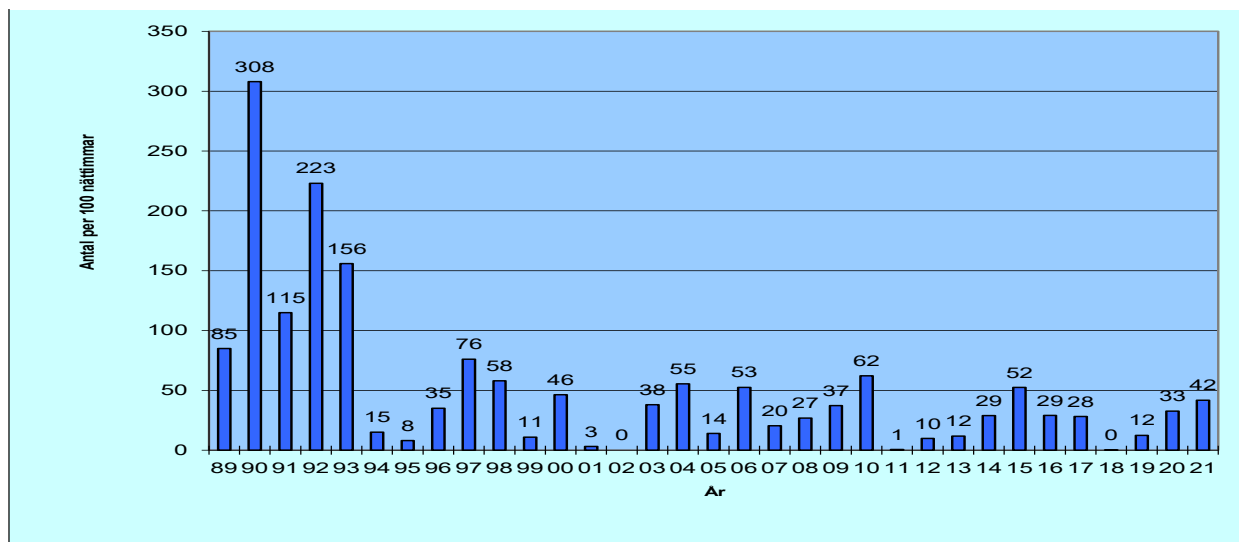
Lars Gezelius

378 fyndrapporter under året finns på Artportalen med den klassiska toppen under högflyktsperioden i september. Vintern blev ganska normal med snö och is under januari-februari. I år bidrog också isen i till att öka på observationsskörden på flera håll ute i Tåkerns vassar under skid/skridskoturena i februari. Många vinterflockar noterades också vid Glänås och Svälänge. Förmodligen klarade de denna vinter tämligen galant även om det vid något tillfälle var kring -20 grader. En hel del fåglar noterades också vid paddlingsturerna i de västra vassarna i maj/början av juni (fig 37).

Totalt märktes 246 skäggmесar, framförallt vid Glänås, under hösten och nu har 14673 fåglar märkts vid Tåkern genom åren. I figur 38 visas fångsten per nättimme under vassmärkningen september-oktober för de senaste 30 åren, vilket ger en fingervisning om förändringar av populationsstorleken. Mellan 1993 och -94 skedde en kraftig minskning och därefter har populationen legat på en lägre nivå och fluktuerat. 2011 var ett bottenår, liksom 2018. Därefter ser vi dock en stadig uppgång 2018-2021. En jämförelse av nätfångsten med antaler rapporterade skäggmесar under 2010-talet i ArtPortalen visar på ett förvånande samstämmigt mönster. En fågel märkt som årsunge vid Kvismaren 2020 kontrollerades vid Glänås. Ett par som märktes 2.10 kontrollerades båda 37 dagar senare i Buhuslän, Tofta Kile.

Figur 37. Antalet rapporterade skäggmесar per vecka vid Tåkern 2021.
Number of reported Bearded Tits per week 2021.

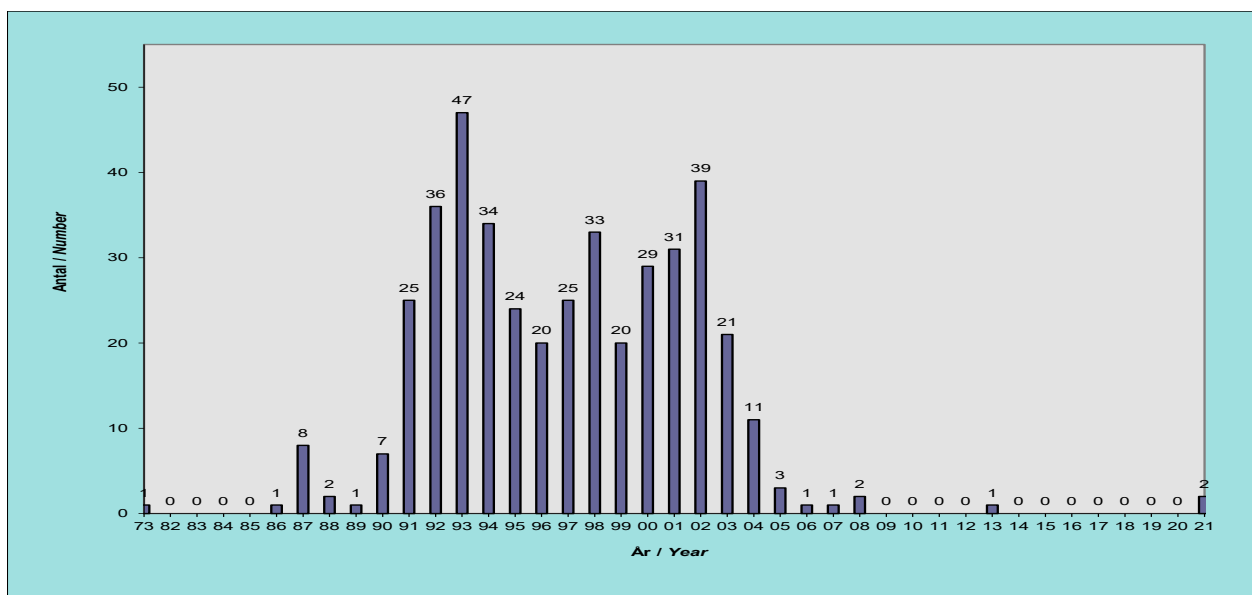
Figur 38. Antalet fångade skäggmесar per 100 nättimmar under september-oktober 1989-2021.
Number of trapped Bearded Tits per 100 net-hours during September-October 1989-2021.

Pungmes *Remiz pendulinus* (CR)

Lars Gezelius

Efter drygt tio års frånvaro kostaterades bobyggande hanar på två platser i västra delen av sjön, med bo i "korg" på en av platserna. Det var en efterlängtd återkomst om än i litet antal. Arten uteblev helt 2011, samt 2018-19 och dessförinnan får vi backa ända till 1988 för att hitta ett "nollår". Senaste häckningsförsöket var vid Svälänge 2013. Det är troligen ingenting i Tåkerns biotoper som spelar in eftersom det finns gott om björkridåer utefter kanalerna som fortsatt erbjuder goda häckningsmöjligheter. Under 2000-talet har arten fortsatt att minska i antal i Sverige, även om mellanårsvariationerna har varit ganska kraftiga (artfakta.se). Arten klassas nu som akut hotad på rödlistan. Enligt Fåglarna i Sverige - antal och förekomst (SOF 2012) finns ca 60 par i Sverige.

Figur 39. Antal funna påbörjade eller kompletta pungmesbon vid Tåkern 1973-2021. *Number of found nests of Penduline tit (in various stages of completion) at Tåkern 1973-2021.*

Ringmärkning / Bird ringing

Lars Gezelius

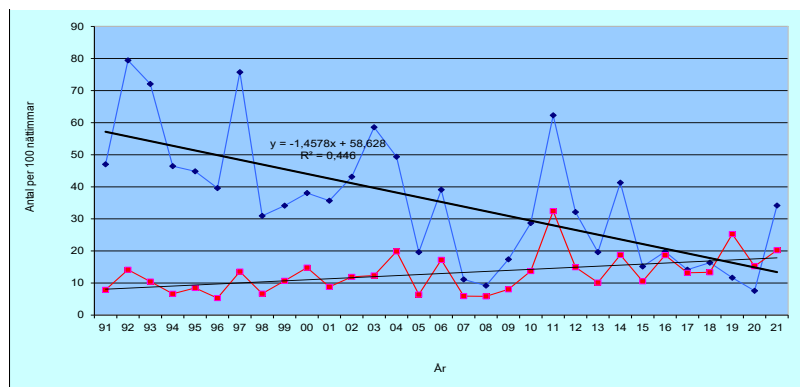
Under året ringmärktes 3339 fåglar av 64 arter och dessutom har 305 tidigare märkta fåglar kontrollerats. Nu har drygt 132000 fåglar märkts genom åren. Nya märkarter blev ägretthäger (12 pulli !!) och hökuggla (!) och det blev årsrekord för gransångare. Bland ovanligheter för Tåkern kan nämnas en adult sothöna. Det blev höga antal för trastsångare, rörsångare (faktiskt!) och svarthätta. I skärgården blev det höga antal av sillgrissla (22) och silvertärna (23). Totalt sett blev det ett gott märkår med en totalsumma klart över medianårssumman som är 2245. Helt klart har de nya platserna vid Glänås som nu ingår i standardmärkningen i vassen inneburit bättre, och som vi bedömer, mer representativa fångster av vassfåglar. Jämfört med fjolåret var det framförallt rörsångare och dess större kusin trastsångaren samt skäggmesar som märktes i goda mängder. Däremot fortsätter sävsparven sin kraftgång med mycket låga siffror på alla fångstplatser. Ingen vassångare fångades detta år, nota bene.

Märkning av boungar

Under året märktes 704 boungar, vilket är fler än de närmast föregående säsongerna. Arbetet koncentrerades som vanligt på holkhäckande och kolonihäckande arter. Skratmås märktes i normalt antal (92), men det blev lite färre fisktärnor (51) märkta. Skräntärnorna hade ett medelmåttigt år i Gryts skärgård och 35 ex. märktes. Antalet märkta ungar i holkar blev 466, vilket är mycket bra, bl.a. blev det nästan dubbelt så många svartvita flugsnappare som 2020. I övrigt kan nämnas fem tornfalksungar och de 12 ägretterna.

Höstmärkning

Den standardiserade ringmärkningen i vassmiljö genomfördes vid Renstad kanal och vid Glänås 1 juli till 3 oktober och omfattade 2224 nättimmar. Antalet nättimmar (nt) var i juli 939, i augusti 837, i september 380 och i oktober 68. Insatsen vid Glänås var nästan dubbelt så stor som vid Renstad kanal. Glädjande nog spädde fångstinsatsen vid Glänås på fångsten av skäggmes. Utöver detta bedrevs ringmärkning vid Åsen och Väversunda. Vad gäller trender, i form av antalet fåglar märkta per 100 nt, kan vi konstatera att det blev högre antal för rörsångare (34 per 100 nt alltså nära medel på 36), men arten har trots allt en nedåtgående trend beroende på de föregående dåliga åren som präglas av det dåliga utfallet vid Renstad kanal (fig 40). 20 sävsångare per 100 nt är klart över medelantalet som är 13. En (!) sävsparv fångades per 100 nt, vilket är långt under medelantalet som är fem. Under senhösten bedrevs fortsatt fångst vid Glänås med nästan 200 nt, som gav god fångst av skäggmes. En märkt ägretthäger förolyckades i november efter kollision med vindkraftverk i Frankrike.

Figur 40. Antal fångade rörsångare (blå) och sävsångare (röd) per 100 nättimmar vid Renstad kanal 1991-2021 och Glänås 2020-21. *Number of trapped Reed Warblers (blue) and Sedge Warblers (red) per 100 net hours at our standard effort sites at Renstad canal 1991 - 2021 and Glänås*

Tabell 3. Antalet ringmärkta fåglar 2021. Inom parentes anges hur många som var boungar. *Number of ringed birds in 2021. Ringed as nestlings within brackets.*

Ägretthäger <i>Ardea alba</i>	12	(12)
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	1	
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	1	
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	5	(5)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1	
M. Strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	2	(2)
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	2	(2)
Skrattmås <i>Chroicocephalus ridibundus</i>	92	(92)
Fiskmås <i>Larus canus</i>	2	(2)
Gråtrut <i>Larus argentatus</i>	7	(7)
Skräntärna <i>Hydroprogne caspia</i>	35	(33)
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	51	(51)
Silvertärna <i>Sterna paradisea</i>	23	(23)
Sillgrissla <i>Uria aalge</i>	22	(6)
Hökuggla <i>Surnia ulula</i>	1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	1	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	1	
St. hackspett <i>Dendrocopos major</i>	5	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	11	
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	5	
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	28	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	3	
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	44	
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	2	
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	3	
Koltrast <i>Turdus merula</i>	28	
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	2	
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	4	
Gräshoppsångare <i>Lucustella naevia</i>	1	
Kärrensångare <i>Acrocephalus palustris</i>	18	
Sävsångare <i>A. schoenobaenus</i>	452	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	784	
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	22	
Ärtsångare <i>Curruca curruca</i>	1	
Törnsångare <i>Curruca communis</i>	14	
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	14	
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	27	
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	17	
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	79	
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	1	
Svartvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	216	(209)
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	246	
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	9	
Entita <i>Poecile palustris</i>	21	(14)
Tallita <i>Poecile montanus</i>	1	
Svartmes <i>Periparus ater</i>	25	(15)
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	243	(77)
Talgoxe <i>Parus major</i>	361	(113)
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	7	(5)
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	1	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	6	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	3	
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	36	(36)
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	7	
Pilfink <i>Passer montanus</i>	64	
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	56	
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	24	
Grönfink <i>Chloris chloris</i>	53	
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	7	
Grönsiska <i>Spinus spinus</i>	68	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	7	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	12	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	11	
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	31	
Antal arter: 64		
Summa:	3339	(704)

Punktrutt Tåkern runt / Standard route around Tåkern

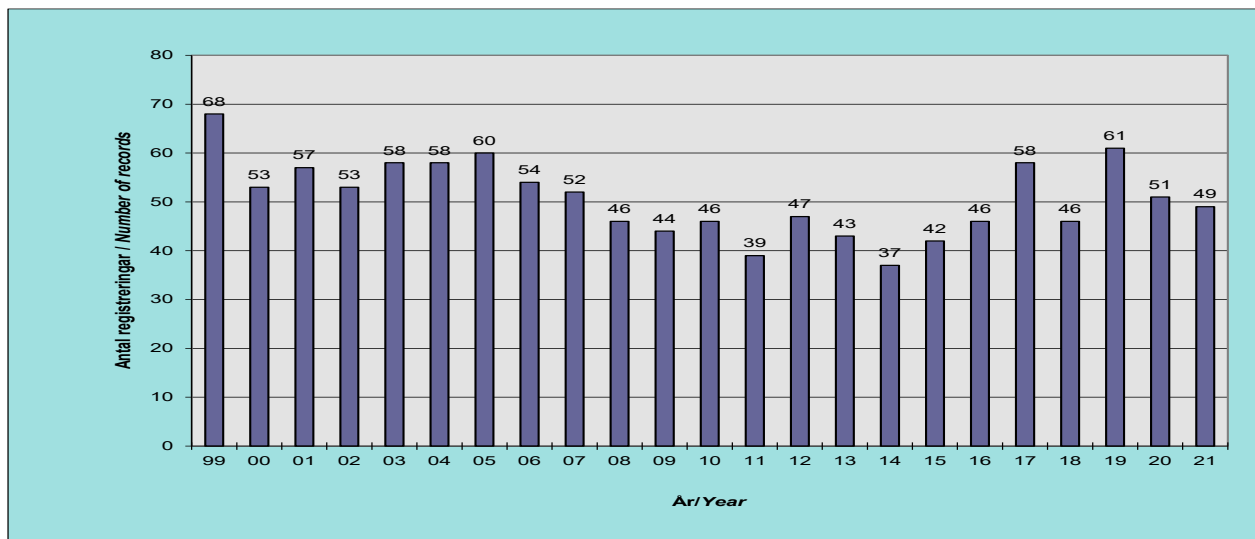
Lars Gezelius

På sjuttioalet fanns ett antal fasta punktrutter i Tåkern som inventerades under framförallt häckningstid. De var belägna i det sydvästra vassområdet och förflyttningarna mellan punkterna skedde med kanot. Som förste inventerare fungerade Gunnar Björkman. Vissa rutter blev med tiden oframkomliga p.g.a. dåligt underhållna kanaler. Därför slutade rutterna att paddlas i slutet av 70-talet. Materialet som samlades in är bara grovt bearbetat.

Fältstationen återupptog 1998 arbetet med fasta punktrutter, dock inte i själva sjön utan på land nära sjön. En rutt består av tjugo punkter som inte får ligga för nära varandra (för att förhindra dubbelräkning). Rutten startas senast en timme efter soluppgången och vid varje punkt noteras alla fåglar som ses eller hörs under fem minuter. Eftersom avsikten var att kunna genomföra inventeringarna när som helst under året lades punkterna utmed det allmänna vägnätet runt sjön, "Giro del Tåkern" var skapat. Tanken var också att samla in jämförbara data om jordbrukslandskapets fåglar. Förfarandet följer reglerna för Svenska Häckfågeltaxeringen. Där beskrivs också varje punkt avseende biotop. Fyra poäng fördelas på de fyra huvudbiotoperna; barrskog, lövskog, åker/bete och myr/hygge. För vår rutt blev fördelningen åker 70 poäng, lövskog 7 poäng och myr 3 poäng. Utan tvekan en rutt i jordbrukslandskapet!

Målet är att inventera rutten en gång omkring nyår och en gång under häckningstid i början av juni. Det är viktigt att vädret vid inventeringstillfället är bra, dvs utan besvärande nederbörd eller blåst. Vinterinventeringen genomfördes för 23:e året i januari, medan 20 inventeringar hittills gjorts i juni. Fältstationen har också en sommar- och vinterpunktrutt på Omberg som inventerades första gången 2000. Huvudansvar för inventeringarna har Bengt Andersson (vinter) resp. Lars Gezelius (sommar). Avsikten med den här typen av inventering är dels att beskriva fågelsamhället och dels att följa förändringar i antalet fåglar över tiden. Detta gör att man bör ha många års resultat för att kunna få någorlunda säkra siffror. Resultatet av inventeringarna är en viktig pusselbit i den nationella övervakningen av fåglarnas populationsutveckling. Se www.fageltaxering.lu.se.

I figuren nedan anges totalantalet punkter där tio jordbruksmarksfåglar (tofsvipa, sånglärka, ladusvala, buskskvätta, stenskvätta, törnsångare, stare, gråsparv, hämpling, gulsparv) registrerats i juni 1999-2021. En av dessa arter på en punkt ger en poäng, det innebär att högsta möjliga totalpoäng är 200 varje år (10 arter x 20 punkter). Efter flera år med en nedåtgående trend sedan mitten av 00-talet, visar de senaste åren en svagt uppåtgående trend.

Figur 41. Antal registreringar av jordbruksfåglar på punktruten "Tåkern runt" 1999-2021. *Number of records of bird species typical for agricultural landscape noted on the standard route around Tåkern 1999-2021.*

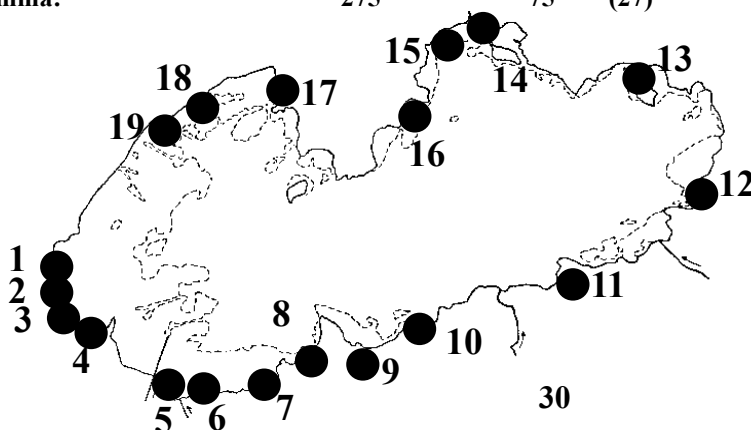
Inventering av Tåkerns strandängar

Adam Bergner

Under året har 19 hävdade, öppna strandängar besökts under häckningstid med syfte att dokumentera häckande fåglar. En av ängarna, Holmenmaden, är under rekonstruktion från åker till våtmark/äng. Mest intresse har ägnats de typiska strandängsarterna; vadare, ängspiplärka och gulärta. Observationer av andra arter, såsom andfåglar, har också noterats. De större strandängarna har besökts 5-6 gånger från slutet av april till midsommar. Mindre och mer lättinventerade strandängar besöktes 3-5 gånger. I tabellen nedan sammanfattas antalet häckande par av tofsvipa, rödbena och gulärta. Karteringen av dessa arter är tillförlitlig samtidigt som förekomst av dessa är bra indikatorer på områdets hävd. När det gäller tofsvipa står siffran oftast för högsta antalet ruvande fåglar och för rödbenan liksom gulärta antalet revirhävdande par. Arealen avser inventerad strandäng inklusive den s.k. blå bården. Femton strandängar har inventerats sedan 2003. Under 2011 tillkom två strandängar; Toregårdsängen och Glänås, samt 2012 Svålingemaden och 2019 Holmenmaden. För respektive strandäng anges även aktuell hävdstatus i kategorierna god, måttlig, svag och saknas.

Tabell 4. Antal revir av tofsvipa, rödbena och gulärta på Tåkerns välhävdade strandängspartier 2021, inom parentes anges antal per km². *Number of breeding Lapwings, Redshanks and Yellow Wagtails on the meadows at Tåkern 2021, within brackets are given number per km².*

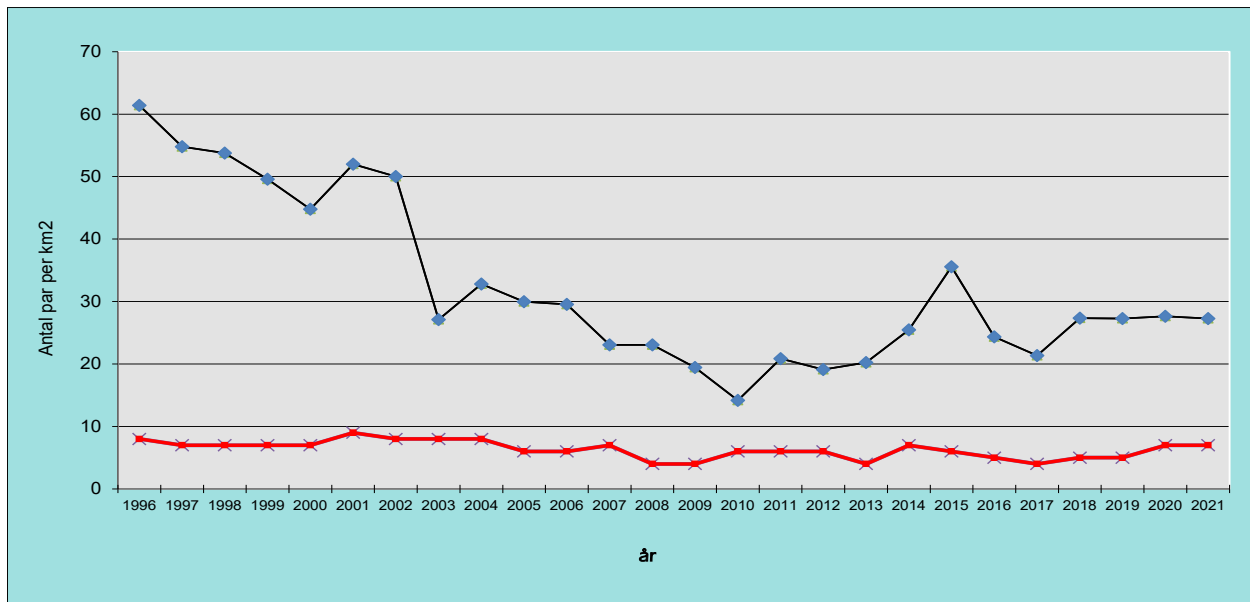
	Storlek (ha)	Tofsvipa (NT) <i>Lapwing</i>	Rödbena <i>Redshank</i>	Gulärta <i>Yellow Wagtail</i>
1. Väversundamaden	22	2 (9)	-	-
2. Charlottenborgsmaden	15	1 (7)	-	-
3. Lövängsborgsmaden	18	6 (33)	2	-
4. Holmenmaden	10	5 (50)	2	-
5. Renstadmaden	7	- (0)	-	-
6. Kvarnängen	16	3 (19)	-	-
7. Bankängen	23	6 (26)	2	-
8. Toregårdsängen	10	2 (20)	-	-
9. Svanshals äng	21	2 (10)	1	2
10. Glänåsängen	2	1 (50)	2	1
11. Sjötuna	9	7 (78)	3	1
12. Furåsa/Hov	23	3 (13)	2	2
13. Säby	16	3 (12)	-	-
14. Svålingemaden	8	1 (13)	-	1
15. Herrestad	15	5 (33)	-	-
16. Källstad hopabete	26	9 (35)	1	-
17. Källstadviken	5	1 (20)	-	.
18. Yxstad strand	10	7 (70)	2	2
19. Åsby	19	10 (53)	2	1
Summa:	275	75 (27)	19 (7)	10 (4)

Figur 42. Strandängarnas lägen. *The location of the meadows.*

Igenväxningsgraden anges i kategorierna låg, medel och hög. Tofsvipan har legat stabilt de senaste åren även om trenden är vikande. Rödbenan har ökat till strax under 20 revir vilket bl.a. hänger samman med Holmenmadens tillkomst. Gulärlna noterades med 10 revir vilket är i paritet med året innan. Hävdstatusen har förändrats till det bättre på flera ängar medan graden av igenväxning är i stort sett oförändrad. Restaureringar av blå bårder, viss tuvfräsning och röjning av sly/träd framstår som angeläget på flera strandängar, bl.a. på Kvarnängen, Renstadmaden och vid Källstadviken.

Figur 43. Antal revir av tofsvipa (blå punkter) och rödbena (röda) per 100 ha på Tåkerns inventerade strandängar 1996-2021. *Number territories of Lapwing (blue dots) and Redshank (red) per 100 ha on the investigated meadows at Tåkern 1996-2021.*

Väversundamaden 22 ha. Hävd: måttlig. Igenväxning: låg.

En medelstor strandäng som är belägen nedanför Väversunda kyrka vid sydvästra delen av Tåkern. Ängen avgränsas i väster av gränsen för naturreservatet. Ytan längst i norr brukas tidvis som vallåker. Betestrycket har under senare år varit måttligt eller tämligen gott på de lite torrare delarna av ängen, men vissa år kommer betesdjuren ut för sent på säsongen för att lyckas hålla vegetationen i schack. Närmast vassen brukar relativt hög starrvegetation snabbt komma upp på våren. En smal blå bård fanns under april månad.

Antal häckande par:

	1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15
Tofsvipa	4,2	1,8	1,8	2
Rödbena	0,2	0,2	0,6	0,2
Enkelbeckasin	?	?	?	0,4
Gulärlna	?	?	-	0,2

	2016-20	2021
Tofsvipa	2,4	2
Rödbena	0,2	-
Enkelbeckasin	2,2	2
Gulärlna	0,2	-

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna 1 ex 14 maj-4 juni
 Årta 1 par 1 maj

Charlottenborgsmaden 15 ha. Hävd: god. Igenväxning: medel.

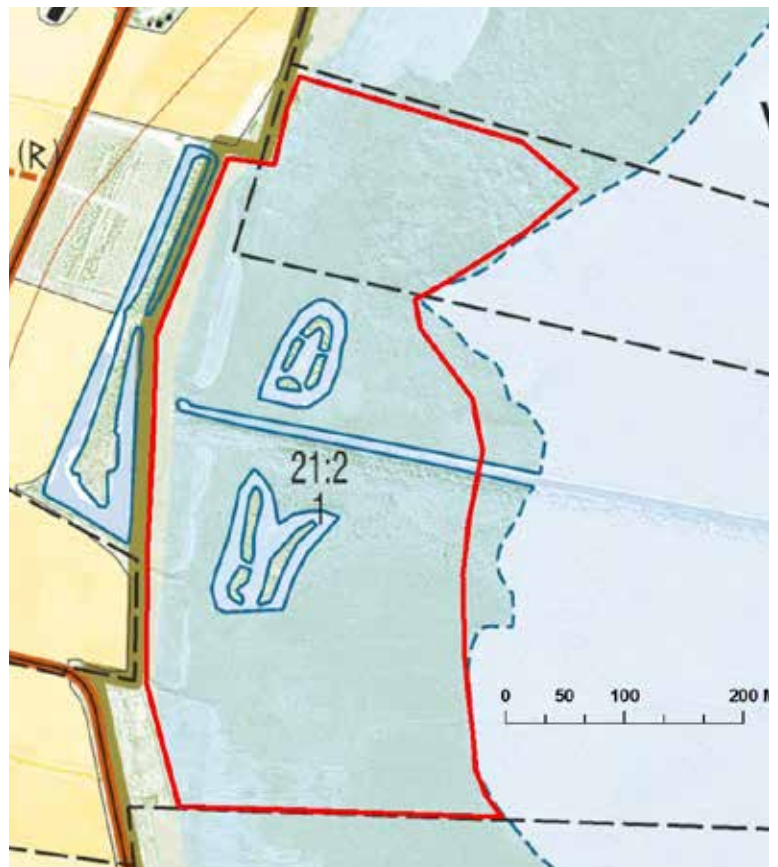
Den här ytan låg länge för fäbot men med början 1999 startade en restaurering av området. Med hjälp av grävmaskin skapades norr och söder om Charlottenborgskanalen två dammar med några öar. Dammarna är 0.5-1 m djupa och ca en ha stora. Även kanalen har breddats och fördjupats. Av någon anledning har björkar planterats på kanalbanken. Öarna är nu igenvuxna av lövsly och vass. När vårens högvatten dragit sig tillbaka betas området. Strandängen är en blandning av olika miljöer med olika behov av hävd. Trots, eller tack vare, detta hopkok av grävmaskinsmiljöer varvat med slättermad är fågellivet förhållandevis rikt även om en minskning har skett långsiktigt.

Antal häckande par:

	Medel 00-05	2006-10	2011-15	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Snatterand	0,5	1	0,2	-	-	-	-	-	-
Årta	1	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Skedand	1,5	0,6	-	-	-	-	-	-	-
Tofsvipa	5	1,8	1,2	2	-	3	2	2	1
Enkelbeckasin	4,2	3,4	1,5	3	2	4	4	5	4
Rödbena	2,2	1,8	0,6	1	1	1	-	1	-
Gulärta	0,2	0,8	-	-	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Dubbelbeckasin som mest 2 ex 11-18 maj
Småfläckig sumphöna 1 ex 11 maj-8 juni

Lövängsborgsmaden 18 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

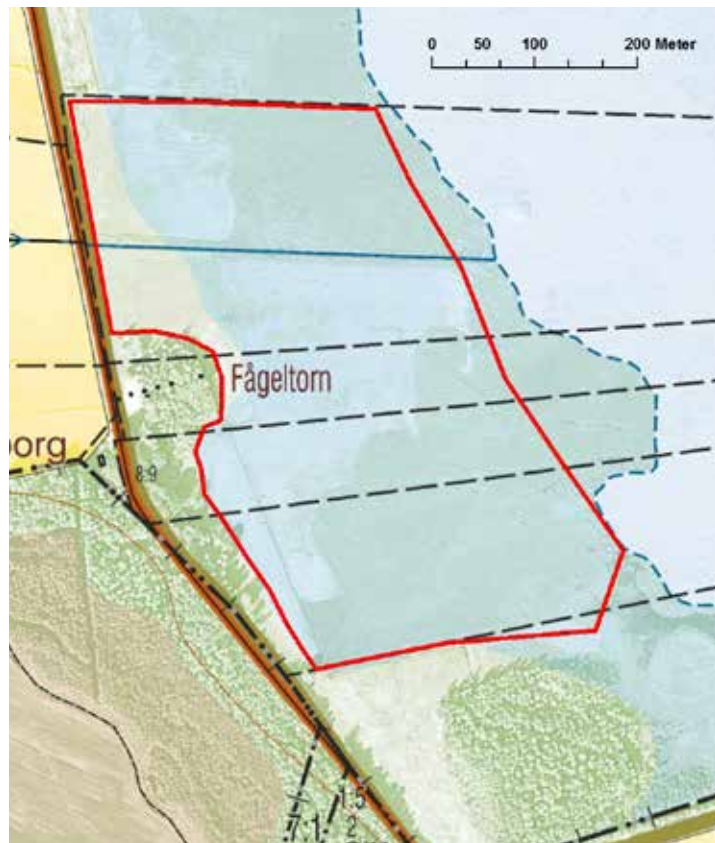
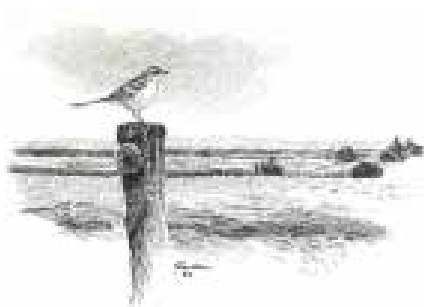
Restaureringen av denna relativt stora strandäng påbörjades 1988 och hela dagens yta om ca 18 ha stod klar 1991. Arbetet bekostades av Tåkernfonden. Maden sköts genom slätter (utom den inre delen som betas) och den utförs med ett rotorslätteraggregat i augusti. Det slagna gräset strängläggs och samlas upp alternativt eldas. Efterbetning sker ibland med nötkreatur/ hästar. I år var ungefär hälften av ytan dränt i mitten av april. Karaktäristiskt för slätterängen är att gräset växer kraftigt när värmen kommer och vattnet sjunker undan. Det gör att fåglarna kan vara svårbedda från mitten av maj och fram till slättern. Hävden fungerar tillfredsställande men har försämrats på vissa delar under senare år, bl.a. betesfällan närmast plattformen. En del uppslag av buskar centralt på ytan har tagits bort under senare år. Behov av röjning av uppväxande småträd och buskar kvarstår i östra delen.

Antal häckande par:

	medel 1993-99	2000-04	2005-09	2010-14	2015-19	2020	2021
Årta	1,4	0,2	0,6	-	-	-	-
Småfläckig sumph.	1,3	1,2	1,6	1,2	0,8	1	2
Tofsvipa	13	7	5,6	2,4	3,2	6	6
Enkelbeckasin	ca 14	12	8,2	5,2	5,4	8	10
Dubbelbeckasin	0,3	0,2	-	-	-	-	1
Rödbena	4,7	3	2	1,6	0,4	2	-
Brushane	0,4	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna som mest 2 ex
12 maj-7 juni

Holmenmaden 4 ha land. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Detta område med invallad åkermark köptes in av Naturvårdsverket och ingår sedan 2019 i naturreservatet. Syftet är att återskapa en strandägmiljö med en större central vattenspegel om ca 10 ha. Under året har vattenspegeln varit större än tidigare p.g.a. att vallen inte håller tätt mot sjön. Omgivande strandäng sköts genom slåtter efter häckningstiden. Området ställdes delvis under vatten redan 2019 och änder och vadare svarade mycket snabbt och nyttjade området för både häckning och som rastplats. Under 2021 var vattenspegeln ca 16 ha hela året. Fina dystränder bildades i området frampå sommaren vilket lockade många rastande fåglar.

Antal häckande par:

	2019	2020	2021
Tofsvipa	5	5	5
Rödbena	2	1	2
Enkelbeckasin	-	-	2
Gulärta	-	-	-
Mindre strandpipare	1	-	1
Strandskata	-	-	1

Övriga observationer:

Gravand	som mest 10 ex 10 april, ingen konstaterad häckning
Snatberand	som mest 4 par i april
Kricka	som mest 300 ex rastande 7 april
Årta	som mest 4 hanar och en hona 16 maj
Skedand	som mest 39 ex 3 maj
Smådopping	2 par med ungar i juli/augusti
Gråhakedopping	som mest 4 par bobyggande/ruvande och 2 lyckade häckningar
Svarthakedopping	som mest 2 par och troligen en lyckad häckning med 2 ungar
Svarthalsad dopping	en rastande ungfågel 10-21 augusti
Småfläckig sumphöna	1 ex 28 maj-4 juni
Brushane	26 ex rastande 24 juni
Svarthakedopping	2-3 par till 7 maj, bobygge och två ruvande ses i juni
Brushane	70 ex rastar 2 maj

Renstadmaden 7 ha. Hävd: måttlig. Igenväxning: låg.

Restaureringen av denna slåttermad strax öster om Ramstad kanal påbörjades under hösten 1997 i Länsstyrelsens regi med buskröjning och fräsning av starrtuvat. Den restaurerade ytan är ca sju hektar. Maden kan avspanas väl från landsvägen söder om maden. I augusti 2002 släpptes de första betesdjuren ut på ytan som varit obetad under många år. Betestrycket blev dock för svagt och under efterföljande vår fanns mycket långt fjolårsgräs och stora tuvor. Från 2003 har betningen för det mesta fungerat tillfredsställande men en tuvfräsning på delar av ytan skulle behövas. En stor del av maden är vanligen vattendränkt långt in i maj.

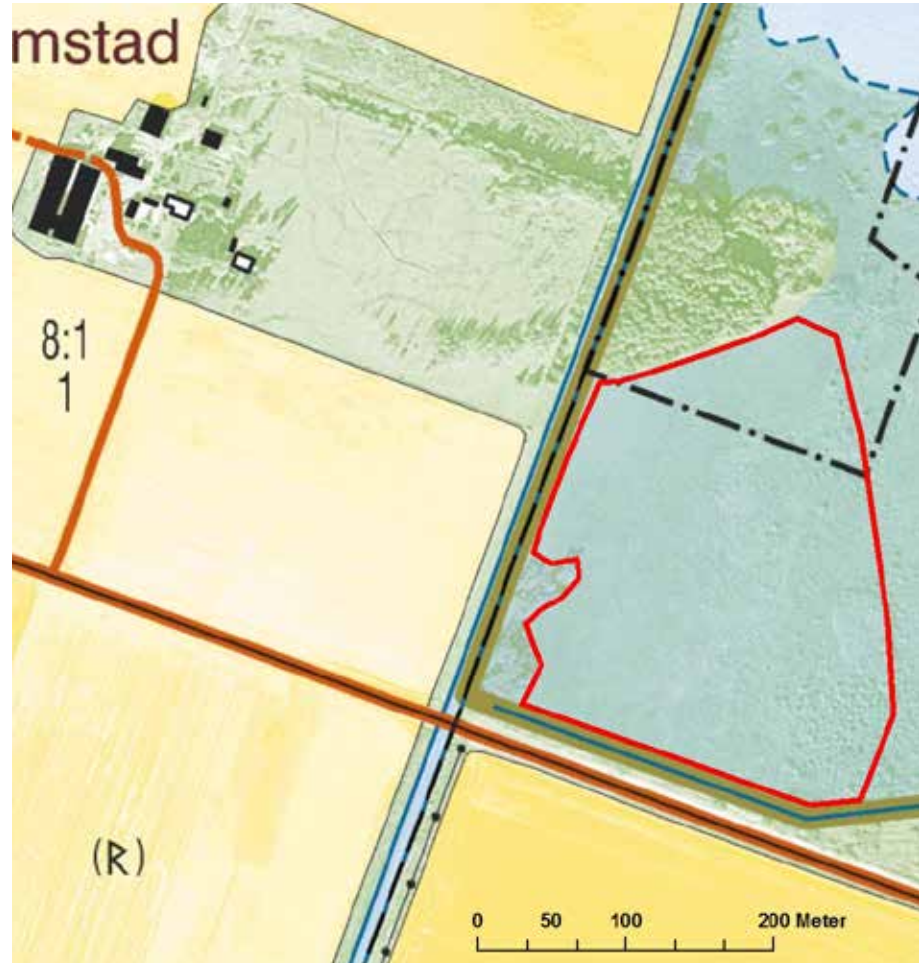
Antal häckande par:

	medel 1998 - 2002	2003-07	2008-12	2013-17	2018	2019	2020	2021
Gräsand	1,1	1	-	-	-	-	-	-
Årta	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Småfläckig sumphöna	1,0	1	0,4	0,2	1	1	1	1
Tofsvipa	4,0	2	2	1,4	2	1	2	-
Enkelbeckasin	5,6	3,6	2,6	1,4	5	4	3	3
Rödbena	0,2	0,6	0,4	0,2	1	-	-	-

Övriga observationer:

Trana ett par i kanten av ytan

Småfläckig sumphöna 1 ex 12 juni

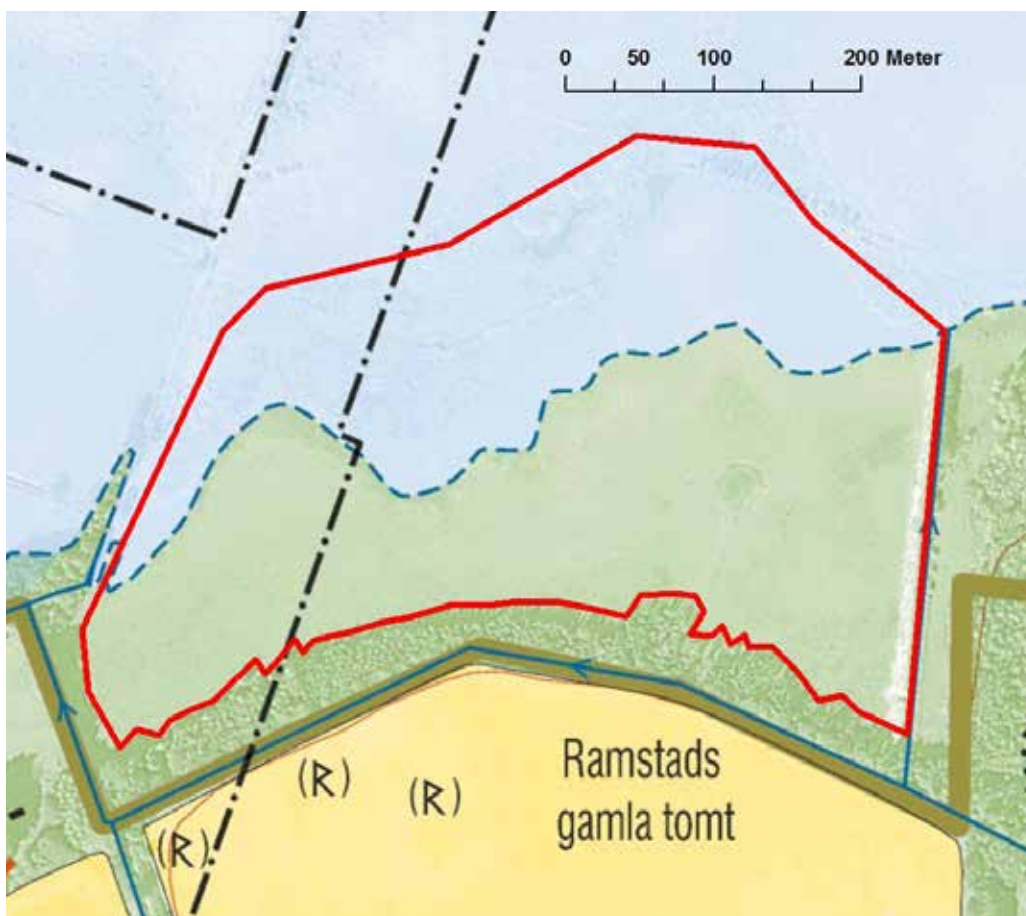

Kvarnängen 16 ha. Hävd: god. Igenväxning: medel.

Effekterna av den stora restaureringen 1993, då den blå bården bearbetades med specialmaskin, har efterhand klingat av. Betestrycket på de torrare delarna av ängen är oförändrat mycket bra, men tyvärr visar djuren inget större intresse för att beta i den blå bården. Bården är därför ganska så igenvuxen med högstarr och kaveldun. Det senaste mekaniska underhållet på ängen gjordes hösten 2012 med maskinell körning i den blå bården. På senare år har relativt mycket alsly etablerat sig på ängens södra delar och skulle behöva röjas bort. Trots att ängen är i förhållandevis gott skick har antalet fåglar minskat markant och rödbena är numera utgången som regelbunden häckare. Även antalet tofsvipor har minskat, möjligen som en effekt av högt predationstryck från räva, grävling och vildsvin.

Antal häckande par:

	medel 1985-89	1995-99	2000-04	2005-09	2010-14	15-19	20	21
Tofsvipa	8,4	18	5	3	6,8	8,8	4	3
Enkelbeckasin	3,6	5	4	3	2,2	2,4	2	3
Rödbena	1,6	3	1,8	-	1	0,8	-	-
Ängspipl.	2,8	1	-	-	-	-	-	-
Gulärta	1,6	2,8	0,4	-	0,4	0,2	-	-

Bankängen 23 ha. Hävd: medel. Igenväxning: låg.

Ängen är fortfarande i väl hävdad skick och en del uppväxande småträd och buskar har röjts bort på senare år. Betetrycket har dock gradvis försämrats under senare år vilket återspeglats på antalet häckande fåglar som minskat något. Den blå bården har numera en relativt liten öppen vattenspegel, bl.a. beroende på att betesdjuren sällan rör sig i de här delarna. Någon form av maskinell bearbetning av bården, kanske i kombination med ökat betetryck, skulle behövas för att återge Bankängen dess förlorade stjärnstatus.

Antal häckande par:

	medel 1996-99	2000-03	2004-08	2009-13	2014-18	19	20	21
Strandskata	1	1	0,4	0,6	-	-	-	-
Tofsvipa	15	12	6	6	7,6	6	5	6
Enkelbeckasin	3	1,8	3	3,6	4	3	3	2
Rödspov	0,25	-	-	-	-	-	-	-
Storspov	0,25	0,3	-	0,4	0,8	1	1	1
Rödbena	1	1,3	0,8	1,2	1,6	1	2	2
Gulärta	-	0,8	0,8	0,6	0,8	1	1	-

Övriga observationer:

Gråhakedopping 1 bobyggande par

Småfläckig sumphöna 1 ex 3 maj-6 juni

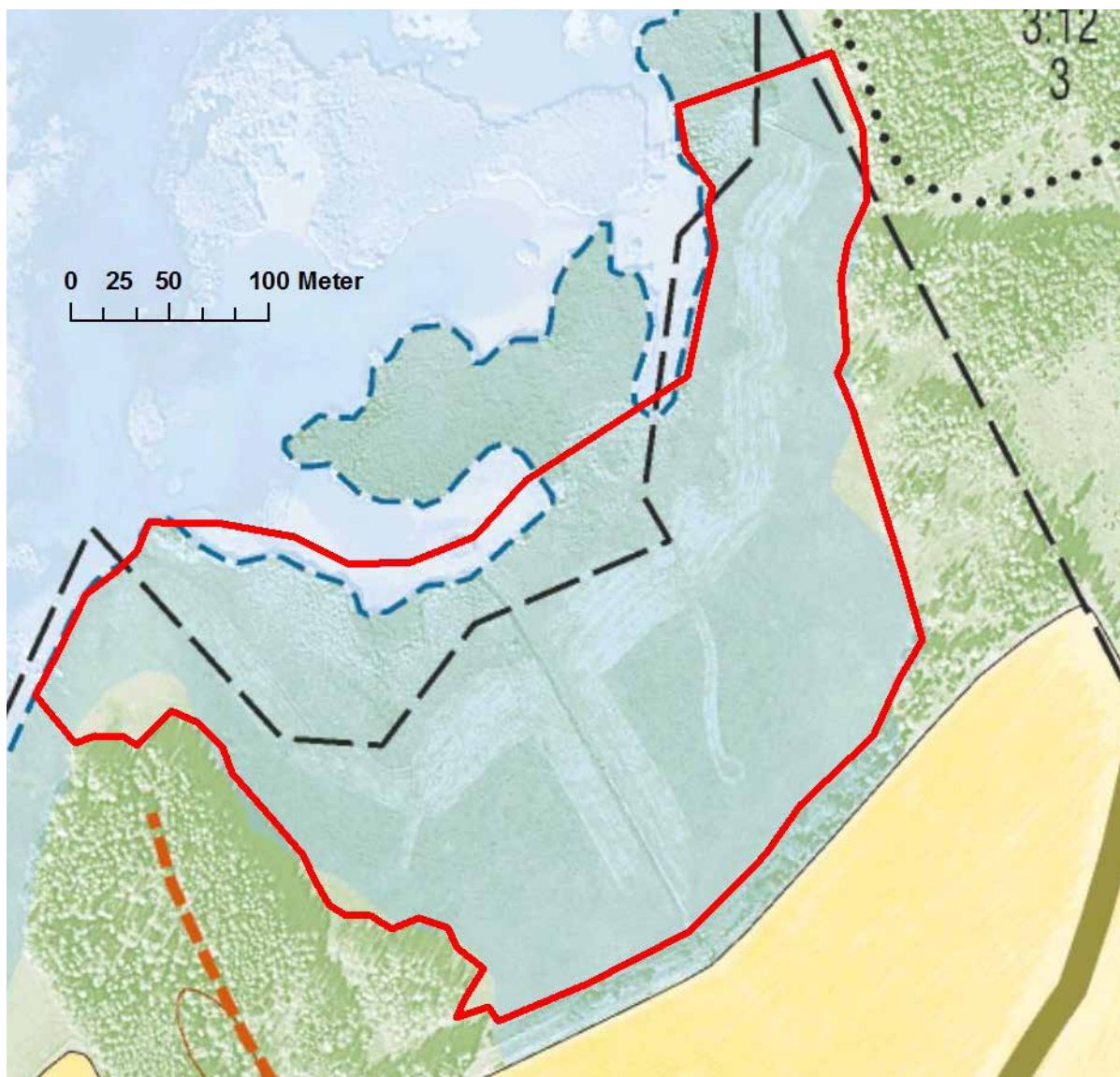

Toregårdsängen 10 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Denna äng har successivt under 2000-talet blivit bättre hävdad och 2011 inkluderades den i strandängsprogrammet. Området har genomgått vissa restaureringar genom att träd och buskar har röjts bort. Ängen är relativt blöt med högstarr men torrare partier finns i väster samt utmed diket centralt. Utanför Östra Bankudden är de strandnära områdena mycket kortbetade och av gallstrandskaraktär.

Antal häckande par:

	2011-15	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tofsvipa	2	2	2	2	3	-	2
Enkelbeckasin	2,6	2	2	3	3	7	4
Rödbena	1	1	1	1	2	1	-
Gulärta	0,2	-	-	-	-	-	-
Strandskata	0,2	-	-	-	-	-	-

Svanshals äng 21 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

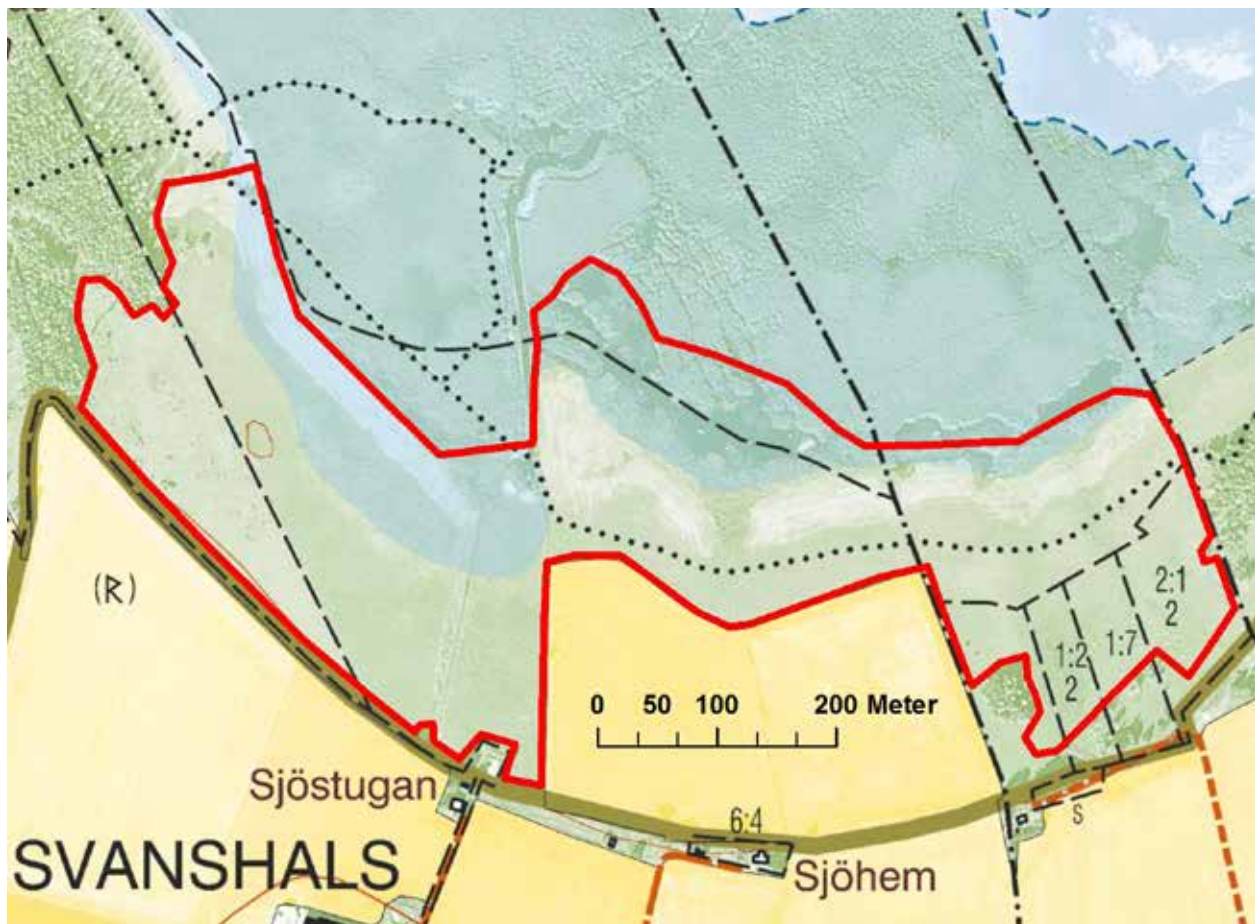
Ett stort och långsträckt strandängskomplex som innehåller flera olika hävdade miljöer, alltifrån enbuskmark till betad fuktäng. Observationerna har dels skett från vandringsleden som löper tvärs över ängen och dels från den bro som går över ett dike mitt på ängen. Under de senaste åren har de sämst hävdade avsnitten putsats och betestrycket har ökat. Det har medfört att hävden nu är mycket god över större delen av området. Den blå bården är mycket bred och i fint skick. Trots den goda hävden är antalet häckande fåglar inte imponerande, kanske till följd av högt predationstryck från räv och kråkfåglar. På de tillskapade häckningsöarna i blå bården sker visst uppslag av lövsly.

Antal häckande par:

	1985-89	1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15	16-20	21
Strandskata	0,2	0,4	-	0,2	0,4	-	-
Tofsvipa	7	14	3	1,6	4	4,2	2
Enkelbeckasin	8	4	3	2,4	2,6	3,6	2
Storspov	0,4	-	-	-	-	0,2	-
Rödbena	0,4	1,2	1	0,6	1	0,8	1
Ängspiplärka	2,6	2	0,8	0,4	-	0,2	-
Gulärta	3,8	3,2	1,6	1,6	1	1,8	2

Övriga observationer:

Rödspov 1 ex 22 maj

Glänåsängen 2 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

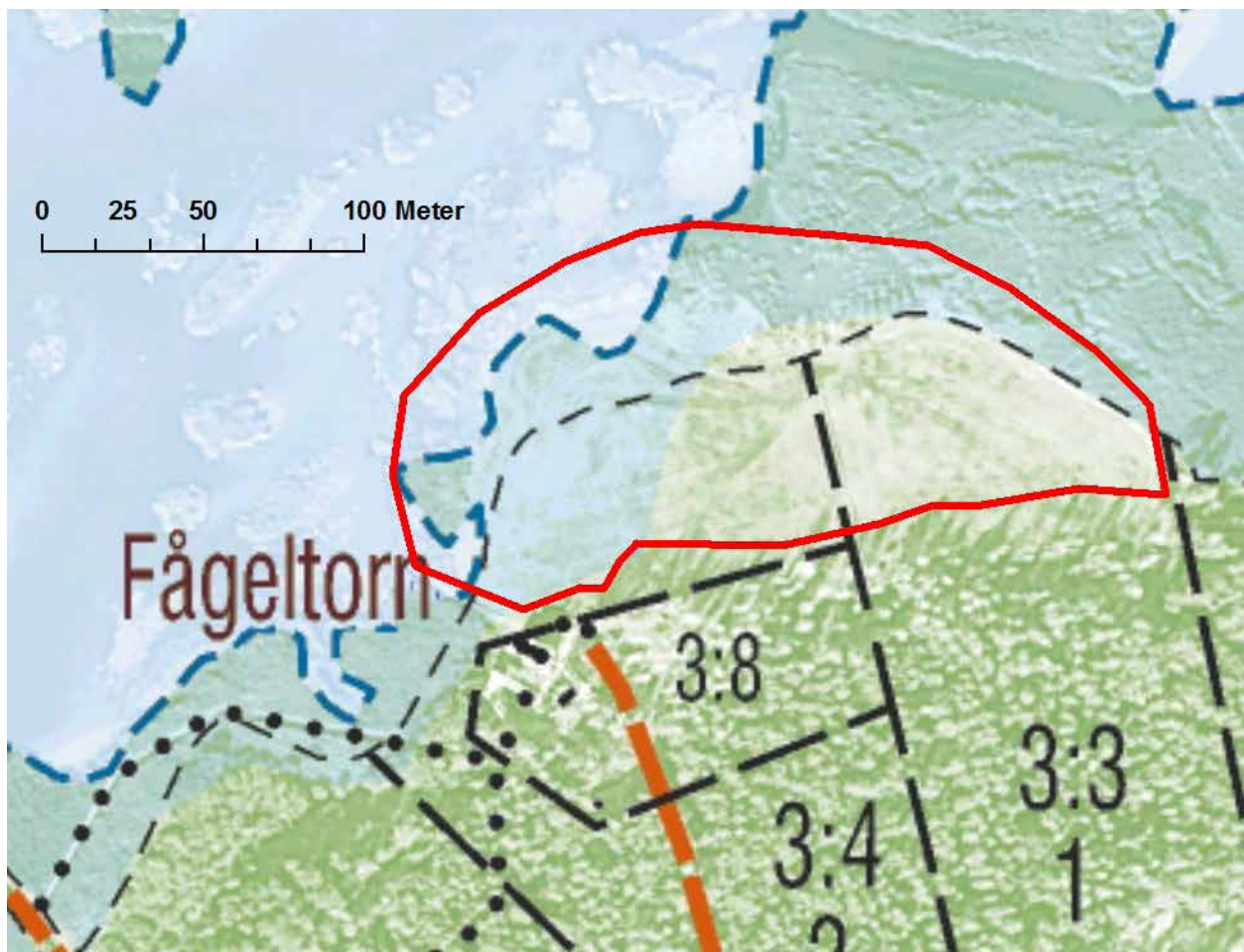
Denna lilla äng i omedelbar anslutning till naturum Tåkern restaurerades genom röjning av videbuskage och efterföljande stubbfräsning 2002. Sedan dess har ängen slagits med slätterbalk/betesputs fram på sensommaren. Inget bete har förekommit. Ytan är nu mycket välhävdad genom årlig slätter. Den yttre kanten mot sjön har bearbetats regelbundet och består delvis av dystrand med stor attraktionskraft bland såväl rastande som häckande fåglar. Tidig vår är merparten av ytan vanligen vattendränkt.

Antal häckande par:

	2011-15	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tofsvipa	1,4	-	3	1	3	-	1
Enkelbeck.	1	1	2	2	1	2	2
Rödbena	1	1	1	1	1	2	2
Gulärla	0,6	1	1	-	1	1	1
Ängspipl	0,2	-	-	-	-	-	-

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna 1 ex 16-19 maj

Sjötuna äng 9 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Den här strandängen är som helhet mycket välhävdad och fågellivet är tack vare detta rikt. När det gäller antal individer och arter står Sjötuna i en klass för sig bland Tåkerns strandängar. Detta gäller inte minst vadarna som rastar under både vår- och höstflyttning. Strandängens avskilda läge och den låga graden av mänsklig störning medför att området lockar mycket rastare av gäss, änder, tranor och tärnor.

Antal häckande par:

	1993	medel 1996-2000	2001-05	2006-10	2011-15	16-20	21
Strandskata	-	0,2	-	-	-	0,2	1
Tofsvipa	3	10	9	6,4	4,4	5,4	7
Brushane	-	0,8	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	4	4	3	1,2	1	1,4	3
Rödbena	-	2	2	1,2	1,6	1,8	3
Ängspipl.	1	0,2	-	-	0,2	-	-
Gulärta	1	1	0,6	-	0,4	-	1

Övriga observationer:

Mindre strandpipare 1 par häckande

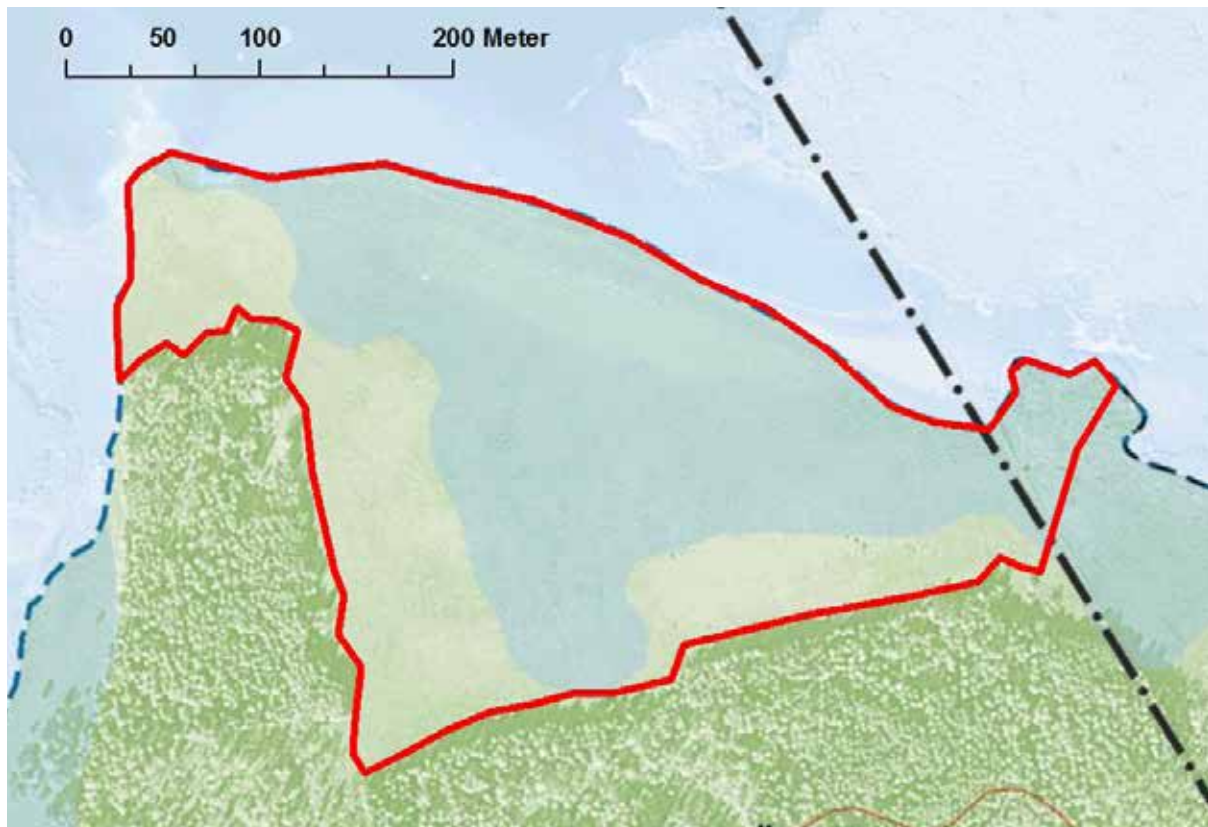
Smalnäbbad simsnäppa 1 ex 1 juli

Grönbena 30 ex 7 maj

Svartsnäppa 36 ex 16 juni

Kärnsnäppa 78 ex 29 juli

Skräntärna 76 ex 8 augusti

Furåsa - Hov 23 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

En långsträckt strandäng som delvis ligger inklämd mellan skog och vass. Här har aldrig varit några mängder av häckfåglar men området är ändå attraktivt för rastare och fåglar på näringsök. En viss utglesning av strandskog och enbuskmark har skett under senare år, vilket ökar ytans värde för strandängsfåglar. Blå bården är generellt fint utvecklad men håller inte vatten under hela våren.

Antal häckande par:

	medel 2000-04	2005-09	2010-14	2015-19	2020	2021
Tofsvipa	4,8	3,2	3	3,2	2	3
Enkelbeckasin	2,7	3	3,2	3,2	3	3
Rödbena	1	0,2	0,8	-	-	2
Ängspiplärka	1	0,2	0,2	0,6	-	-
Gulärta	1	1	1,2	1	1	2

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna 1 ex 16 maj

Trana 3 revir

Säby 16 ha. Hävd: god-måttlig. Igenväxning: medel.

Ett strandängskomplex som är relativt varierande med såväl torrare gräsmarker som mer fuktiga starrmader i anslutning till mindre blå bårder. Området har under lång tid varit relativt välbetat men en viss försämring har skett under senare år vilket också återspeglas i fågelfaunan där flera arter försvunnit som regebundna häckare. En del för fågellivet störande element finns i form av en ristipp och en skjutbana. Vissa skötselbehov finns på ytan, främst i form av röjning av uppväxande träd.

Antal häckande par:

	medel 2001-05	2006-10	2011-15	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Strandskata	1	1	0,2	-	-	-	-	-	-
Tofsvipa	10	3,8	2,8	2	3	3	2	2	3
Enkelbeckasin	4	2	1,6	2	1	2	4	2	2
Rödbena	1,8	1,4	0,6	1	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	0,4	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	4	2,6	2	1	2	1	1	1	1

Övriga observationer:

Småfläckig sumphöna

1 ex 30-31 maj

Trana 1 revir

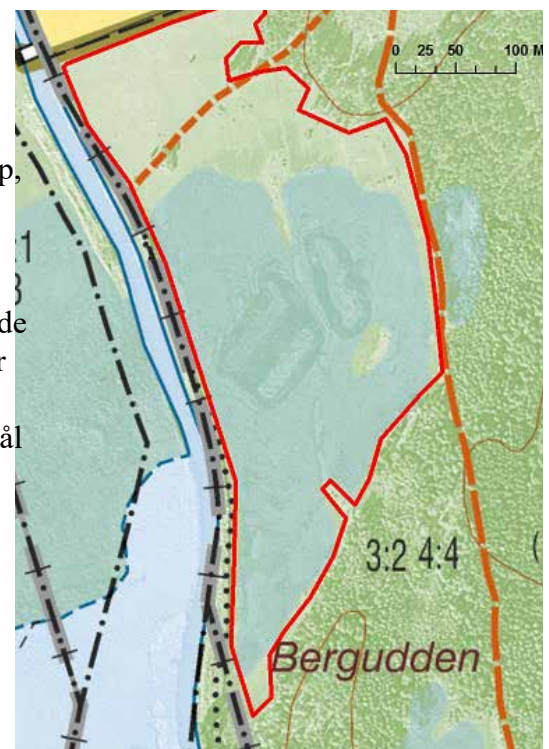
Svälingemaden 8 ha

Hävd: god. Igenväxning: låg.

Ett objekt som är beläget längs östra sidan av Tåkerns utlopp, Mjölnaån, och som successivt iordningställt till en liten men ändå värdefull strandäng. Maden slogs och röjdes på sly under hösten 2020 vilket gjorde förutsättningarna för strandängsfåglar ännu bättre. Betestrycket är tillfredsställande över i stort sett hela ytan, särskilt på hårdvallen där gräset är kortsnaggat. I norra delen växer några vindpinade tallar ute på ängen. I södra delen finns några maskinupptagna vattenhål omgivna av högstarrsvegetation.

Antal häckande par:

	medel 2012-16	17	18	19	20	21
Tofsvipa	1,2	2	2	-	1	1
Enkelbeck.	1	3	4	4	5	4
Rödbena	0	-	-	-	-	-
Gulärta	0,8	2	-	2	1	1

Herrestad äng 15 ha. Hävd: god-medel. Igenväxning: låg.

En strandäng som i huvudsak har varit i gott skick under många år. Förutom en torr del med spridda enbuskar i nordväst finns en rejäl mad som är ytterst värdefull både för lokala häckfåglar men också för fåglar som häckar i närheten och har maden som födosöksområde. Ängen är också övernattningslokal för relativt stora mängder gäss tidig vår och sen höst. Betestrycket på östra delen har varit bättre än på många år och kvigorna har också rört sig långt ut i vassen. Den västligaste delen har varit dåligt betad under flera år och uppslaget av björk, en och enstaka tallar är relativt stort. Här har dock vissa restaureringsinsatser påbörjats. Noterbart är att flera av nyckelarterna försvunnit som häckfåglar under det senaste decenniet.

Antal häckande par:

	medel 1977-2001	2002-05	2006-10	2011-15	16-20	21
Tofsvipa	12	15	5	3	3	6
Enkelbeckasin	4	6	6,2	3,2	6,4	5
Storspov	0.4	-	-	-	-	-
Rödbena	0.6	1,8	0,8	-	0,2	-
Ängspiplärka	0.6	-	0,4	-	-	-
Gulärkla	2	2	1,2	0,2	0,8	-

Övriga observationer:

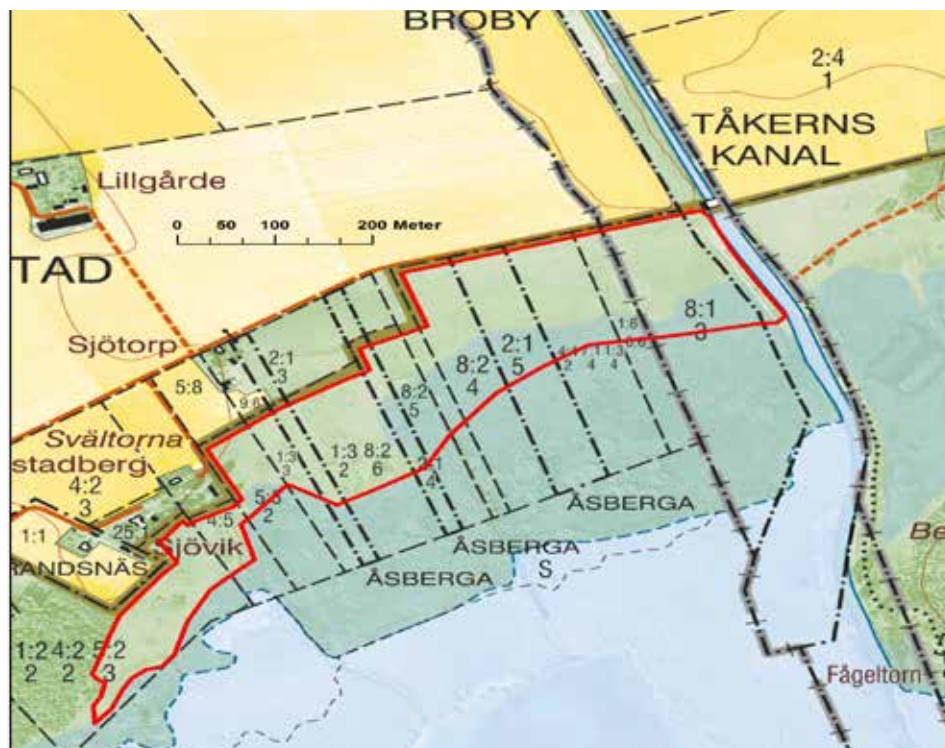
Enkelbeckasin 101 ex 20 april

Brushane 28 ex 28 april

Grönben 110 ex 11 maj

Småfläckig sumphöna 1 ex 4 juni

Ägretthäger 9 ex 22 maj

Källstad hopabete 26 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Detta stora strandängsområde är mycket välbetat och erbjuder utmärkta miljöer för häckande och rastande strandängsfåglar. Tyvärr är området svårinventerat p.g.a. få utsiktspunkter, besvärliga vattenhinder, halvilda kreatur och hänsynskrävande rovfåglar. Det verkliga antalet revir är därför troligen något högre än vad som redovisas nedan.

Antal häckande par:

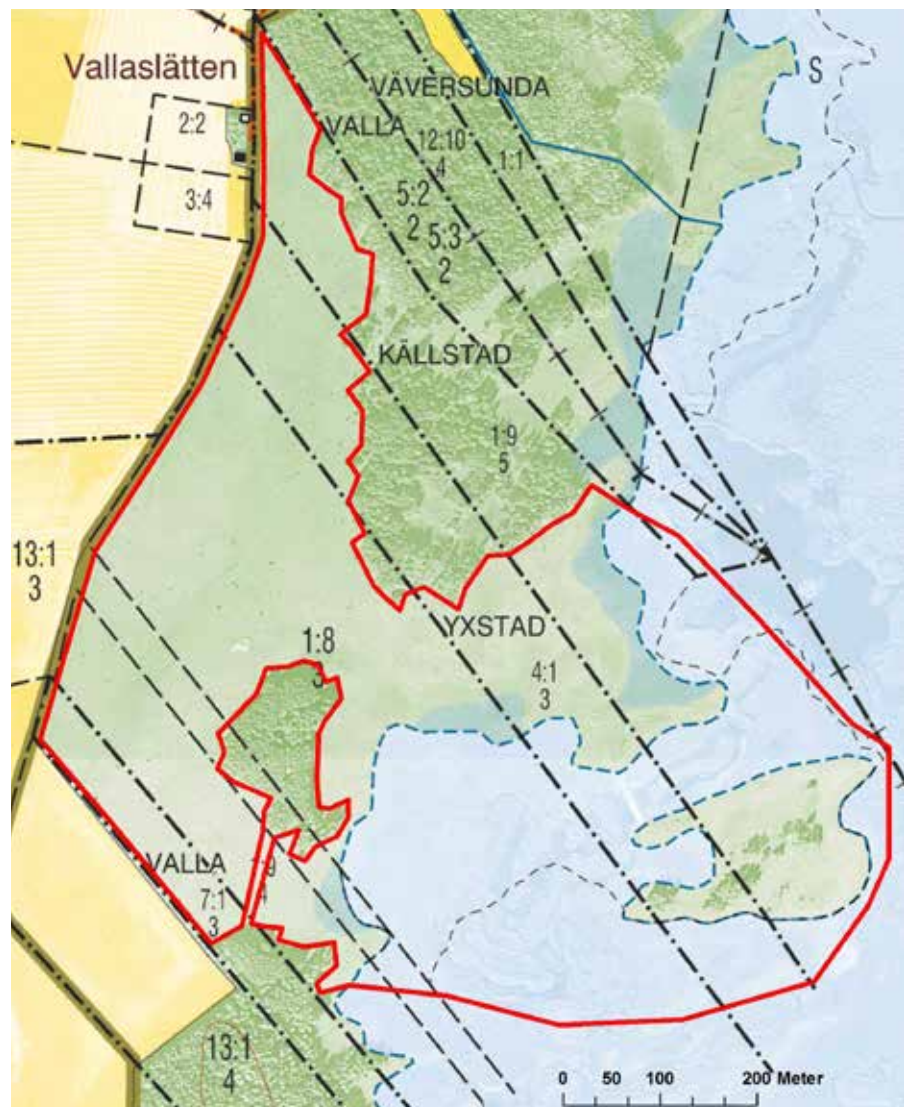
	1993	medel 1996-2000	2001-04	2005-09	2010-14	2015-19	20	21
Strandskata	?	0,6	1	0,6	0,4	-	-	-
M. Strandp.	1	-	0,5	0,2	-	0,4	-	-
Tofsvipa	14-18	13	12,8	6	4	7,8	12	9
Brushane	1-2	0,2	0,5	-	-	-	-	-
Enkelbeck.	10-12	5	8,2	5	0,8	3	4	3
Storspov	1	-	-	-	-	-	-	-
Rödbena	1	1	1,2	1,4	1,6	1,8	2	1
Drillsnäppa	-	0,4	0,5	-	-	-	-	-
Ängspiplärka	6	1	0,8	-	-	-	-	-
Gulärta	1-2	2	2,8	1,4	0,6	0,6	2	-

Övriga observationer:

Dvärgmåså 1 ex 22 maj

Årta 1 ex 22 maj

Stjärtand 4 ex 22 maj

Yxstad strand 10 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Området är i allmänhet mycket välhävdad och fågelrikt. Ängen är smal men öppen och utan träd/ buskar förutom i västra kanten. Blå bården är bred och öppen hela våren och sommaren och erbjuder goda förutsättningar för både änder och vadare. Norra delen av ytan ingick tidigare i betesfällan men brukas numera som åker (alltså den gulmarkerade delen på kartan nedan), varför arealen strandäng minskas med två ha till tio ha.

Antal häckande par:

	medel 2003-07	2008-12	2013-17	2018	2019	2020	2021
Strandskata	-	-	0,4	-	-	-	-
Tofsvipa	5,8	4,8	9	8	8	5	7
Enkelbeckasin	2,2	0,8	1,2	1	1	1	1
Rödbena	1,4	1,4	1	1	2	3	2
Gulärta	1,8	2	1,4	2	1	2	2
Ängspiplärka	-	0,4	0	-	-	-	-

Övriga observationer:

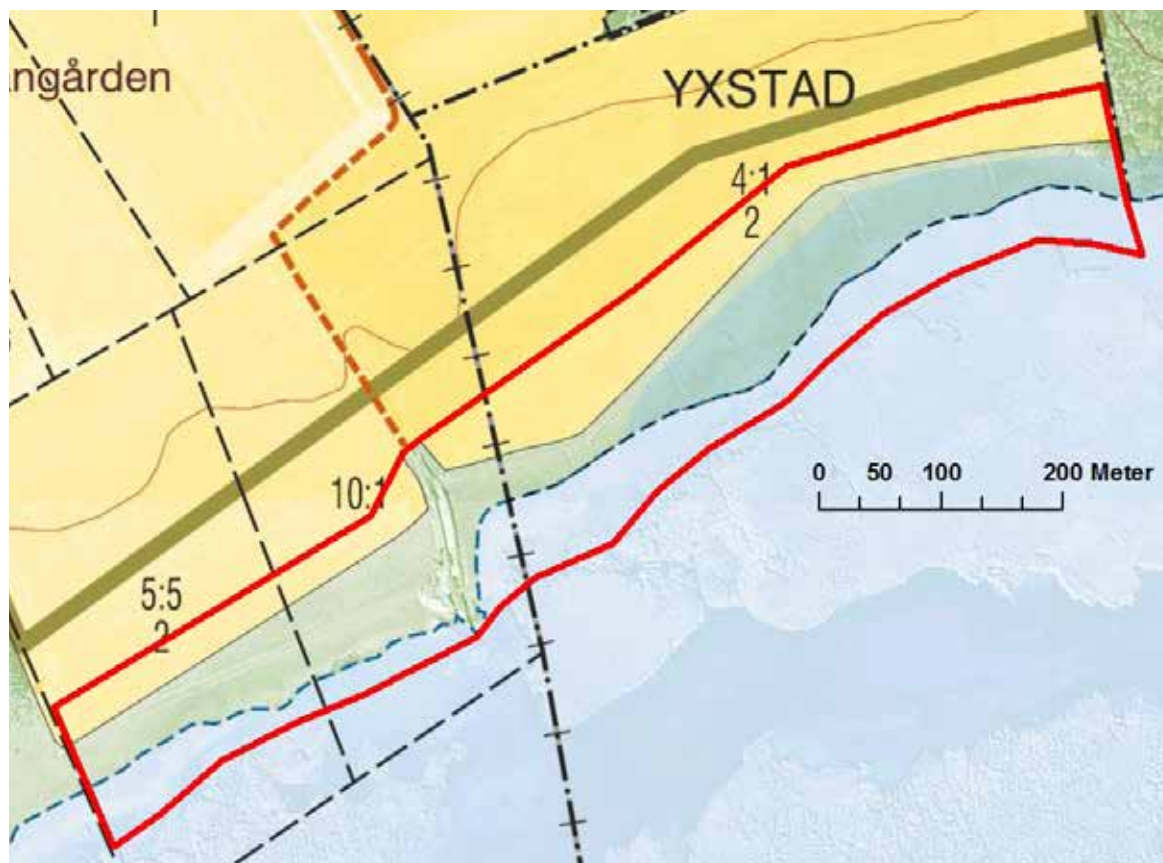
Dvärgmåsa 2 ex 30 maj

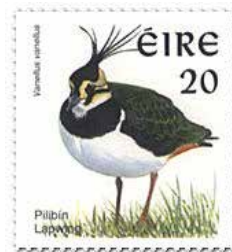
Årta 1 par

Skedand 2 par

Gravand 1 par

Ägretthäger 3 ex 3 september

Åsby 19 ha. Hävd: god. Igenväxning: låg.

Området har varit välbetat, ja rent av kortsnaggat, under många år och skapar utmärkta förhållanden för både häckande och rastande strandängsfåglar. Mellan ängen och vassen finns en välutvecklad och bred blå bärd utan igenväxningssymptom, troligen beroende dels på bra betestryck och dels på det magra underlaget i form av gallstrand.

Antal häckande par:

	medel 2002-06	2007-11	2012-16	2017	2018	2019	2020	2021
Strandskata	0,6	0,2	0,4	-	-	-	1	1
Tofsvipa	5	5,2	7,8	2	3	4	11	10
Brushane	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Enkelbeckasin	2	0,6	0,6	2	3	4	2	2
Rödbena	2	0,4	1	1	1	1	1	2
Ängspiplärka	0	-	-	-	-	-	-	-
Gulärta	3	1,8	1	2	2	1	1	1

Övriga observationer:

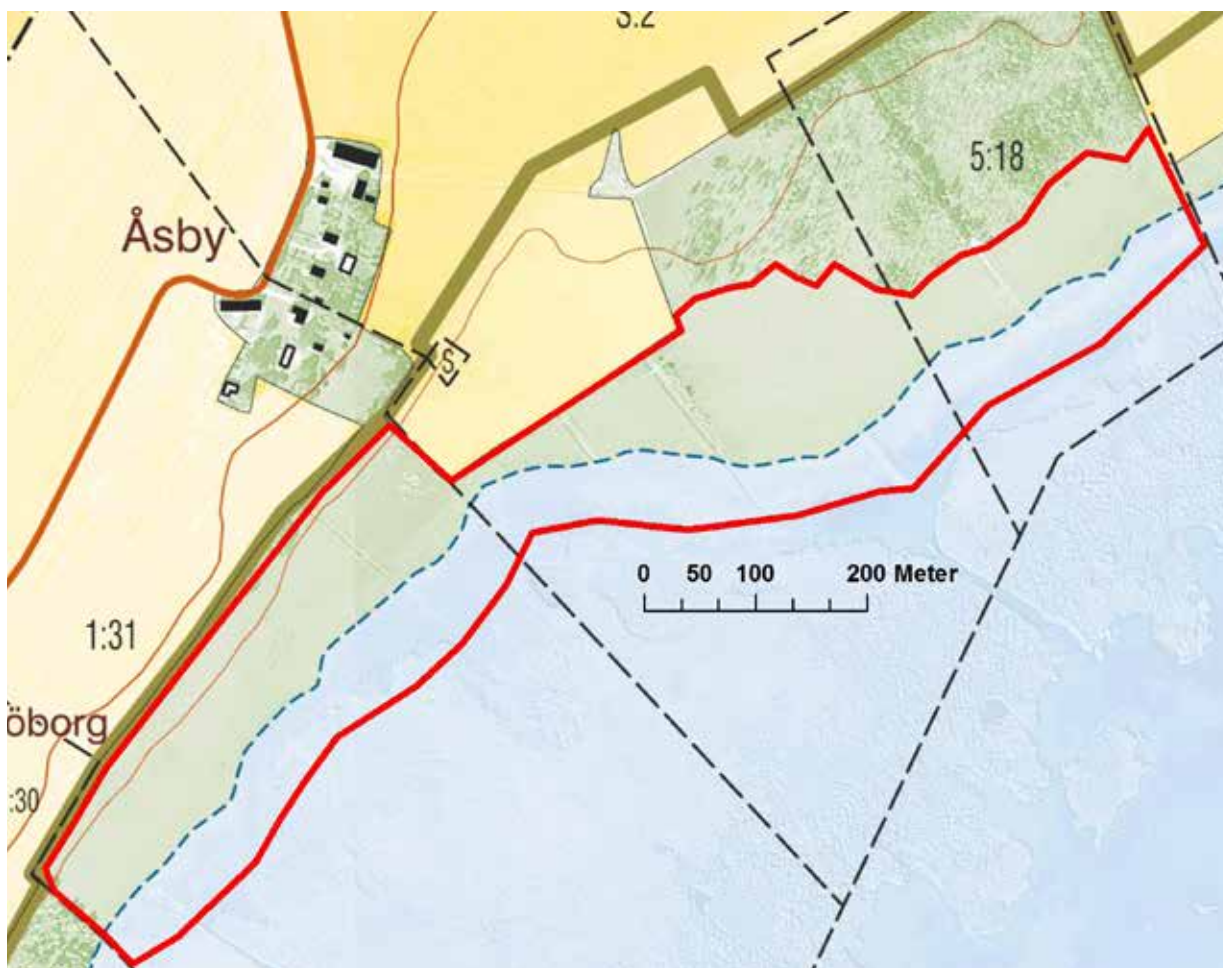
Stjärtand 6 par 30 april

Årta 1 par

Skedand 2 par

Större strandpipare 1 ex 30 april

Ägretthäger 23 ex 16 juli

Övriga observationer i Tåkernbygden 2021

Lars Gezelius

Svanar-änder

En **storlom** sträckte förbi Glänås 18.4. Som mest noterades sju **smådoppingar** vid Holmenmaden där två par häckade. Ytterligare tre fynd utanför detta område gjordes. Svarthakedopping häckade också vid Holmenmaden med 2 par. En ung **svarthalsad dopping** rastade därstädes 10-21 augusti. Inga fynd av **mindre sångsvan** detta år och **sångsvan** rastade med som mest endast 70 ex. 9.11 och 62 ex. 13.3.

Ägretthägrar sågs alla månader utom februari och december. Toppnotering blev hela 47 ex. 19.9 (rekord för Tåkern) Tre par häckade i västra vassen intill varandra. Ytterligare par kan ha häckat (se artikel i Vingspegeln 3:2021). Även **storskarv** häckade i sjön detta år. Vid Svälunge räknades sju aktiva bon i en sälgbuske på en gammal vassö i maj, men åtta tomma bon där 7.6. På en vassö utanför Gärdslösa räknades åtta bon 31.5 med ruvande fåglar. Kolonin vid Svälunge misslyckades sålunda, medan utfallet är okänt vid Gärdslösa.

En hane av **rödhuvad dykand** sågs vid Glänås 12-13.5 och 10.10 samt en vid Holmen 9.6. En hona sågs vid Glänås 3.9.

Rovfåglar

Havsörn sågs alla månader med som mest 22 ex. 9.1 och 10.12. Tre fynd av enstaka **kungsörnar** gjordes i februari, april resp. november. Minst sju par **fiskgjusar** häckade runt sjön. Tre fynd av **stenfalk** under häckningstid gjordes. 60 fynd av **tornfalk** gjordes under hela året. **Pilgrimsfalk** observerades "bara" vid ett drygt 30-tal tillfällen. En **brun glada** Lilla Yxnekulla 14.9. Fyra fynd av **ängshök** gjordes 18.5 - 19.6. Ovanligt nog bjöds ingen **stäpphök** detta år.

Sumphöns-hackspettar

Elva noteringar av **rörhöna** gjordes på fem platser. Parningsceremonier observerades vid Glänås och fyra ungar sågs vid Svälunge, Glädjande nog hela 20 fynd av **rapphöns** föreligger, som mest 26 ex. vid Svanshals kyrka i februari. Dock ingen obs. av **kornknarr** detta år. Vaktel spelade endast på fem lokaler i maj - juni.

En till två **dubbelbeckasiner** spelade på Lövängsborgsmaden i mitten av maj. Ingen **dvärgbeckasin** noterades detta år. **Mindre strandpipare** häckade vid Holmenmaden och Sjötuna. Två **rödspovar** av den isländska rasen rastade vid Sjötuna 17.9.. Ett ex. sågs också på Svanshals äng 22.5 och Holmen 26.6. En **roskarl** rastade vid Sjötuna 20.8. **Brushanar** rastade med som mest 28 ex. på Herrestad äng 28.4. En **dammsnäppa** rastade vid Holmen 5-6.8 och en **smalnäbbad simsnäppa** vid Sjötuna 1.7, vadarstranden nummer ett vid Tåkern (nu i konkurrens med Holmenmaden). **Kärrensäppor** rastade frekvent vid Sjötuna under sommar/höst, som mest 78 ex. 29.7 då också 11. **spovsnäppor** rastade där. Nio **kustsnäppor** rastade vid Holmen 1.8 och därstädes en sandlöpare 31.7-9.8. **Mosnäppan** uppträdde sparsamt med som mest två ex. vid Sjötuna 10-19.8.

Fem adulta **dvärgmåsar** varnade vid måskoloni i Renstad yttre 29.5. Sannolikt häckade tre par. En adult fågel sågs också vid Glänås 21-29.5 och sex adulta vid Svälunge 13.5. **Skräntärnor** födosökte liksom föregående år i stora antal i Tåkern från april till september, mest frekvent i juli - augusti. Toppnotering var 76 ex. vid Sjötuna 8-21.8. En adult fågel försedd med GPS-sändare som häckade

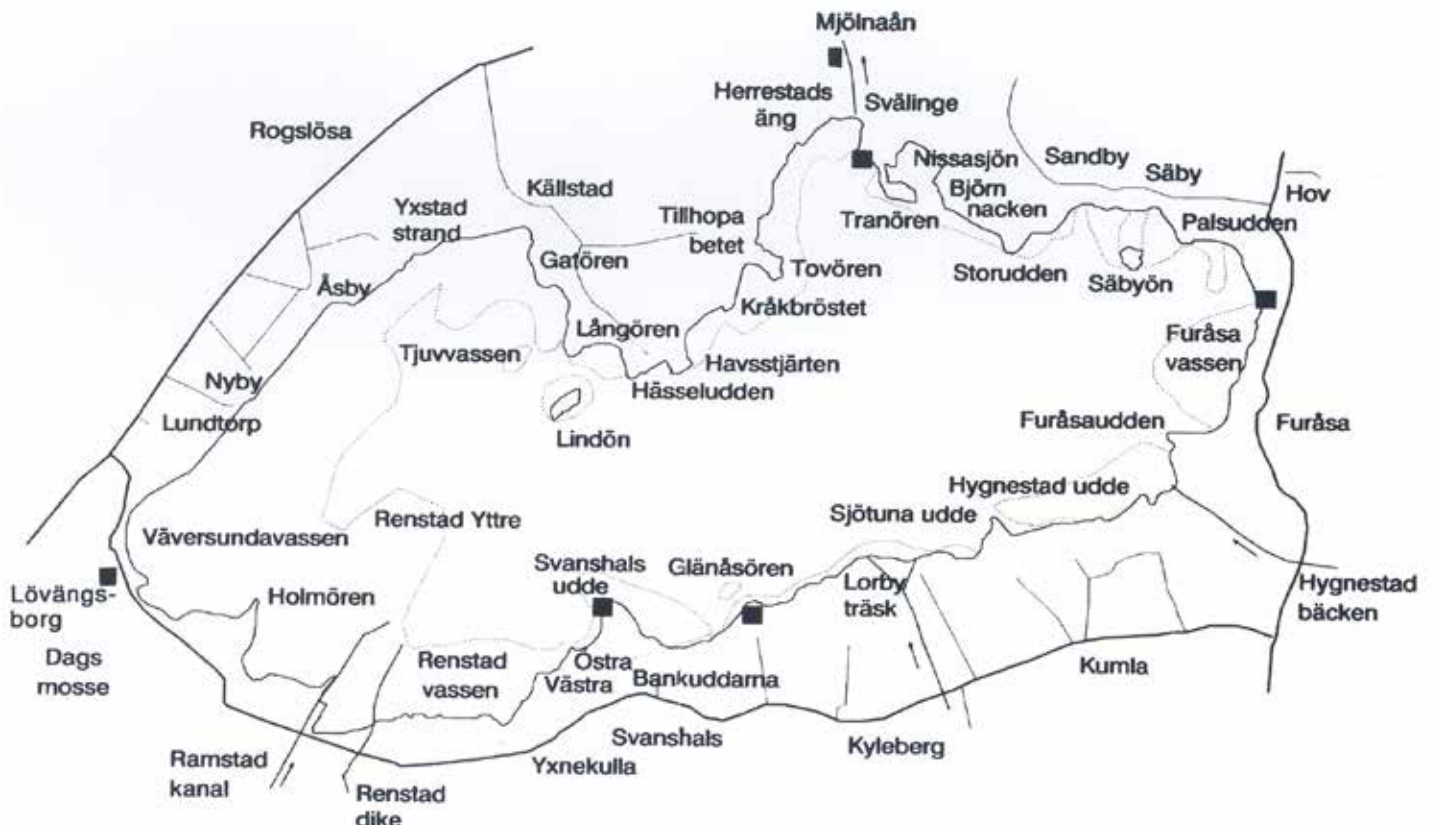
i Gryts skärgård besökte Tåkern under häckningstid. Två **silvertärnor** noterades vid Holmen 16.5 resp. Sjötuna 19.8. En **silltrut** höll till vid Hov 11-19.8.

En **hökuggla** blev december månads skådis då den höll till vid Åsen från 8.12 och året ut och lockade mängder med besökare och fotografer från när och fjärran. En **hornuggla** noterades vid Glänås 8.10 och därstädes också en **sparvuggla** 3.4. **Mindre hackspett** har bara noterats på tre lokaler under häckningstid. Revirhävande **göktytor** noterades på fem platser i maj. Hela 25 fynd av **kungsfiskare** föreligger, de flesta från Tåkerns kanal i februari. En **nattskärra** sågs vid Glänås 4.9.

Tättingar

En **ringtrast** rastade vid Åsen 6.5 och två fynd av **nötkråka** gjordes i oktober. **Gräshoppsångare** sjöng på sex platser i maj - juni och ca 13 sjungande **kärrensångare** har noterats kring sjön. En **busksångare** sjöng vid Renstad 4-6.6. Under häckningstid finns noteringar av **törnskata** på sex platser runt sjön. En **svart rödstjärt** noterades vid Lövängsborg 31.5. En **rödstrupig piplärka** noterades vid Glänås 21.9. Sex noteringar av **vinterhämplingar** gjordes, som mest 20 ex. på Svanshals äng 25.4. Ingen sjungande **rosenfink** hördes detta år. Bara tre fynd av **snösparv** föreligger, som mest tio ex. vid Svälinge 12.1.

Några platsangivelser vid Tåkern:

Dagfjärilar vid Tåkern - ett inventeringsprojekt 2021

Adam Bergner, Lotta Johansson & Athena Johansson

Sammanfattning

(fullständigt rapport är Meddelande från Tåkerns Fältstation, Nr. 113).

Under våren och sommaren 2021 genomfördes systematiska inventeringar av fjärilar på olika platser inom Tåkerns naturreservat. Dagfjärilar, inklusive dagsvärmare, räknades längs nio oliklånga slingor med en sammanlagd längd på cirka 4,8 km. En relativt kall majmånad medförde att antalet fjärilar höll sig på en låg nivå under inledningen av perioden. Vid det första besöket i slutet av maj noterades endast 116 individer av 10 arter. De tre mest talrika arterna var aurorafjäril, citronfjäril och ängs-/skogsvitvinge. Vid det andra besöket i månadsskiftet juni/juli noterades 491 individer av 15 arter, där slättergräsfjäril, luktgräsfjäril och pärlgräsfjäril var mest talrika. Vid det tredje och sista besöket i slutet av juli noterades 755 individer av 24 arter, där slättergräsfjäril, rapsfjäril och luktgräsfjäril var mest talrika. Totalt på slingorna påträffades 28 arter. Vid sidan av slingorna noterades ytterligare sex arter inom naturreservatet under 2021. Tre av de påträffade arterna (sexfläckig bastardsvärmare, mindre bastardsvärmare och silversmygare) är uppsatta på den svenska rödlistan och har bara några få tidigare noteringar vid Tåkern. Den totalt sett mest talrika arten under inventeringarna var slättergräsfjäril som stod för 28 % av antalet inräknade fjärilar. Högst tätheter av fjärilar konstaterades i miljötyperna hygge, bryn och buskrik gräsmark som ofta erbjuder varma miljöer och god tillgång på nektarkällor i form av bl.a. rödklint, ängsvädd och tistlar. Det enskilt artrikaste objektet återfinns på västra delen av Hångerhalvön, där 19 arter noterades. Tåkerns dagfjärilsfauna får i och med årets inventeringar anses vara tämligen väl undersökt och därmed fylls en tidigare kunskapslucka. Att Tåkern är beläget relativt isolerat mitt i ett högintensivt jordbrukslandskap medför sannolikt att vissa fjärilar har haft svårt att kolonisera området, och några arter förefaller saknas helt, t.ex. violettkantad guldvinge, vitfläckig guldvinge och skogsnätfjäril. Att arter som grönsnabbvinge, vitgräsfjäril och tosteblåvinge inte observerades vid inventeringarna bör snarast kunna förklaras av att dessa är mer skogsanknutna och inte alldeles vanliga eller spridda vid Tåkern. Det är särskilt sydvända brynmiljöer samt alvarlika gräsmarker med spridda buskage som är mest bevarandevärda för dagfjärilar vid Tåkern. Den standardiserade metodiken som tillämpades i det här projektet skapar goda förutsättningar för framtida uppföljningar.

Abstract from:

Butterflies at Lake Tåkern - a survey

in 2021. [In Swedish with English summary]. Report no. 113 from Tåkern Field Station.

During 2021, butterflies including burnet moths were monitored in the Lake Tåkern nature reserve. Using a standardized method, nine routes with a total length of 4.8 km were carefully surveyed at three separate occasions between May and July. In total 28 species were observed along the routes. Besides the routes another six species were observed in the nature reserve during the period. Three species (*Zygaena filipendulae*, *Zygaena viciae* and *Hesperia comma*) are nationally red-listed and considered rare with just a few previous findings at the lake. The overall most abundant species was *Maniola jurtina* which accounted for 28 % of all butterflies observed. Most butterflies resided in clear-cuts, along forest edges and in semi-open pastures. The most species rich location is situated on the Hånger peninsula at the northern part of the lake. As a result of the studies, the butterfly fauna of Lake Tåkern nature reserve is currently rather well described. The fact that the lake is isolated and surrounded by large-scale agricultural areas has most likely limited the chances of some species to spread and colonize the nature reserve. Species such as *Lycaena hippothoe*, *Lycaena virgaureae* and *Melitaea athalia* appear to be lacking while the three other species *Callophrys rubi*, *Lasiommata maera* and *Celastrina argiolus* were absent in the studies but most likely occur, although perhaps scarcely. The standardized method practiced in this project creates good opportunities for future follow-ups.

Några botaniska notiser 2021

Adam Bergner

Under 2021 har inventeringar av Tåkernområdets flora fortsatt som ett led i arbetet med atlasinventeringen Östergötlands flora. Några outforskade områden vid sjön har besökts och två nyfynd för Tåkern har gjorts under året. Det första nya fyndet blev fågelstarr (*Carex ornithopoda*) som upptäcktes i en betad strandskog längs vandringsleden mellan Glänås och Svanshals äng den 6 juni. Fågelstarr är ett ganska exklusivt halvgräs som främst växer i kalkkärr och är känd från ett tiotal lokaler i Östergötland, närmast vid Ombergsliden. Det andra nyfyndet blev hampflockel (*Eupatorium cannabinum*) som upptäcktes i väldiga bestånd på en igenväxande strandvall längs Charlottenborgskanalen den 11 september. Arten förekommer relativt talrikt på delar av Omberg men har alltså fram tills nu saknats på Tåkernlistan. En art återupptäcktes vid sjön för första gången sedan 1842: den rödlistade och minskande växten krusfrö (*Selinum carvifolia*) som hittades längs ett örtrikt skogsbryn sydost om Säby den 3 juli. En ny växtplats hittades också för den högt rödlistade arten toppjungfrulin (*Polygala comosa*) då fem blommande plantor påträffades på en torr markplätt i närheten av kalkkärret på Svanshals udde den 29 maj. Den relativt ovanliga arten fältvädd (*Scabiosa columbaria*) hittades på en ny växtplats på södra delen av Hångerhalvön den 11 augusti. Slutligen kan nämnas att vattenbläddra (*Utricularia vulgaris*) blommade i mycket stora bestånd i de grunda vattnen vid Holmenmaden under sensommaren. Den väldiga blomningen gav upphov till ett sällsynt visuellt skådespel då vattenytan tycktes bada i gult.

Stora bestånd av hampflockel vid Charlottenborgskanalen. Foto: ADAM BERGNER

Meddelanden från Tåkerns Fältstation

- Nr 1 Meddelande nr 1. Tåkerns Fältstation 1965.
Nr 2 Meddelande nr 2. Tåkerns Fältstation 1966.
Nr 3 Meddelande nr 3. Tåkerns Fältstation 1967.
Nr 4 Meddelande nr 4. Tåkerns Fältstation 1968.
Nr 5 Meddelande nr 5. Tåkerns Fältstation 1969.
Nr 6 Meddelande nr 6. Tåkerns Fältstation 1970.
Nr 7 Meddelande nr 7. Tåkerns Fältstation 1971.
Nr 8 Meddelande nr 8. Tåkerns Fältstation 1972.
Nr 9 Meddelande nr 9. Tåkerns Fältstation 1973.
Nr 10 Meddelande nr 10. Tåkerns Fältstation 1974.
Nr 11 Meddelande nr 11. Tåkerns Fältstation 1975.
Nr 12 Meddelande nr 12. Tåkerns Fältstation 1976.
Nr 13 Meddelande nr 13. Tåkerns Fältstation 1977.
Nr 14 Meddelande nr 14. Tåkerns Fältstation 1978.
Nr 15 Meddelande nr 15. Tåkerns Fältstation 1979.
Nr 16 Meddelande nr 16. Tåkerns Fältstation 1980.
Nr 17 Bergengren, G. & Elderud, C. 1975. Tåkerns fältstation - en presentation. Vår Fågelvärld 34:264-267.
Nr 18 Ekstam, U. 1975. Förändringar av fågelfauna och miljö i och vid Tåkern 1850-1974. Vår Fågelvärld 34:268-282.
Nr 19 Persson, T. 1975. Brun kärrhök, *Circus aeruginosus* och rördrom, *Botaurus stellaris*, i Tåkern 1972-1974. Vår Fågelvärld 34:283-289.
Nr 20 Jakobsson, L. 1975. Doppingarna i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:290-295.
Nr 21 Björkman, G. 1975. Skäggesen *Panurus biarmicus* i Tåkern. Vår Fågelvärld 34:296-310.
Nr 22 Nilsson, L., Nilsson, P. & Sandberg, H. 1982. Häckfågeltaxering i vass, särskilt av vattenrall *Rallus aquaticus* och rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*. Vår Fågelvärld 41:26-28.
Nr 23 Vingspegeln nr 2:1982.
Nr 24 Björkman, G. & Tyrberg, T. 1982. Skäggesen *Panurus biarmicus* i Sverige 1965-1979. Vår Fågelvärld 41:73-94.
Nr 25 Vingspegeln nr 2:1983.
Nr 26 Vingspegeln nr 2:1984.
Nr 27 Vingspegeln nr 2:1985.
Nr 28 Nilsson, P. 1986. Vasslätter vid Tåkern. Vår Fågelvärld 45:35-36.
Nr 29 Vingspegeln nr 2:1986.
Nr 30 Vingspegeln nr 2:1987.
Nr 31 Vingspegeln nr 2:1988.
Nr 32 Elf, A. 1988. Vårsträcket av svanar, änder och skrakar vid Tåkern. Vingspegeln 7:51-56.
Nr 33 Nilsson, L. 1988. Effekter av vasskörd på den häckande fågelfaunan i Tåkern. Vår Fågelvärld 47:310-319.
Nr 34 Vingspegeln nr 2:1989.
Nr 35 Vingspegeln nr 2:1990.
Nr 36 Fältarbete 1990. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1991.
Nr 37 Vingspegeln nr 2:1991.
Nr 38 Milberg, P. 1991: Kålsenap *Erucastrum gallicum* en försvinnande växt vid Tåkern. Svensk Bot. Tidskr. 85: 105-109.
Nr 39 Milberg, P 1991. Vasshättan *Mycena belliae* en förbisedd svampart i Sverige. Svensk Bot. Tidskr. 85:171-173.
Nr 40 Fältarbete 1991. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1992.
Nr 41 Gustavsson, N. & Gezelius, L. 1992. Pungmesen i Tåkern - historik och häckningsbiologi. Vingspegeln 11:32-37.

- Nr 42 Vingspegeln nr 2:1992.
- Nr 43 Elf, A. 1992. Andra fyndet av vitvingad tärna i Östergötland. Vingspegeln 11:88-89.
- Nr 44 Gezelius, L. 1992. Skrattnåsen -ekologi och populationsförändringar.
Vingspegeln 11:114-121.
- Nr 45 Tyrberg, T. 1992. Det äldsta kända ornitologiska verket om östgötska förhållanden.
Vingspegeln 11:141-142.
- Nr 46 Fältarbete 1992. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1993.
- Nr 47 Vingspegeln nr 2:1993.
- Nr 48 Fältarbete 1993. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1994.
- Nr 49 Vingspegeln nr 2:1994.
- Nr 50 Fältarbete 1994. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1995.
- Nr 51 Nilsson, L. & Hagström, B. 1995. Fågelinventering i Sommen 1994. Vingspegeln 14:27-30.
- Nr 52 Vingspegeln nr 2:1995.
- Nr 53 Tranesjö, J. 1995. Caféguide för Tåkernbygden. Vingspegeln 14:103-108.
- Nr 54 Fältarbete 1995. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1996.
- Nr 55 Vingspegeln nr 2:1996.
- Nr 56 Gezelius, L. 1996. Rödspoven åter vid Tåkern. Vingspegeln 15:86-87.
- Nr 57 Gezelius, L. 1996. Första häckningen av vassångare *Locustella luscinioides* i Östergötland.
Vingspegeln 15:88-89.
- Nr 58 Gezelius, L. 1996. Något om häckningen hos Tåkerns skrattnåsar. Vingspegeln 15:142-144.
- Nr 59 Fältarbete 1996. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1997.
- Nr 60 Vingspegeln nr 2:1997.
- Nr 61 Fältarbete 1997. Rapport till Tåkernfonden WWF. Mjölby 1998.
- Nr 62 Vingspegeln nr 2:1998.
- Nr 63 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1998. Mjölby 1999.
- Nr 64 Vingspegeln nr. 2:1999.
- Nr 65 Fåglar i Tåkern. Fältarbete 1999. Mjölby 2000.
- Nr 66 Vingspegeln nr. 2:2000.
- Nr.67. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2001. Årsrapport 2000 från Tåkerns fältstation. Mjölby.
- Nr 68 Vingspegeln nr. 2:2001.
- Nr.69 Milberg, P., Gezelius, L., Blindow, I., Nilsson, L., & Tyrberg, T. 2002. Submerged vegetation and the variation in the autumn waterfowl community at Lake Tåkern, southern Sweden. *Ornis Fennica* 79:72-81.
- Nr.70. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2002. Årsrapport 2001 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 71. Vingspegeln nr. 2:2002.
- Nr.72. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2003. Årsrapport 2002 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 73. Vingspegeln nr. 2:2003.
- Nr 74. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2004. Årsrapport 2003 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 75. Vingspegeln nr. 2:2004.
- Nr 76. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2005. Årsrapport 2004 från Tåkerns Fältstation. Mjölby.
- Nr 77. Vingspegeln nr. 3:2005.
- Nr 78. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2006. Årsrapport 2005 från Tåkerns Fältstation. Mjölby
- Nr 79. Vingspegeln nr. 3:2006.
- Nr 80. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2007. Årsrapport 2006 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 81. Vingspegeln nr. 3:2007.
- Nr 82. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2008. Årsrapport 2007 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 83. Vingspegeln nr. 3:2008.
- Nr 84. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2009. Årsrapport 2008 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
- Nr 85. Vingspegeln nr. 3:2009.

- Nr 86. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2010. Årsrapport 2009 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 87. Vingspegeln nr. 3:2010.
Nr 88. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2011. Årsrapport 2010 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 89. Vingspegeln nr. 3:2011.
Nr 90. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2012. Årsrapport 2011 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 91. Vingspegeln nr. 3:2012.
Nr 92. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2013. Årsrapport 2012 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 93. Bergner, A. & Gezelius, L. 2013. Territory vegetation structure and habitat preferences of the Savi's Warbler *Locustella luscinioides* in lake Tåkern, Sweden. *Ornis Svecica* 23:72-80.
Nr 94. Vingspegeln nr. 3:2013.
Nr 95. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2014. Årsrapport 2013 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 96. Vingspegeln nr. 3:2014.
Nr 97. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2015. Årsrapport 2014 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 98. Vingspegeln nr. 3:2015.
Nr 99. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2016. Årsrapport 2015 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 100. Bergner, A., Elderud, C. & Gezelius, L. 2016. 50 år med Tåkerns Fältstation. 1963-2013. Jubileumsskrift för Tåkerns Fältstation. Kalmar.
Nr 101. Vingspegeln nr. 3:2016.
Nr 102. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2017. Årsrapport 2016 från Tåkerns Fältstation. Linköping.
Nr 103. Vingspegeln nr. 3:2017.
Nr 104. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2018. Årsrapport 2017 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 105. Vingspegeln nr. 3:2018.
Nr 106. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2019. Årsrapport 2018 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 107. Vingspegeln nr. 3:2019.
Nr 108. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2020. Årsrapport 2019 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 109. Vingspegeln nr. 3:2020.
Nr 110. Gezelius, L. & Nilsson, L. (eds). 2021. Årsrapport 2020 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.
Nr 111. Dvärgbeckasin...
Nr 112. Vingspegeln nr. 3:2021.
Nr 113. Bergner, A., Johansson, L. & Johansson, A. 2022. Dagfjärilar vid Tåkern - ett inventeringsprojekt 2021.
Nr 114. Gezelius, L., Axelsson, K.M. & Bergner, A. 2022. Årsrapport 2021 från Tåkerns Fältstation. Vadstena.

**Köp direkt på Länsstyrelsen
Östgötagatan 3, Linköping,
pris 50 kr.
Beställ på mail till:
lars.gezelius@lansstyrelsen.se
så skickar vi för 90 kr inkl
porto. Betala då på Plusgiro
26 34 96 - 2 eller med Swish
till 1230180471**

